

الى هذا يدل على انه عليه السلام ما حكمه الا بالوحى هذا يدل على انه عليه السلام لم يحكم قط بالاجتهاد يعني
 معنای قول خدا تعالی آنست که قناعت نمی کنم من گر چیزی را که وحی کرده می شود بسوی من پس این
 قول خدا تعالی دلالت میکند بر این معنی که بر سنیکه آنحضرت حکم کرد هرگز با جهاد و نیز فخر آیدین را از
 در تفسیر سوره انعام گفته قوله انما تبع الاما وحی الی ظاهره بدلی علی انه لا یعمل الا بالوحی و هو
 بدل علی حکم الحکم الاول ان هذا النص يدل انه لم یکن یحکم من تلقاء نفسه فی شیء
 من الاحکام و انه ما کان یجتهد بل جمیع احکامه صادره عن الوحی و یتأكد هذا بقول تعالی و ما
 ینطق عن الاصل ان هو الا وحی یوحی الحکم الثانی ان نقایة القیاس قالوا ثبت بهذا النص انه
 ما کان یعمل الا بالوحی لئلا یلزم ان یحکم من تلقاء نفسه ان یعمل الا بالوحی لئلا یلزم ان یحکم
 و کتاب الاعتصام بالکتاب التسهیلة کتبه باب ما کان النبی یسئل ما لیه یقول علیه الوحی فیقول لا ادری
 او لم یجب حتی ینزل علیه الوحی لم یقل برای لا بقیاس لقوله بما امرک الله و در تفسیر اسلام در صحیح
 حضرت رسول صلی الله علیه و آله گفته ما الحق الا ما قلنا و عمل به او اشار الیه او تفکر فیه او خطر به الله
 او یحس خفا من کان لا ینطق عن الهوی و لا یامر ولا ینهی الا ما ینزل علیه و یوحی الیه و قول
 حضرت تعالی علیه السلام فی القوی دلیل این معنی هرگز نمی تواند شد که هو ضمیر عاید بقرآن است و هرگز دلیل بر
 ربطی و نسابتی ندارد و کلاما یحتمل در بر فرض تسلیم این معنی که آنحضرت درین امر حکم بعقل و رای خود فرمود
 باشد پس عقل و رای آنحضرت بلا شک از رای عمر راجح تر بود چنانچه قاضی عیاض در کتاب شفا گفته قد
 توان النقل عنه من المعرفة باسوال الدنيا و دقائق مصالحها و سیاسته فرق اهلها ما هو معجز فی
 ما قد ینتها ملینة باب معجزاته و نیز قاضی عیاض در شفا گفته قال و هب بن منبه قرأت فی احد
 و سبعین کتابا فوجدت فی جمیعها ان النبی رجع الناس عقلا و افضلهم یان فی رواية
 اخرى فوجدت فی جمیعها ان الله تعالی لم یعط جمیع الناس من بده الدنيا الی انقضائها من العقل
 فی جنب عقله الا کتبه مرسل من بین رجال الدنيا لهذا قاضی القضاة در کتاب معنی گفته
 فی الحیة اولی من اجتهاد غیره یعنی اجتهاد آنحضرت در حیات اولی از اجتهاد غیر آنحضرت است پس مخالفت
 اجتهاد آنحضرت در حال حیات جائز نباشد اما آنچه گفته و پرورش است که اگر کسی را با دشاهی یا امیری
 رسول خود کرده الخ پس در اعتقادات حدیثه با ما دیت و اعتراف علما ی متعین قبح نمودن بشال
 این توهمات و تمثیلات واهییه فر فرقه دلیل کمال دانشمند است و چنین اشغال واهییه بجز تبلیغ بر عوام و
 تخریج معتقدین فائده ندارد و طاعت احوال الناس ابرمالات حضرت رسول صلی الله علیه و آله و احکام

معنی قول خدا تعالی آنست که قناعت نمی کنم من گر چیزی را که وحی کرده می شود بسوی من پس این
 قول خدا تعالی دلالت میکند بر این معنی که بر سنیکه آنحضرت حکم کرد هرگز با جهاد و نیز فخر آیدین را از
 در تفسیر سوره انعام گفته قوله انما تبع الاما وحی الی ظاهره بدلی علی انه لا یعمل الا بالوحی و هو
 بدل علی حکم الحکم الاول ان هذا النص يدل انه لم یکن یحکم من تلقاء نفسه فی شیء
 من الاحکام و انه ما کان یجتهد بل جمیع احکامه صادره عن الوحی و یتأكد هذا بقول تعالی و ما
 ینطق عن الاصل ان هو الا وحی یوحی الحکم الثانی ان نقایة القیاس قالوا ثبت بهذا النص انه
 ما کان یعمل الا بالوحی لئلا یلزم ان یحکم من تلقاء نفسه ان یعمل الا بالوحی لئلا یلزم ان یحکم
 و کتاب الاعتصام بالکتاب التسهیلة کتبه باب ما کان النبی یسئل ما لیه یقول علیه الوحی فیقول لا ادری
 او لم یجب حتی ینزل علیه الوحی لم یقل برای لا بقیاس لقوله بما امرک الله و در تفسیر اسلام در صحیح
 حضرت رسول صلی الله علیه و آله گفته ما الحق الا ما قلنا و عمل به او اشار الیه او تفکر فیه او خطر به الله
 او یحس خفا من کان لا ینطق عن الهوی و لا یامر ولا ینهی الا ما ینزل علیه و یوحی الیه و قول
 حضرت تعالی علیه السلام فی القوی دلیل این معنی هرگز نمی تواند شد که هو ضمیر عاید بقرآن است و هرگز دلیل بر
 ربطی و نسابتی ندارد و کلاما یحتمل در بر فرض تسلیم این معنی که آنحضرت درین امر حکم بعقل و رای خود فرمود
 باشد پس عقل و رای آنحضرت بلا شک از رای عمر راجح تر بود چنانچه قاضی عیاض در کتاب شفا گفته قد
 توان النقل عنه من المعرفة باسوال الدنيا و دقائق مصالحها و سیاسته فرق اهلها ما هو معجز فی
 ما قد ینتها ملینة باب معجزاته و نیز قاضی عیاض در شفا گفته قال و هب بن منبه قرأت فی احد
 و سبعین کتابا فوجدت فی جمیعها ان النبی رجع الناس عقلا و افضلهم یان فی رواية
 اخرى فوجدت فی جمیعها ان الله تعالی لم یعط جمیع الناس من بده الدنيا الی انقضائها من العقل
 فی جنب عقله الا کتبه مرسل من بین رجال الدنيا لهذا قاضی القضاة در کتاب معنی گفته
 فی الحیة اولی من اجتهاد غیره یعنی اجتهاد آنحضرت در حیات اولی از اجتهاد غیر آنحضرت است پس مخالفت
 اجتهاد آنحضرت در حال حیات جائز نباشد اما آنچه گفته و پرورش است که اگر کسی را با دشاهی یا امیری
 رسول خود کرده الخ پس در اعتقادات حدیثه با ما دیت و اعتراف علما ی متعین قبح نمودن بشال
 این توهمات و تمثیلات واهییه فر فرقه دلیل کمال دانشمند است و چنین اشغال واهییه بجز تبلیغ بر عوام و
 تخریج معتقدین فائده ندارد و طاعت احوال الناس ابرمالات حضرت رسول صلی الله علیه و آله و احکام

۲۰۰

فصل اول من الله تعالی ان الله تعالی لم یعط جمیع الناس من بده الدنيا الی انقضائها من العقل
 فی جنب عقله الا کتبه مرسل من بین رجال الدنيا لهذا قاضی القضاة در کتاب معنی گفته
 فی الحیة اولی من اجتهاد غیره یعنی اجتهاد آنحضرت در حیات اولی از اجتهاد غیر آنحضرت است پس مخالفت
 اجتهاد آنحضرت در حال حیات جائز نباشد اما آنچه گفته و پرورش است که اگر کسی را با دشاهی یا امیری
 رسول خود کرده الخ پس در اعتقادات حدیثه با ما دیت و اعتراف علما ی متعین قبح نمودن بشال
 این توهمات و تمثیلات واهییه فر فرقه دلیل کمال دانشمند است و چنین اشغال واهییه بجز تبلیغ بر عوام و
 تخریج معتقدین فائده ندارد و طاعت احوال الناس ابرمالات حضرت رسول صلی الله علیه و آله و احکام

فصل اول من الله تعالی ان الله تعالی لم یعط جمیع الناس من بده الدنيا الی انقضائها من العقل
 فی جنب عقله الا کتبه مرسل من بین رجال الدنيا لهذا قاضی القضاة در کتاب معنی گفته
 فی الحیة اولی من اجتهاد غیره یعنی اجتهاد آنحضرت در حیات اولی از اجتهاد غیر آنحضرت است پس مخالفت
 اجتهاد آنحضرت در حال حیات جائز نباشد اما آنچه گفته و پرورش است که اگر کسی را با دشاهی یا امیری
 رسول خود کرده الخ پس در اعتقادات حدیثه با ما دیت و اعتراف علما ی متعین قبح نمودن بشال
 این توهمات و تمثیلات واهییه فر فرقه دلیل کمال دانشمند است و چنین اشغال واهییه بجز تبلیغ بر عوام و
 تخریج معتقدین فائده ندارد و طاعت احوال الناس ابرمالات حضرت رسول صلی الله علیه و آله و احکام

و احكام سلطین با بر احكام الهی تناسل کردن و حالات خدا و رسول هر دو تابع حالات دیگر مخلوقین ساختن کار
 استست و بس اما آنچه گفته اگر احوال انحضرت تمام وصی منزل من الله می شد در قرآن مجید
 بر بعضی احوال انحضرت کتاب میفرودند حال آنکه در باب عتاب شده نیز نازل شده الخ پس جواب این
 امر آنست که ما هرگز تسلیم نمیکنیم که در قرآن مجید بر پیغمبر خدا عتاب نازل شده اما قوله تعالی عفا الله عنك
 الاذنت پس قاضی بیاض در کتاب شفا گفته و اما قوله عفا الله عنك الاذنت لهم فامرهم يتقوا
 للنبي فيه من الله تعالی نهی فبعد معصية و لا عدة الله لهم عليه معصية بل امر بعد ها اهل العلم
 معانته و غلطی از نهی الی ذلك قال لفظی و قد ما شاء الله من ذلك بل كان غير ان
 امتن قالوا قد كان له ان يفعل ما يشاء فيما لم ينزل عليه في حقك فكيف قد قال الله تعالی
 له فاذن لمن شئت منهم فلما اذن لهم اعلم الله بما اطلع عليه من سرهم انه لو لم ياذن لهم
 لقد و ان لا يخرج عليه فيما فعل وليس عفا هنا بمعنى غفر بل كما قال النبي عفا الله عن
 صدقة الخيل و الرقيق و لم تجب عليهم قطاي لم يلزمكم ذلك و نحو القشيري قال و انما
 يقول العفو لا يكون الا عن ذنب من لا يعرف كلام العرب قال معنى عفا الله لم يلزمك ذنبا
 قال اللادري انها كانت تكرر قال مكي هو استفناح كلام مثل اصلحك الله العفو
 و حكم القشيري ان معناه عفا الله و در کتاب بواب له فيه ذكرت و اما قول بعضهم ان
 هذه الآية تدل على انه وقع من الرسول ذنب لانه تعالی قال عفا الله عنك و العفو
 يستدعي سابقة ذنب قول الاخر الاذنت لهم استفهام بمعنى الا انكار فاعلم اننا لانعلم
 ان قوله تعالی عفا الله عنك بوجوب نيا و لا يقال ان ذلك يدل على مبالغة الله تعالی
 في توفيقه و تعظيحه كما يقول الرجل لغيره اذا كان عظيما عنده عفا الله عنك ما صنعت في
 امری و من عنك ما جوابی عن كلامی عفا الله كما عرفت حتى فلا يكون غرضه من
 هذا الكلام الا زيادة التمجيل و التعظيم قال و ليس عفا هنا بمعنى غفر بل كما قال
 عفا الله لكم عن صدقة الخيل و الرقيق و لم تجب عليهم قطاي لم يلزمكم ذلك و نحو
 القشيري قال و لما يقرب العفو لا يكون الا عن ذنب من لم يعرف كلام العرب قال
 و معنى عفا الله عنك ای لم يلزمك ذنبا و تقرير جواب از شبهه قوله تعالی لم اذنت لهم
 كرهه و ما الجواب من لثان فيقال اما ان يكون صدره من الرسول ذنب ام لا فان قلنا
 لا امتنع على هذا التقدير ان يكون قوله تعالی لم اذنت لهم انما اراد عليه و ان قلنا انه

۲۰۱

ص
نوع خاص

ص

صدر من ذنب فاشاء الله من ذلك مفعول لصنعاً به عنك يدل على حصول العفو بعد حصول
العفو يستحيل ان يتوجه الاثكار عليه مثبتاً على جميع التقادير يستنع ان يقال ان قوله تعالى
لم اذنت لم يدل على كون الرسول مذنباً وهذا جواب كاف شاف قاطع وعلى هذا عمل قوله لا اذنت
على ترك الاذى والاكليل لم يجد هذا اهل العلم معاتبه وغلطوا من ذهب الى ذلك وخرجه
رازي وتفسير كبير كقوله اخرج بعضهم بهذه الآية على هذا الذنب من الرسول من جهتين الاولى
انه تعالى قال عفا الله عنك والعفو يستدعي سابقه الذنب الشاك انه تعالى قال لم اذنت
اهم وهذا استفهام عجز الاثكار فدل هذا على ان ذلك الاذن كان معصيته وذنبا قال قتادة
وعمر بن ميمون اثنان فعلموا الرسول ولم يعرفوا اليه اذنة المتنافقين واخذوا المعتد من
الاسارى فعاتبته كما تفعلون والجواب عن الاول لا نسلم ان قوله عفا الله عنك يوجب الذنب
ولم لا يجوز ان يقال ان ذلك يدل على ما لعفا الله في تعظيمه وتوقيره كما يقول الرجل الغيرة
اذا كان معظماً عند عفا الله عنك ما صنعت في ارضي ورضوا الله عنك ما جابوا بك عن كل
وعاذا قال الله ما عرفت حتى فلا يكون غرضه من هذا الكلام الا مزيج التجمل والتعظيم قال
علي بن الجهم فيما يخاطب به المتوكل وقد امر بنعيه عفا الله عنك الاحرمه + تجوز
بفضلك ابن العلاء + الم تر عبداً على طهارة + ومولى غيره وشهدا هك + اقلنا فالك
من لم يزل + يقيلك ويصرف عنك الاذى + والجواب الثاني ان نقول لا يجوز ان يكون
ان المراد بقوله لم اذنت لهم الاثكار لا ناقول اما ان يكون صدر عن الرسول ذنب في
هذه الواقعة او لم يصدر عنه ذنب فان قلنا انه ما صدر عنه ذنب امتنع على هذا التقدير
ان يكون قوله لم اذنت لهم اثكاراً عليه ان قلنا انه كان قد صدر عنه ذنب فقوله عفا
عنك يدل على حصول العفو بعد حصول العفو يستحيل ان يتوجه الاثكار عليه مثبتاً
على جميع التقادير يستنع ان يقال ان قوله لم اذنت لم يدل على كون الرسول مذنباً
وهذا جواب شاف قاطع اما نسخة كقوله قوله تعالى لا تكن للناس من خصماً واستغفر الله
ان الله كان عفواً رحماً ولا تجادل عن الذين يخافون انفسهم الى اخر الآية پس بانكر قول الذين
وتفسير كبير ورواه تفسير ابن ابي كريمة قال الطاعنون في عصمة الانبياء دلت هذه الآية
على صدور الذنب عن الرسول فانه لو كان الرسول اراد ان يخاصم لا يجل الناس ويندب
والا لما ورد النبي الجواب ان النبي لا يدل على كون النبي ناقلاً للنهي عن بل ثبت في الرواية

٢٠٢

ص
آخر سورة ناسيا ٥

في الآية ان قوم طعموا لنا التمسوا من الرسول ان يذب عن طعمهم وان يلجوا السرقة باليهود
 توقفت انظر الوحي فنزلت هذه الآية فكان الغرض من هذا الذي تنبيه النبي على ان طعمه
 كذبا ان اليهودى برى من ذلك الجرم فان قيل الدليل على ان ذلك الجرم قد وقع من النبي
 قوله بعد هذا الآية واستغفره ان الله كان غفورا رحيمًا فلما امر الله بالاستغفار دل
 على سبق الذنب الجواب من وجوب الاول لعلمه مال طبعه الى نصرة طعمه بسبب انه كان
 في الظاهر من المسلمين فامر بالاستغفار لهذا القدر من حسنات الابرار سيئات المنكرين
 الثاني لعل القوم لما شهدوا على سرقة اليهودى وعلى براءة طعمه من تلك السرقة ولم يظهر
 للرسول ما يوجب القبح في شهادتهم ثم بان يقضي بالسرقة على اليهودى ثم لما اطلع الله على
 كذبا وتلك الشهادة عرف ان ذلك القضاء لو وقع لكان خطاء فكان استغفاره بسبب انه
 لم يبدل الحكم الذي لو وقع لكان خطاء في نفسه ان كان معذورا فيه عند الله الثالث قوله
 واستغفره يحتمل ان يكون المراد واستغفر لا وتلك الذي بين يدي توبون عن طعمه ويريدون
 ان يظهر براءته عن السرقة ثم قال الله تعالى ولا تجادل عن الذين يخافون انفسهم ان الله
 لا يحب من كان خوانا انا اشهد والمراد بالذين يخافون انفسهم طعمه ومن عاونه من قومه
 من علم كونه سارقا واختيانا كالحيان يقال خانه واخثانه وذكرنا ذلك عند قوله
 علم الله انكم كنتم تخافون انفسكم في ما قال تعالى اطعموه ولو لم يذبت عندهم يخافون
 انفسهم لان من اقدم على المعصية فقد حرم نفسه الصواب واصلها الى العقاب فكان
 ذلك منه خيا من مع نفسه لهذا المعنى يقال لمن ظلم غيره انه ظلم نفسه اعلم ان في الآية تنبيها
 شديدا وذلك لان النبي لما مال قليلا الى جانب طعمه وكان في علم الله ان طعمه كان فاسقا
 الله تعالى عاتب سوله على ذلك لعذر من اعانه المذنب فكيف حال من يعلم من الظالم
 كونه ظالما ثم يعينه على ذلك الظالم بل يحمله عليه برغبة فيه شدة الترغيب انهم يراكم قول
 فخر الدين رازي فكيف حال من يعلم من الظالم كونه ظالما ثم يعينه برعروا ابو بكر وعوان و انصارا
 صادق است كما لا يخفى وما يگوئيم که در حقیقت این خطاب کسانی است که از طرف طعمه خواصت
 میگردند بطرف جناب رسول خدا بقرینه قول تعالی ها انتم هؤلاء جادلتم منهم في الحيوة الدنيا
 فمن يجادل الله عنهم يوم القيمة وسلمت است كما ان خطاب بطرف هين كسان است چنانچه فخر الدين
 رازي در تفسير اين قول گفته هذا خطاب مع قوم من المؤمنين كانوا يذنبون عن طعمه و

عن قومه بسبب انهم كانوا في الظاهر من المسلمين والمعنى هو انكم نجا حتم عن طغيان قومه
 في الدنيا فمن الله يخامهم في الاخرة اذا اخذهم الله بعذابه اما آنچه گفته در رازن بگرفتن
 فديه از بنديان بر اينقدر نشد و چرا واقع مي شد پس هرگز مسلم نيست که اين تشدد در عتاب مستوجب
 بر رسول خداست بلکه مستوجب کيسا نيست که فديه گرفتند چنانچه قاضي عياض در کتاب شفا گفته و اما قوله
 في سادي بدر ما كان لبي ان يكون لاسم الآيتين فليس فيه لزام ذنب بل فيه بيان ما
 خص به و فضل له من بين ساير الانبياء فكانه قال ما كان لبي غيرك و كما قال ما احلت
 لي القنائم و لم يحل لغيري قبله فان قيل فامعنى قوله ان يكون لبي ان يكون لاسم الآيتين قيل المعنى
 بالخطاب لمن اراد ذلك منهم و تجرد غرضه بغرض الدنيا و حدة ولا استكثار منها وليس المراد
 بهذا النبي و لاماء عليه صحابه و بعد ذكر كلام طويل گفته هذا كله يدل على ان فعل النبي في شأن الكاف
 كان على نادر و بصيرة و على ما تقدم قيل مثله فلم ينكره الله تعالى عليهم لكن الله اراد بعظيم
 امر يدبر و كثرة اسرارها اظهار نعمته و تاكيد منته تبخير نفوس ما كتبته في اللوح المحفوظ من اجل
 ذلك لهم لا وجه عتاب و تبارك و تعالي و ايرو الفتوح رازي که از اجله علمای شيعه است در
 تفسير روضة الجنان فرموده جعقالي اين آيه بدان فرستاد که هو اصحابه رسول الامم شد عنهم آن
 بود که سيران را کشند و فديه ستانند که ايشان را ميل مال بود و آنچه خداستعالي دانست از صلحت در
 کشتن ايشان صحابه استند متفق شد که ايشان را فديه بايد ستيدن و را گرون خداستعالي اين آيه بقتل
 ايشان فرستاد و اگر چه خطاب با رسول است و حوالت سيران و هفت ايشان با رسول عتاب با قوم
 تو در تعالي يريد و في عرض الدنيا و قول انكس گفت رسول در دخل است و درين عتاب باطل است بر
 آنکه خداستعالي توجه به عتاب بخبر او کرده و آنچه عتاب بران مستوجب است از محبت دنيا کن گفت که رسول خداستعالي
 موصوف بوده است بل خداستعالي دنيا و مال دنيا بر او عرض کرده و او قبول نکرده و نديب با آنست که رسول
 هر چه کرده و بيزار و وحی منزل نکرده و اگر ان مشورت کردهم براي آن بود که او را خصت داده بودند و رشوت
 پس بهر وجه عتاب مستوجب باو نيست اما آنچه در جاشيدان قول کلام شيخ مقدار از کتاب کثير
 نقل نموده و آن اوست استند لجماعة مخالفتنا كما حدث بن جنبل و غير هذا القصد على جواز
 الاجتهاد على النبي فان اخذوا فداء لم يكن بالوحي الا لما انكره الله و الجواب بان يكون
 غير بين القتل و الفداء و كان القتل اولي و العتاب على تركه و ايضا قد نقلنا انه كان كاهن
 للفداء و العتاب كان لغيرة اثني پس مقصود مطلوب و از نقل اين کلام درين مقام معلوم نمي شود

فصل في الرد على من اجاز
 عليهم الصغار في الكفار
 على ما احتجوا به من آيات الاول
 من اقسام الثالث

توبه على اصغر

۴۰۴

نمی شود مگر اینکه قوله فان اخذ الفداء لم یکن بالوحی والا لکن انکره الله تعری شیخ مقداد زعم نموده باشد و لیس
 که تک چنانچه از قوله الجواب انه جاز ان یکن مخیرا بین القتل و الفداء ظاهرست زیرا که حاصل این قول
 است که تسلیم نمی کنیم که اخذ فدا بوحی نبوده است بلکه جائزست که آنحضرت را خدا تعالی در میان اخذ
 فدا و قتل اختیار داده باشد و عتاب از جهت ترک اولی باشد اما قوله تعالی لولا کتاب من الله سبق
 لمستکم فیما اخذتم عذاب الیم پس خطاب بگیرندگان فداست با آنحضرت چنانچه شیخ مقداد روح در کتاب
 کثر العرفان فرموده و الخطاب لهذا الفداء لانه لعصمة عن الخطاء و لما افلکنا من کراهة
 لاخذ الفداء انتهى و قرالین رازی در تفسیر کبیر در ذیل تفسیر آیه کریمه ما کان لیس ان یکن لاسری الی
 آخر الایة گفته استک الطاعنون فی عصر الانبیاء علیهم السلام بهذه الایة بر جوه و بعد ذکر جواهر اول گفته است
 انه تعالی امر للنبی و جمیع قومه یوم بدر یقتل الکفار و هو قوله ناضربوا فوق الاعناق
 ناضربوا منهم کل بنان و ظاهر امر للوجوب فلما لم یقتلوا بل اسرا کان الامر معصية و در
 جواب ازین وجه گفته و الجواب عن الوجوه الذی ذکره ثانیان نقول ان الظاهر من قوله تعالی
 ناضربوا فوق الاعناق ان هذا الخطاب ما کان مع الصحابة لاجماع المسلمین علی انه ما کان
 ان یباشروا قتل الکفار بنفسه و اذا کان هذا الخطاب مختصا بالصحابة فمما ترکوا القتل و اقتلوا
 علی الاسرا ان الذنب صادر عنهم لا من الرسول و نقل ان الصحابة لما هزموا الکفار و قتلوا
 منهم جمعا عظیما و الکفار فروا ذهب الصحابة خلفهم و تباعدوا عن الرسول و اسروا اولئک
 الاقوام و لم یعلم الرسول باقتدام علی الاسرا فنزل هذا السوال فان قالوا هب ان الامر كذلك
 لکنهم لما حلوا الاساری الی حضرته فلم یامر بقتلهم امتثالا لقوله تعالی ناضربوا فوق الاعناق
 فلما ان قوله ناضربوا تکلیف مختص بحال الحرب و بعد ذکر وجه ثانی از جوه طعن بر عصمت بناب پیغمبر خدا
 سلی الله علیه و سلم گفته الثالث ان النبی حکم باخذ الفداء و کان اخذ الفداء معصية و یدل علیه
 وجهان الاول قوله تعالی تریدون عرض الدنيا و الله یرید الاخرة و اجمع المفسرون علی
 ان المراد من عرض الدنيا ههنا هو اخذ الفداء لثانیه قوله تعالی لولا کتاب من الله سبق
 لمستکم فیما اخذتم عذاب عظیم و اجمعوا علی ان المراد بقوله اخذتم ذلك الفداء و بعد آنکه در جوه
 طعن در جواب ازین وجه گفته و الجواب عما ذکره و ثالثا هو قولهم انه علیه السلام ابرأ اخذ الفداء و
 اخذ الفداء محرم فنقول لافسح ان اخذ الفداء محرم و اما قوله تریدون عرض الدنيا و الله یرید
 الاخرة فنقول هذا لا یدل علی قولکم و بیانه من وجهین الاول ان المراد بهذه الایة حصو العتقا

صحة
 در کتاب انجاده که است
 صحة
 در سوره انفال بسیار
 هم

۲۰۵

على الاسر ليرض اخذ الفداء وذلك لا يدل على ان اخذ الفدية محرم مطلقا الثاني ان ابا بكر
قال الاولى ان تاخذ الفداء ليستقوي العسكر به على الجهاد وذلك يدل على انهم انما يطلبوا
ذلك الفداء للتقوى به على الدين وهذا الاية تدل على عدم من طلب الفداء لمحض من الدنيا
ولا تعلق لاحد البابين بالثاني وهذا ان الجوابان بينهاهاها الجوابان من شكهم بقوله
لولا كتاب من الله سبق استكم فيما اخذتم عذاب عظيم انتهى اما آنچه گفته و نیز اگر چنین باشد
امر قبلی قطعی و خریدن طعام و مورسول الله و امر تهجد همه وحی منزل باشد پس جواب هر یک
ازین تفصیل قبل ازین گذشت و اما آنچه گفته و نیز درین صورت امر بمشوره صحابه که در آن
و شاورهم فی الامر و درست چه معنی داشت جوابش آنکه امر بمشاوره صحابه بجهت استسالت
قلوب ایشان بود نه از جهت احتیاج برای ایشان چنانچه در مواهب لذیبه مذکور است قال قتاده
و مقاتل کانت سادات العرب اذا ارضوا فی الامر شق عليهم فامر الله تعالی بنبيه
عليه الصلوة والسلام ان يشاورهم فان ذلك اعطى لهم و اذهب عن غناهم و اطمینانهم
و نیز در آن سطورت اخرج ابن عثما و السهتقی فی شعب الایمان عن ابن عباس قال لما نزلت و
شاورهم فی الامر قال رسول الله اما ان الله و رسوله لغنیان عنها و لكن جعلها الله رحمة
لا یمنه و عند الترمذی الحکیم من پیش عایشة رفعت ان الله امر به بما اراده الناس كما امرت بالانصار
الفرايض و مخشری و رکنان گفته عن الحسن قد علم الله انه ما به الیم من حاجة لکنه اراد ان یسئرن
به من بعد یعنی از حسن بصری مرویست که دانست خدا تعالی که نیست جناب رسول خدا صلی الله علیه و سلم
بسوی ایشان حاجتی لیکن اراده کرد با امر جناب بمشوره که سنت گرفته شود بمشوره بعد از جناب
و این مجرور فتح الباری شرح صحیح بخاری در ذیل شرح قوله فاذا اقرم الرسول فلم یکن لبشر التقدم
و رسول گفته بریدانه بعد المشور اذ اعز من فعل امر ما وقعت علیه المشورة و شیوع فیها
لم یکن لبشر الاخذان یشر علیه بخلافه لو لم یکن فی و النبی عن التقدم بین یدی الله و رسوله
فی آیه الحجرتا فظهر من الجمع بین آیه المشورة و بینها تخصیص عموم المشورة فیجوز التقدم
لکن باذن منه حیث یشتر فی غیر صوت المشورة لا یجوز التقدم فاباح لهم القول فی
جواب الاستشارة و خبرهم عن الابداء بالمشورة و غیرها و یدخل فی ذلك الاعتراض
على یراه بطریق الاولى و یستفاد من ذلك ان امره اذا ثبت لم یکن لاخذان بخالفه
لا یقتیل بخالفه بل یجمل الاصل الذی برده الیه ما خالفه بالعکس بل یفعل بعض المصلین

ص
قول علی اصل المواهب
خصائصة فی القصد الرابع

۴۰۶

ص
سپه سالخ ۳۳
مسمون ۱۳

ص
کتاب الاعتصام بالکتاب
و السنن و ما یقول و امرهم
شورح بینهم
تذیل بکامل

بعض القائلین و یغفل من قوله فلیحد بالذین یخالعون من اممنا اما آنچه گفته و اطاعت در حق
 امور صحابه را که از آیه کریمه یو طبیعکم فی کثیر من الامر لغتم مستفاد می شود چه معنی داشت پس محتمل است که
 مراد آن باشد که اگر جناب رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم موافقت شما کند در بسیاری از امور بر آن نیست
 بلکه شوی پس اطاعت ایشان در بعضی امور لازم نه آید و موافقت با رای صحابه در بعضی امور مستلزم آن نیست
 که در آن معذور بر حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نازل شده باشد اما آنچه گفته و جناب امیر در غزوه تبوک
 چون بودن آن جناب در مدینه نزد عیال امر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم چه قسم میگفت تخلفی فی النساء و اولاد
 جوابش آنکه آن جناب در هنگام صادر شدن امر حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم این کلمه را نگفت
 بلکه اعتقال امر آنحضرت نموده در مدینه اقامت اختیار کرد و بعد از آنکه آنحضرت از مدینه بیرون رفت منان
 گفتند که پیغمبر خدایم از آن جهت علی را در مدینه گذاشته که صحبت او بر آنحضرت گران بود لهذا این طایفه
 خود را از صحبت او سبکبار نمودند این جناب امیر سلاح پوشیده در منزل جرف که جایی است مشهور
 بنزدت آنحضرت پیوست و این مقوله منافقان را بطریق استفهام بنزدت آنحضرت عرض داشت
 نه آنکه با ننگار امر آنحضرت پرده خیمه چنانچه در کتاب از آنه الحفا آورده قال محمد بن اسحاق
 و خلف رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم علی بن ابی طالب علیه السلام و اهل بیته و انما خلفنا
 و قالوا ما خلفنا الا استنقالاتنا و تخلفنا منه فلما قال ذلك لنا فقولنا اخذ علی سلاح
 ثم خرج حوائق رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و هو نازل بالجرف فقال یا بنی الله انما خلفنا فقولنا انك
 انما خلفتنا استنقالاتنا فقال کذبوا فقد خلفناک لما ترکناک و انما خلفناک
 فی اهلنا اهلک فلا ترضی علی ان تکون منی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا بنی بعد
 فرجع علی بن ابی طالب مدینه و مخرج رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم علی سفره اشقی و مطابق آن در کتاب سبب التبر
 ذکر است در وقت غزوه تبوک بر ضمیر آنحضرت مقدس نبوی ظاهر گشت که درین سفر
 با اعدای دین مقاتله وقوع نخواهد یافت بنا بر آن شاه مردان را در مدینه بر سر اهل و عیال گذاشته
 بخلافت خویش تعیین نمود و ایهات مؤمنین را فرمود که از سخن صوابید امام مسلمین تجاوز مائز
 ندارند و بعد از رخصت پیغامبر و المنع اهل تقاضی بر حال آن سرور مومن حیدر برده بر زبان آوردند
 که خیر امام علی را جهت اجماع و اکرام در مدینه نگذاشت بلکه چون بر ضمیر آن نبوی گران می
 آمد که او را درین سفر همراه بردن خلافت خود بوی داد پس جوان سردر شنید این داستان را
 تمسخت خویش آن نارسان را و سلاح پوشیده از عقب حضرت مصطفی علیه السلام

ماش جناب امیر آن جناب

۲۰۶

مال هم

اشراف و حرکت در آرد و در جوف شرف لذت حاصل نموده سخنان ساقان را بوضوح رسانید
 حضرت فرمود ای برادر من بدین مریخت تائی که تو طایفه منی در ایل من و سر اجماعت من و قبیله من
 اعتراف می کنی بمنزل هارون بن موسی الا انه لا ینتی بک **ع** علی را چنین گفت
 خیر الانام + که ای کرده در کار دین اهتمام + ترا از من آن منزلت شدید + که نسبت زبوسی برادر من
 رسید + مگر آنکه بود پس از من نبی + نبوت زودم شود اجنبی + انهی اما آنچه گفته در مقابل
 دمی این اعتراضات نمودن کی جائزست پس دلیل کمالی غلط فهمی و نهایت نادانی اوست
 زیرا که استقامت و استکشاف فرض را کسی اعتراف نمیکند زیرا که دوستی که این قول جناب امیر
 برای اظهار کذب منافقین از زبان مبارک جناب خاتم النبیین بود اما آنچه گفته که در حصول ایمان
 باید دید که جمیع اقوال آنحضرت مراد می نمایند پس کذب محض و بهتان صرف است چنانچه قبل
 ازین در کلام ابو یوسف رازی گذشت که او گفته مذہب ما آنست که رسول هر چه کرد از وحی نرسد
 کرد اما آنچه در مآشیه این قول گفته بدلیل ما ذکره ابو علی الطبری فی الجمع تفسیر قوله
 تعالی الا انی انا و ابی ابراهیم لا ینتفی عن الک ای اقتدا با ابراهیم فی کل امور سوا الاله
 هذا القول فلا تصدوا به پس این قول مولانا ابو علی طبرسی علیه الرحمه هرگز دلیل آنچه جناب
 گفته نمی تواند شد زیرا که از منع اقتدای حضرت ابراهیم در قولی لازم نمی آید که آنقول مخالف دمی
 باشد زیرا که پیغمبر آخر الزمان را جمع کردن نزد ما جائز بود و امت آنحضرت را از یاده از چهار تن
 جائز نیست و ازین معنی لازم نمی آید که جمع کردن نرسد مخالف دمی بوده باشد اما آنچه گفته
 پس درین سخن این مقدمه فاسده باطله را که در مطابق واقع است الخ پس دانستیکه این مقدمه
 حقه مطابق واقع است و هم موافق مذہب شیعه و هم مطابق مذہب معتقدین اهل مملکت حضم است
 و نیز اعلان واقع و مخالف مذہب فریقین و مقدمه باطله گفتن چه قدر در انصب و عناد او است
اما آنچه گفته جناب خاتم المرسلین در شب معراج بمشوره پیغمبر دیگر که از عنده اولوالعزم
 یعنی حضرت موسی زبیر مراجعت فرمود پس بدانکه حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم
 در وقت صدور امر او تعالی شانہ هیچگونه ابواب و انکار و امتناع و اعتذار نکرد بلکه قبول امر مقتضای
 نموده از محل مناجات رجوع کرد و چون بنزد حضرت موسی رسید حضرت موسی از آنحضرت پرسید
 که چهار کرده شد گفت امر کرده شدم بر پنجاه ناز موسی گفت بدستیکه است تو استطاعت گزار
 پنجاه ناز هر روزی دارد و تحقیق که من تجربه کرده ام مردم را پیش از تو و مسالجه سخت نمودم غلام

معتمد
 سیار ۲۸
 ۲۰۸

بنی اسرائیل را پس مراجعت کن بسوی پروردگار خود و سوال کن تخفیف را از برای امت خود انگاه آنحضرت
 نیز پروردگار خود را بجهت نمود و ظاهرست که رحمت و درامی و در خواست تخفیف آن امر و گیرست
 و استماع از امثال امری بجهت و منع دیگران از امثال آن امر آخر اما آنچه گفته ذکر ذلك
 ابن بابویه فی کتاب المعراج پس بدانکه شیخ صدوق ابن بابویه علیه الرحمه در کتاب من لا یحضره الفقیه
 از زین بن علی بن الحسین علیه السلام روایت کرده که او گفت سوال کردم من از پروردگام زین العابدین
 اخبرنی عن جدنا رسول الله لما عرج به الی السماء فامر ربی عز وجل بحسب من صلوات کیف
 لم یسئله التخفیف عن امته حتی قال له موسی بن عمران ارجع الی ربک فاسئله للتخفیف
 فان امته لا تطیق ذلك فقال یا نبی ان رسول الله کان لا یفتح حمله ربی عز وجل فلو کان
 یراجع فی حق یامر به فلما سألته عن ذلك من عارض شفیعاً لامته الیه لم یجزله ان یرث شفیعاً
 اخیه موسی فرجح الی ربی عز وجل فساله التخفیف الی ان سألها الی خمس صلوات الخدیث
 و ظاهرست که سوال تخفیف روست صدور حکمی از جانب مصعالی امری و بیزست و با دانه کار عمر از
 امر واجب مخری و امر بران امری دیگر و فرق در هر دو امر اظهر من الشمس است و این من الاک
 اما آنچه گفته و نیز بجهت حضرت موسی با پروردگار الخ پس حضرت موسی هرگز مخالف
 با الهی ننمود که سینه بر جواز مخالفت امر جناب رسالت صلی الله علیه و آله آورده شود بلکه از
 مصعالی سوال کرده که حضرت مارون را نیز با جناب غیر ستمتیه قضی روح در تنزیه الانبیاء و
 الجواب ان ذلك لیس باستعفاء کالتضمنه السؤل بل کان قد اذن له فی ان یرث اخیه
 علیه السلام فی الرساله الیه قبل هذا الوقت و ضمن له الاجابة الا تری الی قوله تعالی هل انبک
 حدیث موسی اذ لری نادا الی قوله واجعل لی ذریه من اهل بیته فاجابه تعالی الی مسئله بقوله
 قد اوتیت شیعیاً موسی و هذا یدل علی ثبته بالاجابة الی مسئله الیه لکن تقدست کانت
 ما ذی ناله فیها فقال انی انا فان یکذبون و یضیق صدری و لا یطلق لسانی شیعیاً
 و بیاناً من حالت القضاة لضم اخیه الیه فی الرساله فلم یکن مسألته الا من ذن و علم و ثبته
 بالاجابة انهی و در تغشیر کبیر کورست اعلم انه لیس الناس موسی ان یضم الیه هارون
 ما یدل علی انه استعفی من ذنهاب الی فرعون بل مقصود فیما سال ان یقع ذلك
 لانه هاب علی قوی الوجوه فی الوصول الی المراد انهی اما آنچه گفته و نیز از مقررات
 شیعیه است که امر مقتضی بجهت نیست البتین پس بجهت توان کرد تا واضح شود که مراد از این

مع هیچ بخاری تخفیف
 بنیالی و بوری است و نقل
 او با فواید علوم خود
 از وی در بیان علم
 و حکمت

باب من صلوات
 من کتاب الصلوات

۲۰۹

شروع سور شعل
 ۱۹ شماره ۱۲
 ۲۳۸ ورق

امر و جوب است یا زب ذکره اشرف فی الرضی فی القدر و الغزیر پس بدانکه از مقررات ایشان آنست که
 امر خدا و رسول حقیقه برای وجوب است و مجاز برای غیر آن و اثبات این مطلب آیات و احادیث
 کثیره می نمایند از آن جمله است قوله تعالی ما منعک ان تسجد اذ امرتک پس اگر امر برای وجوب معتقین نمائ
 زت بجز بر ترک سجده بجز و امر با نر نمی شد و از آن جمله است قوله تعالی و اذا قیل لهم ارکعوا لیرکعون فقول
 استهال با این قول بعینه استهال بقول سابق است و از آن جمله است قوله تعالی فلیحذر الذین
 یخالفت عن امر ان تصیبهم فتنه او یتصیبهم عقاب السیم چنانچه علامه علی ره در کتاب تہذیب الاحوال
 الی علم الاصول کفہ الفصل الثانی فی مدلول الصیغہ و فیہ مباحث الاول فی مدلول الامر
 و صیغہ افضل استعماله مع استعلاء کالایجاب الذی لا مرشاد و التہدید و الاہانہ
 بالذعامدی حقیقتی الاول و زب سید مرتضی علم الهدی راج نیزین است که امر مطلق خدا و رسول
 در شرع محمول بر وجوب میشود چنانچه سابق ازین در نقض جواب طعن سوم از مطامن ابو بکر گذشت
 و معند درین مقام قرآن میرسد دلالت بر وجوب این امر دارد کما سبق و قطع نظر ازین عمر مراجعت
 نموده بلکه بالجزم و القطع از اتساع امر آنحضرت اختراع و منع کرده اما آنچه کفہ چون چنین باشد
 عمر درین مرجعت با وجود تمسک بآیه قرآن در باب استغناء از تحمل مشقت که مرجع دلالت بر وجوب
 این امر میکند چه تقصیر و کدام گناه پس جواب از تمسک بآیه قرآنی سابقا گذشت و آن هرگز دلالت
 بر زب بودن این امر نمیکند و عمر مراجعت نکرده بلکه مرجع مانع کرده اگر قصد استقام نمودند و دیگران
 نمودند چنانچه از خط روایات متضمنه این قصه بر عاقل مستنبط واضح و واضح میشود و این مجوز فتح الباری
 شرح صحیح بخاری و ذیل شرح احادیث باب ما یکره من التعمق و التنازع از کتاب الاقتصام بالکتاب
 و ایست گفته الحدیث الخامس حدیث عائشہ فی امری بکر بالصلوات بالناس فیہ مراجعت عائشہ
 و خصمہ و حد تقدم شرح مستوفی فی ابواب الامامة من کتاب الصلوات و المقصود من بیان ذم الخلق
 و قال ابن التین و فی ان علی الوجوب ان عمل جنته فیما یکره من الکفر یعنی حدیث
 پنجم از احادیث این باب حدیث عائشہ است و امر بای بکر گذاردن نماز با مردان و درین حدیث نیز
 عائشہ و خصمہ مذکور است و مقصود از ذکر این حدیث زمت مخالفت حضرت رسول خدا است و این حدیث
 گفته درین حدیث دلیل است بر آنکه امر آنحضرت محمول بر وجوب است و در مرجعت آنحضرت و چنانکه
 اگر کند آن بعضی کرده است انتهى و ازین بیان معلوم شد که مرجعت درین امر بوقوع آمده باشد آنهم مانند
 مرجعت عائشہ و خصمہ و امر سلوة علی بار و در مخطوط و مجموع خواهد بود در مدوح و شک نیست در اینکه

۲۱۰

کتاب الاقتصام بالکتاب
و ایست

در تیکه فهم حضرت رسول خدا از فهم عمر بهتر بود اگر چه غیر مزا علی الله علیه و آله که کتاب خود آنها در منع از
 سنن است و اگر ای خلق کافی است قبل از آن در حجة الوداع و در مواضع دیگر قدرت خود را قرین قرآن می
 کردند و نمی فرمود آنی نالک فیکم الثقلین کتاب الله اهل بیت آن تمسک به مالن تضلوا و بعد آن
 یافتن حاجی بین اعلی المؤمنین حق نیست که چون عمر را معلوم بود که در نیوقت هم آنحضرت بر خلافت جاب
 امیر طایفه ایستادند نص خواهد نمود و بر آستین با بلیت قدرت خود وصیت و تاکید خواهد فرمود بنابراین از ایشان
 ادوات کتابت مانعت کرد و گفت حسبتا کتابا شد و لا یعقوب با هووی در غیر جاری شرح صحیح بخاری
 گفته لا شک فی ان رسول الله مرای المصلی فی کتابه الکتاب بلیل قوله ان تضلوا بعد ان
 شکا یضمان عمر صحاب الاصحاب عن اخصنا الذوات الفلم لا شک ایضاً ان اهل البیت الحق اعلم
 اخصها و طال المتراع بین الضیقین حقاً من جهة التبعه جميعاً وهذا القدر ما یتبادر الى الذهن
 من نص الحدیث و لا ینابیه احد اما آنچه گفته اول از کجا ثابت شد که گوینده این لفظ
 استفساره عمر بود پس جوابش انکه این اثر جزوی در نهانها گفته و منه حدیث مرض النبوی
 قالوا ما شانہ اجمرای اختلف کلامه بسبب المرض علی سبیل الاستفهام ای هل یغیر
 کلامه و اختلف لاجل ما به من المرض و هذا احسن ما یقال فیه و لا یجعل اخباراً فیکون
 من الغش و الصدبان و الفائل کان عمر لا یظن به ذلك انشی و تخاصی در رسم الراجح شرح
 تاضی عیاض گفته و فی بعض طبعه ای طرف هذا الحدیث المراد به عنه فقال عمران النجم یجوز
 اوله و ضم ثالثه ای یاتی بهجس من القول و هو علی تقدیر الاستفهام الاتکادی و لیس من
 الهمج عجز ترک الکتابة کلا عرض عنها کما قبل هذا و رایة الامعیه من طریق ابن خلدون و عن سفیان
 و فی رایة کافی البخاری بعد ما ض بدت استفهام انشی و ابن تیمیه در نهانها گفته جواب نهانها
 گفته الثالث ان الذی وقع فی صدره کان من اهون الاشياء و ابینها فان قد ثبت فی
 الصحیحین ان قال لما شئت فی مرضه دعی لی اباً و اخاً حتی اکتب لی بکر کتاباً لا
 علیه الناس من بعدک ثم قال یلبس الله و المومنون الا اباً بکر فلما کان یوم الخیس هم ان یکتب
 کتاباً فقال له عمر ما له اجمد فشک عمر هل هذا القول من همج العمی نکان هذا ما خفی علی
 ما خفی علیه موت النبوی بل انکره و در شرح مسلم نووی مسطور است اجمرای اختلف کلامه بسبب
 علی الاستفهام ای هل ینزح کلامه و اختلف لاجل ما به من المرض و لا یجعل اخباراً فیکون
 من الغش و الصدبان و الفائل کان عمر لا یظن به ذلك و شیخ عبد الحق دهبوی در شرح مشکوٰۃ گفته

در تیکه فهم حضرت رسول خدا از فهم عمر بهتر بود اگر چه غیر مزا علی الله علیه و آله که کتاب خود آنها در منع از
 سنن است و اگر ای خلق کافی است قبل از آن در حجة الوداع و در مواضع دیگر قدرت خود را قرین قرآن می
 کردند و نمی فرمود آنی نالک فیکم الثقلین کتاب الله اهل بیت آن تمسک به مالن تضلوا و بعد آن
 یافتن حاجی بین اعلی المؤمنین حق نیست که چون عمر را معلوم بود که در نیوقت هم آنحضرت بر خلافت جاب
 امیر طایفه ایستادند نص خواهد نمود و بر آستین با بلیت قدرت خود وصیت و تاکید خواهد فرمود بنابراین از ایشان
 ادوات کتابت مانعت کرد و گفت حسبتا کتابا شد و لا یعقوب با هووی در غیر جاری شرح صحیح بخاری
 گفته لا شک فی ان رسول الله مرای المصلی فی کتابه الکتاب بلیل قوله ان تضلوا بعد ان
 شکا یضمان عمر صحاب الاصحاب عن اخصنا الذوات الفلم لا شک ایضاً ان اهل البیت الحق اعلم
 اخصها و طال المتراع بین الضیقین حقاً من جهة التبعه جميعاً وهذا القدر ما یتبادر الى الذهن
 من نص الحدیث و لا ینابیه احد اما آنچه گفته اول از کجا ثابت شد که گوینده این لفظ
 استفساره عمر بود پس جوابش انکه این اثر جزوی در نهانها گفته و منه حدیث مرض النبوی
 قالوا ما شانہ اجمرای اختلف کلامه بسبب المرض علی سبیل الاستفهام ای هل یغیر
 کلامه و اختلف لاجل ما به من المرض و هذا احسن ما یقال فیه و لا یجعل اخباراً فیکون
 من الغش و الصدبان و الفائل کان عمر لا یظن به ذلك انشی و تخاصی در رسم الراجح شرح
 تاضی عیاض گفته و فی بعض طبعه ای طرف هذا الحدیث المراد به عنه فقال عمران النجم یجوز
 اوله و ضم ثالثه ای یاتی بهجس من القول و هو علی تقدیر الاستفهام الاتکادی و لیس من
 الهمج عجز ترک الکتابة کلا عرض عنها کما قبل هذا و رایة الامعیه من طریق ابن خلدون و عن سفیان
 و فی رایة کافی البخاری بعد ما ض بدت استفهام انشی و ابن تیمیه در نهانها گفته جواب نهانها
 گفته الثالث ان الذی وقع فی صدره کان من اهون الاشياء و ابینها فان قد ثبت فی
 الصحیحین ان قال لما شئت فی مرضه دعی لی اباً و اخاً حتی اکتب لی بکر کتاباً لا
 علیه الناس من بعدک ثم قال یلبس الله و المومنون الا اباً بکر فلما کان یوم الخیس هم ان یکتب
 کتاباً فقال له عمر ما له اجمد فشک عمر هل هذا القول من همج العمی نکان هذا ما خفی علی
 ما خفی علیه موت النبوی بل انکره و در شرح مسلم نووی مسطور است اجمرای اختلف کلامه بسبب
 علی الاستفهام ای هل ینزح کلامه و اختلف لاجل ما به من المرض و لا یجعل اخباراً فیکون
 من الغش و الصدبان و الفائل کان عمر لا یظن به ذلك و شیخ عبد الحق دهبوی در شرح مشکوٰۃ گفته

این مقام شرح صحیح مسلم است
 تا قیام این عبارت نووی شده
 جواب کلام است که در
 علی بود مطلقاً گفته ذکر کرده

بجس معنى اختلط لا يجوز ان يكون بمعنى هدى ونفس لان الثائل بدم الكناية مرهلا
ينظرون به ذلك وشيخ احمد فاروقى سرسندى در كتوب سى وششم از مجله ثانی گفته سوال فاروقى در آن
وقت كه گفت ايجر الرجل مراد از ان چه باشد جواب فاروقى شابدردان وقت فهميده باشد كه اين كلام از نشاء
بواسطه جمع بى قصد و اختيار واقع شده است و از اين عبارات بجايت ظهور واضح گرديده كه قائل كلامى الشى
ييجر با ايجر مرئى الخطاب بود پس بجايت عجيب است كه مخاطب در حمايت خليفه ثانی انطباع حمل خود از كتب
دين و ايمان خویش و تضعيع و هتك ناموس خود پيش معتدين كمال علم و نهايت اطلاع او سهل تر شد
از نيكوتر آراى حق تايد آرى حق عبديت هيمن است ليكن تيجر است كه چسان بچنين سخوات جواب از ان
اهمى در سر كرده و آنچه صاحب نهايه دنوى گفته اند كه ايجر استفهام است نه اخبار پس با آنكه وسيله
كه برى آن ذكر كرده از خرافات محض است و نیز ظاهر است كه معنای كلام در حالت نشاء اخبار مختلف
نمی شود و كلام ایشان دلالت دارد بر آنكه اگر ايجر اخبار باشد معنای آن محض نيز بيان خواهد بود و الا
و بذا هو عين اليهود الهديان فهو مست بانك انفا و استيكه اسمعيليه كلمه ان النبي ييجر از عمر نقل كرده
و ان اصحاب نشاء از رواد و ديگر روایات صحابه است ثابت شده كه كلام امر اخبار بوده نشاء منى او در حق
اشه و گفته ان الرجل ييجر و ان كلام نبايت تا كيد اثبات نهدين بر حضرت بيكذ العياذ بالله من ذلك خطابا
در نسيم آرياض شرح شفاى قاضى ميانى ما ييكذ قاضى عياض گفته قال ان انا امان لا يجاقبل اليه
وقيل من الاختلاف الفتن و شرح آن ميگويد المراد بالاختلاف ما هتدل الخلف هو
مخالفة العلماء و الفقهاء و الحكام من غير دليل معمول به و ان كان ذلك مطلقا يقع في عموم
حد اعرفته حقيقة كل امر بالوحي و ما الاختلاف الذى وقع عند كل ورى فى الاحاديث
الصحيحة من ان النبي قال فى مرضه اشوخذ انا ان اكتب لكم كتابا لا تضلون ببعثه فقال
عزان الرجل ليجر حسينا كتاب الله ففعلوا لتاس فقال له اخرجوا عنى لا ينبغي التنازع لى
فقال ابن عباس الرزية كل الرزية ما حال بيننا وبين كتاب سول الله و هذا يظن
به الرافضة على عمرى قال صاحب المسائل الخمل هو اول اختلاف وقع فى الاسلام و قال ابن تيمية
الخ ازين عبارات بجايت صراحت واضح است كه در روایات صحابه سنت ثابت گرديده كه مر كبر ان الرجل
ييجر و مرى آن سرور ستوه گرديد و ظاهر است كه معنايش شى است كه بر ستيكه ابن مردرآينه نيز بيان ميگويد
ومعنى در جمع بين اصحابين و روایت قمر طاس روايت كرده قالوا ماشاءه قال عمران الرجل ييجر
این كلام شاست و ختام مر كبر از نهايت و قاحت برائى تا كيد مضمون آن دو حرف تا كيد كى ان دو بگيرى و ام

دليل بر اين است كه
فصل فى بيان معنى
ييجر الرجل ييجر
المراد من قوله
ييجر الرجل ييجر
انه يجره الى
الفسق و الجور
و قال ابن تيمية
انه يجره الى
الضلال و الضلال
المراد من قوله
ييجر الرجل ييجر
انه يجره الى
الضلال و الضلال
المراد من قوله
ييجر الرجل ييجر
انه يجره الى
الضلال و الضلال

فصل فى بيان معنى
ييجر الرجل ييجر
المراد من قوله
ييجر الرجل ييجر
انه يجره الى
الفسق و الجور
و قال ابن تيمية
انه يجره الى
الضلال و الضلال
المراد من قوله
ييجر الرجل ييجر
انه يجره الى
الضلال و الضلال
المراد من قوله
ييجر الرجل ييجر
انه يجره الى
الضلال و الضلال

لام آورده هر محبت و ایجابات بدان در حق سرور کائنات علیه آلاف التحیات و التسلیات و بر سبب این نعم
 و اسلی امور در رساله که بر دهنش نوشته گفته و اما ما ذکر کردیم در اینها قولهم از منع کتاب ^{اللهم}
 صل علی علیه وسلم الذی اذا المراد ان یکتبه فی مرض موته و قال ان الرجل لیجبر و یعامر بواب گفته
 فاما ان الرجل لیجبر یعنی کلام صح ای فی مرضه خارج عن حد الصحه یعنی من جهة الکثرة و العلم
 و بخود لا یمکن حال السهو علیه من اشغال المرض القلب لانه هو عاقل و لا یصل و مثل ذلك
 ما وقع للبشر فی حال المرض لا ینبأ و غیرهم و قد وقع منه صل علی علیه وسلم التهنون فی حال ^{الغضب} ^{الغضب} ^{الغضب}
 کحدیث ذی الیدین فی تسلیه من صلوة العصر علی رکعتین فالسوء فی المرض اقرب حال
 و عکبری که از لغات طای اهل سنت است نیز در شرح دیوان تبینی معترف به ثبوت این کلام از عمر کرده یعنی
 انرا قطعاً و تماماً بر منسوب ساخته و او را بالجزم قائل این گفته و تصریح کرده که مراد از مجرب در قول عمر یعنی ان از رجل
 لیجبر بدان است و در مقام عذر ازین کلام خرافتی غریب نگاشته یعنی بودن آن از ابر عادت عرب مجرب
 انگاشته و این بیان خود را در هوای عمر بانه چنانچه در بیان و شرح بیت ۴ و لفظ فیک یجبر علیه
 بانک خبر من تحت السماء ۴ گفته الهجر البصیح من الکلام ۴ و لغزش و سیر او از هی و هو یا یقوله المحموند
 و منه قول عمر بن الخطاب ربه منذ مرض رسول الله ان ارجل لیجبر علی عادة العرب انتهى و ازین عبارت
 واضح است که عمر العیا و باقیه بدان را بر سرور و جهان ثابت نموده کفر و ضلال و تقاطق و عدم ایمان و
 بطلان اسلام خود را بر تمام عالم مثل اکتب روشن ثابت کرده و قد اجمد علی ذلک و آنچه عکبری گفته که این
 کلام عمر بر حسب عادت است اعم شده پس اگر غرضش از آن نیست که عادت عرب جاری بر آنست که در حق
 سرور کائنات ۴ این کلام را ذکر میکردند و جناب انس و یحیی بن یساف و غیره مرادش از عرب کفار
 آنها هستند پس در صدق این کلام شک نیست لیکن بهی است که این معنی واضح طعن نمیکرد و بلکه طعن را در
 میگردد و واضح میسازد که عمر درین کلام بطریقه کفار زنده و اگر غرضش آنست که مؤمنین عرب بران عادت
 میکردند فهو کذب مرص و بهت نضیح و غالباً غرض عکبری آنست که چون عادت عرب جاری بر آنست که با
 یکی مردگیری را نسبت بچیز بدان میکنند لهذا بر حسب این اب عمر هم نسبت بدان جناب رسالت
 کرده و ظاهر است که اگر عادات و حالات عوام الناس که در میان ایشان جاری میشود حجت باشد اصل
 بر هم خورد و هیچ عوام هیچ واجب فاما واجب است که بحیث منسوب استن عوام از آن خود
 بر بجز بدان تجویز نسبت بدان بر سرور عالمان میروانند و استیجاب میکنند اما آنچه حاجی و عا
 نموده که کلمه ان البنی مجرب که روایت اسمعیلی مرستقوه بان شده بر تقدیر استقام انکاری است پس بیان

و بیاید
 مذکور در متن بالنسبه مطبوعه
 قابل شد در صفحه

بیش نیست و سخاقت آن بچند وجه ظاهرست اول آنکه این کلام سوگند صریحست در اثبات هجو و تندی
 بر جناب رسالت صلی الله علیه و آله و سلم و تقدیر استقام بی وجه نتوان کرد که دلیل بران ندارد و
 حل کلام بر غیر ظاهر بدون قیام دلیل غیر جائز و اگر باب هجو تقدیرات و تادیبات مفتوح شود بر روی زمین
 کافی نباشد که جمیع کفریات و خرافات بلا حده را باین تاویل علیل توجیه توان کرد مثلاً اگر کسی العبایذ بانه بگو
 که ان رسول الله مخالف به عصاه و ترک او امره و ارتکب مناهیده بکذا این سبب عبایذ ابا عبدالله غیر ذلک
 من شناعه و القبا ح بلا شبه تمام علما و فضلا و عقلا بلکه جمله حکم قطعی بکفر قائل این قول شنیع و کلام
 فطیح خواهند کرد و هرگز احتمال تقدیر استقام و حل آن بر انکار پیدا نخواهند کرد و پس اگر تقدیر استقام
 و حل آن بر انکار درین کلام جائز باشد لازم آید که چنین کلام واضحی هم مثبت کفر قائل آن تواند شد و بود
 باطل بالبدیهه بالجمله بنا برین تاویل لازم می آید که کلام هجوید کلمات کفر و زندقه و الحاد و انکار شرع و تندی
 و مطعن انبیا و ائمه و پیغمبر باشد و تاویل همین طور جائز گردد و گمانی نیست که سابقا از رساله طاعلی قاری
 منقول شد که ماول نمیشود مگر کلام معصوم و چون عمر قطعاً معصوم نبوده بعد تاویل کلامش جائز
 نباشد و ثالثاً اینکه کلام مکهبری که آنفا منقول شده نیز دلالت دارد بر آنکه کلام عمر ماول استغناء
 انکاری نیست بلکه مثبت ندیان در حق جناب رسالت ص است و لهذا آنرا بر حسب عادت عرب گفته
 و رابعاً آنکه قطعاً ثابتست که عمر از انعین احضار دوات و قرطاس بوده و اتباع او بگفتند
 ماقال عمر پس انکار صد و ندیان از جناب رسالت ص در مقام منع از امتثال امر جناب صلا بطبی
 نشابیتی ندارد و در آنچه مخالف در توجیه استقام انکاری از قبل مانعین گفته خرافاتی بیش نیست کما
 تماماً در با بعد می شنوی که معنی قائلین کلمه هجو یا هجو را از جمله کسانیکه قریب اجداد اسلام بودند و از
 خصائص مقام نبوت جاهل بودند و هرگاه حال قائلین کلمه هجو رسول الله ص این شایسته نبوت
 باشد حال قائل کلمه انزل بجه که کمال اسارت ادب از ان ظاهرست و اثبات ندیان بر جناب
 رسالت صلی الله علیه و آله عبایذ باشد کمال تکبیر میکند چه خواهد بود اما آنچه گفته محتملست که مجوزین
 آوردن قرطاس دوات تقویت قول خود کرده باشند باین کلمه و استقام انکاری بود پس جمیع ایشان اگر
 نقطه استغفار و دلالت میکند که این قول مانعین ایان قرطاس دوات بود زیرا که مجوزین را بعین
 علوم بود که حضرت م بجا اشتباه برای ایان دوات و قرطاس بر فرموده پس ایشانرا احتیاج گفتن
 این کلمه که دلالت بر شک و تردید دارد هرگز نبوده و روایت صحیح بخاری که در کتب الجهاد واقعست عرف
 بنزه استقام مذکور نیست و در روایت کشمیری در کتاب الجهاد و در صحیح بخاری هجو رسول الله ص تکرار

در بیان آن که این کلام سوگند صریحست در اثبات هجو و تندی بر جناب رسالت صلی الله علیه و آله و سلم و تقدیر استقام بی وجه نتوان کرد که دلیل بران ندارد و حل کلام بر غیر ظاهر بدون قیام دلیل غیر جائز و اگر باب هجو تقدیرات و تادیبات مفتوح شود بر روی زمین کافی نباشد که جمیع کفریات و خرافات بلا حده را باین تاویل علیل توجیه توان کرد مثلاً اگر کسی العبایذ بانه بگو که ان رسول الله مخالف به عصاه و ترک او امره و ارتکب مناهیده بکذا این سبب عبایذ ابا عبدالله غیر ذلک من شناعه و القبا ح بلا شبه تمام علما و فضلا و عقلا بلکه جمله حکم قطعی بکفر قائل این قول شنیع و کلام فطیح خواهند کرد و هرگز احتمال تقدیر استقام و حل آن بر انکار پیدا نخواهند کرد و پس اگر تقدیر استقام و حل آن بر انکار درین کلام جائز باشد لازم آید که چنین کلام واضحی هم مثبت کفر قائل آن تواند شد و بود باطل بالبدیهه بالجمله بنا برین تاویل لازم می آید که کلام هجوید کلمات کفر و زندقه و الحاد و انکار شرع و تندی و مطعن انبیا و ائمه و پیغمبر باشد و تاویل همین طور جائز گردد و گمانی نیست که سابقا از رساله طاعلی قاری منقول شد که ماول نمیشود مگر کلام معصوم و چون عمر قطعاً معصوم نبوده بعد تاویل کلامش جائز نباشد و ثالثاً اینکه کلام مکهبری که آنفا منقول شده نیز دلالت دارد بر آنکه کلام عمر ماول استغناء انکاری نیست بلکه مثبت ندیان در حق جناب رسالت ص است و لهذا آنرا بر حسب عادت عرب گفته و رابعاً آنکه قطعاً ثابتست که عمر از انعین احضار دوات و قرطاس بوده و اتباع او بگفتند ماقال عمر پس انکار صد و ندیان از جناب رسالت ص در مقام منع از امتثال امر جناب صلا بطبی نشابیتی ندارد و در آنچه مخالف در توجیه استقام انکاری از قبل مانعین گفته خرافاتی بیش نیست کما تماماً در با بعد می شنوی که معنی قائلین کلمه هجو یا هجو را از جمله کسانیکه قریب اجداد اسلام بودند و از خصائص مقام نبوت جاهل بودند و هرگاه حال قائلین کلمه هجو رسول الله ص این شایسته نبوت باشد حال قائل کلمه انزل بجه که کمال اسارت ادب از ان ظاهرست و اثبات ندیان بر جناب رسالت صلی الله علیه و آله عبایذ باشد کمال تکبیر میکند چه خواهد بود اما آنچه گفته محتملست که مجوزین آوردن قرطاس دوات تقویت قول خود کرده باشند باین کلمه و استقام انکاری بود پس جمیع ایشان اگر نقطه استغفار و دلالت میکند که این قول مانعین ایان قرطاس دوات بود زیرا که مجوزین را بعین علوم بود که حضرت م بجا اشتباه برای ایان دوات و قرطاس بر فرموده پس ایشانرا احتیاج گفتن این کلمه که دلالت بر شک و تردید دارد هرگز نبوده و روایت صحیح بخاری که در کتب الجهاد واقعست عرف بنزه استقام مذکور نیست و در روایت کشمیری در کتاب الجهاد و در صحیح بخاری هجو رسول الله ص تکرار

بشکر لفظ جبر واقع است چنانچه معنی شایع بخاری تصریح بان کرده و در بیان ترمذی کتاب الجهاد هجرت
بدون الهزته و فی ابیة الکشمیه هناك هجر هجر رسول الله ص بتکرار لفظ هجر و قال عیاض
معنی هجر فحش یقال هجر الرجل اذا هدى و هجر قلت نسبة مثل هذا الی الیه لایحیی لان
واقع مثل هذا الفعل منه علی الصلوة و السلام سخیل لانه معصوم منه کل حاله فی صحته
و من صدقوله تعالی و ما یطلق من الحق و لقوله انی لا اقول فی الغضب الرضا الاحقا
و قد تعلق فی هذا الموضع کثیرا و اکثر لا یجد نفعاً و لذلک یدعی ان یقال الذین قالوا
ما شاننا هجرنا هجرنا و بدوهم الذین کانوا قریباً الیه بالاسلام و لم یکنوا علی
بان هذا القول لا یلیق فی حقه لانهم ظنوا انه مثل غیره من حیث الطبیعة البشریه اذا
الرجوع فیم یتکلم من غیر تحریر کلام و از نقل این کلام نیزه فانه حاصل شد اول آنکه هجر معنی
نه بیان است و دوم آنکه پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله در حال صحت و مرض از گفتن فحش و نه بیان معصوم
سوم آنکه آیه کریمه و ما یطلق عن الهوی و لالت میکند بر نیکه جمیع قوال پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله
و حی است و اگر نه استلال عینه بان بر اتقای فحش و نه بیان از پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله بود چهارم
آنکه اگر گفتگوی الهست و تاویل این موضع نفع نمی بخشد چنانکه گویند گمان قول ما شاننا هجر
یا هجر هجره یا بدون آن جا بلان از مرتبه آنحضرت بودند و بنا برین بجا کل و ضوح ثابت گردید که عمر که با
شبه قائل کلمه ما شاننا هجر یا هجر بوده بلکه تصریح شارح شفا و غیره گفته ان الرجل یهجر از خواص و
اکابر اصحاب خارج باشد و در جمله کس نیکه قریب الیه بالاسلام و جا بلان از مرتبه نبوت بودند و دخل باشد
و ازین فوائد خمس که از کلام عینی مستفاد شده سائر تقریرات و توجهات رکبکه مخاطب که درین مقام
ذکر کرده باطل گردید و ابن حجر عسقلانی در فتح الباری در شرح حدیث قرطاس گفته قوله فقالوا ما شاننا
هجرنا الهزته لجمیع و ابیة البخاری و فی الیة فی الجهاد بل لفظ فقالوا هجرنا غیر هجرته
و وقع لکشمیه هناك فقالوا هجرنا رسول الله ص علیه و سلم اعاد هجر مستترین تا
عیاض معنی هجر فحش یقال هجر الرجل اذا هدى و هجر اذا فحش و تعقب بانه یستلزم
ان یکون بسکون الهاء و الروایات کلهاتما بفتحها و قد تکلم عیاض غیره علی هذا
الموضع فاطالوا و لخصه القرطبی تلخیصاً حسناً لخصته من کل ما منه و حاصله ان قولهم
هجرنا الهزته اثبات هزته الاستفهام و یستحیات علی انه فعل ماض قال و لبعضهم هجرنا
بضم الهاء و سکون الهمزة و التثنوین علی انه مفعول بفعل مضمر ای اقال هجرنا و الهجر بالضم

باید در البیة آخر کتاب

۲۱۵

ص قول علی اصل فتح البیة

ثم التكون الهديان والمراد به هنا ما يقع من كلام المريض لنفسه لا ينظم ولا يعتد به لعدم فائده
 ووقع ذلك من النبي صلى الله عليه وسلم مستحيل لا من معصوم في صحة ومرضه لقوله تعالى وما
 ينطق من الحق بقوله صلى الله عليه وسلم اني لا اقول في الغضب الرضوا لاحضا واذا عرف
 ذلك فانما قاله من قاله منكر اعلى من توقف في مقال امره باحضار الكنف والداة فكانه
 قال كيف تتوقف تظن انه كغيره يقول الهديان في مرضه ام مثل امره واحضرا ما طلب فانه
 لا يقول الا الحق قال هذا احسن الاجوبة قال ويحتمل ان بعضهم قال ذلك من شك مرض له
 ولكن بعد ان لا ينكره الباقون عليه مع كونهم من كبار الصحابة ولو انكره عليه لنقل ويحتمل
 ان يكون الفقه قال ذلك صدر من هش حيرة كما اصاب كثيرا منهم عند موته وقال غيره
 يحتمل ان يكون قائل ذلك اراد انه اشتد وجعا فطلق اللدزم واراد الملزوم لان الهديان
 الفقه يقع على مرض ينشأ عن شدة وجع وبعد مباشرة گفته وطلبان الشاويحات الصادرة بتتابع الاوس
 اشيها وازمباريكة از قرطبي نقل کرده ظاهرست که هر معنی زبان است وآن بر جناب سالکتاب صلى الله
 عليه وآله ناجا نرسد و مستحيل پس خرافات مخاطب نبیل همه فاسد و باطل علیل و نیز آیه ما ينطق من الهوى
 و حديث سيد لورى عليه آله الا ان التهمة لهشتا مفيد كليت حقيقت ارشادات صواب اتماى حضرت
 مسطفي صلى الله عليه وآله اهل الاجتباب پس خراف مخاطب كثيرا اعتساف همه باور هوا و محض كذب
 لا طائل من خطا اما آنچه گفته و محتملست که مانعین نیز بطريق استفهام انكاري گفته باشند که آخر
 پیغمبر زبان نمیگوید و ظاهر این کلمه بضم نونى آید الخ پس سخافت آن در کمال ظهورست زیرا که این
 کلام بجایت صراحت دلالت بر مطلوب جناب رسالتاب صلى الله عليه وآله دارد و اصلا افلاقی و
 اشتباهی ندارد پس دعای این معنی که مانعین از جمله شان عمر بود معنای این کلام تفهید نه غایت
 تعیین نشان عمر و دیگر اصحاب است و معنی اگر عمر و غیر او این کلام را تفهیده بودند می بائست که عمر حتما
 از امثال امر جناب منع نمی کرد و دیگران نمی گفتند که القول ما قال امر اما آنچه گفته و وجه تفهیدین
 این کلمه صریح و ظاهر بود زیرا که عادت شریفی حضرت آن بود که جمیع احکام را بنجد نسبت میفرمود و از
 تتبع کتب احادیث و سیر کمال و ضوح ظاهرست که بسیاری از احکام و اوامر از جناب منقول
 که آنحضرت آنرا بنجد اتعالی نسبت نکرده اما آنچه گفته نیز قطعا معلوم و شستند که انجناب نمی
 نوشتن الخ پس مردودست بانیکه در صحیح مسلم در حدیث صلح حدیبیه مذکورست قال رسول الله
 ان من مکانها فاما لا مکانها فاما و کتب ابن عدنان و نودی در شرح این قول گفته اصحیح

فقه
 قلت ما ينطق من الهوى
 ثالث لا تالآت الله ذمها
 الفصح ما يكون قائل ذلك بعض من
 وهو في الاسلام وكان بعد ان من شئها
 على اوجه قد يستدل ببعض هذا وقع
 يقول ليجوز وقوع ذلك عند قلب
 ان قوله انما يتفق بعضهم انه قد قلب
 عليه اوجه وقد وقع عند لا سعي على من
 لم يبق محتمل بنخله و دعوى بنفیان وقوعها
 الحجة قالوا انما لا يجوز استفهام من
 سعد من علم بقاوى من سعيه من غير
 بجمله بجملة انما بنجد استدل
 ابن جوزي قال ما صحح من قول
 بنجد استدل
 ۲۱۶
 قاله سلام و جليل از طلائع و غيره
 فترت فبذلك انما عليه و ان الاقوال
 و السلام بوده و با سبب بولات و
 على نصيحة لئلا

بصالح الحدیبیه من
 کتاب الجهاد

احتج بعض الناس بهذا اللفظ على ان النبي كتب في تلك بيده على ظاهر هذا اللفظ وقد ذكر
 البخاري وغيره من روايات امير ابي اسحاق وقال في اخذ رسول الله الكتاب فكتب في
 عنده في طريق آخر ولا يحسن ان يكتب فكتب قال اصحاب هذا المذهب ان الله تعالى اجره
 ذلك على يده اما بان كتب في القلم بيده وهو غير عالم بما كتب او ان الله تعالى علم ذلك
 حينئذ حتى كتب جعل هذا زيادة في معجزته وقرطاسي منهم شرح صحيح مسلم شرح ابن قول الكفتي
 ظاهر هذا انه على تلك الكلمة التي هي رسول الله بيده وكتب مكانها ابن عبد الله وقد
 رواه البخاري باظهر من هذا فقال فاخذ رسول الله الكتاب فكتب في طريق آخر
 ولا يحسن ان يكتب فقال جماعة يجوز هذا الظاهر عليه وان كتب بيده ومنهم الثمانون
 ابو ذر البجلي مراد ان ذلك غير قاطع في كونها اميا ولا معارض لقوله تعالى وما كنت
 تتلو من قبله من كتاب الا نطقه بيمينك ولا لقوله انا امة امية لا نكتب ولا نحسب
 راجح زيادة في معجزاته واستظهارا على صدقة وصحة رسالته وذلك ان كتب من غير تعلم الكتاب
 ولا نطقا لاسبابها فكان ذلك خارجا للعادة كما انه اعلم علم الاولين والآخرين من غير تعلم
 ولا اكتساب فكان ذلك بلغ في معجزاته واعظم في فضائله هذا الوضوح من علم الكتابة
 كلها وادوم عليها فكيف لم يدركه ان كتب في غير ذلك بل لوطن الخاص بل لم يفارق
 ما كان عليه من عدم معرفته بالكتابة بحالته ككتابة ذلك انما اجره الله تعالى على يده
 وقلمه حركات كانت عنها خطوط مفهوما ابن عبد الله لمن قرأها ثم هل كان عالما في ذلك
 الحال بنظم الحروف الخاصة كل ذلك محتمل وعلى التقديرين فلا يزال عند اسم الامي بذلك
 لذلك قال الراوي عن في هذه الحالة ولا يحسن ان يكتب فيقال عليه اسم الامي مع كونه قال
 كتب في ذلك نكر هذا كثير من متفهمة الاندلس وغيرهم وشدوا التكبير فيه وفسوا
 فانه الى الكفر وذلك ليل على عدم العلو والتطرف وعدم التوقف في تكفير المسلمين
 ولم يتفطنوا لان تكفير المسلم كقتله على ما جاء عنه عليهم في الصحيح لاسباب من شهد له
 اهل عصره بالعلم والفضل والامامة **اما نسخة كفتي** وورين عبارت نسبت آن بخود فرموده كتب
 لكم كتابا الخ ليس جوابش بعد تسليم عدم كتابت انحضرت انك هر گاه كه در آنچه در صحاح اهل سنت مذکور
 كتب النبي الى كسرى وقيصر وكتب ابن مبداء في كسرى اشتباهه واقع نشد ولفظ كتب چه اشتباهه
 واقع می شد زیرا که آنچه مراد از كتب النبي الى كسرى وقيصر وكتب ابن مبداء است همان مراد از

صحت
 قول علي بن ابي طالب
 عندي جفيل الرب المشهور

ص

س

ص

۴۱۸

اكتب خواهد بود اما آنچه گفته و نیز عادت آن جناب آن بود که غیر از قرآن چیزی دیگری نوبسند
 که بمرح و بهمان نفع است چه نوبسند آنحضرت نامه بسوی ملوک و صلحاء و عبیدی از دست
 جناب امیر علیه السلام روشن تر از آفتاب است و شیخ صدیق دهلوی در ترجمه مشکوة در فصل ثانی
 از باب صلوة العیدین گفته ابوالمویرث که از تابعین است روایت کرده است که آنحضرت نوشت بجا
 عربی حرم بفتح حای هله و سکون را که صحابی انصاری است و اول شاهدوی خندق است و وی
 در آن زمان پانزده ساله بود و عامل گردانید او را آنحضرت در پنجاه نفع نون و سکون بهم نام
 شهرت درین بود وی در آن زمان هفده ساله و کتابی نوشته بوی سپرد که در وی نفع
 و سنن و دیات بود و نوشت تجل الاصحی و آخر العطر یعنی شتابی بکن نماز عبید نعمی را و دیگر کن نماز
 عبید نعمی را و در باب بیات از کتاب مشکوة مذکور است ان رسول الله کتب الی اهل الیمین و کان
 فی کتابه ان من اعقب من منا الحدیث و نیز در کتاب مشکوة در فصل اول از باب حرم المذنبه مذکور
 عن علی و قال ما کتبنا من لیسوا الله الا القرآن و ما فی هذه الخصیفة قال قال رسول الله
 المدینه حرام ما بین یربمن اخذت فیها حدنا و اودی حدنا فلیحنه الله و التملک
 و الناس اجمعین الحدیث و همچنین نوبسند آنحضرت بسیاری از احکام غیر از کتاب خدا ثابت
 و تحقیق است اما آنچه گفته بلکه کبار علمای آنحضرت بسیاری از احکام غیر از کتاب خدا ثابت
 منع فرمود پس جوابش آنکه بحال و ضوح ظاهر است که خواندن عمر نسخ تورات را منع کردن آنحضرت
 او را از خواندنش هرگز دلالت ندارد که آنجناب چیزی سوا قرآن نمی نوبسند کمال تحریر است که چنان
 منع آنحضرت را از قرات تورات دلیل نوبسند چیزی دیگر سوا قرآن گردانیده ظاهر است
 حواس روداده که چنین خوانات بر زبان می آورد اما آنچه گفته اگر غرض ایشان اثبات هدیان
 بر پیغمبری شد این نمیگفتند باز پرسید پس تجویز صد در زبان از جناب پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله
 مانند اثبات هدیان آنحضرت دلیل کفر و نفاق است اما آنچه گفته بلکه میگویند که بگذارید کلام
 هدیان را اعتباری نیست پس دانستی که شارح شفا اقران کرده که در روایات صحیح ثابت گشته
 که عمر در جواب ارشاد حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله گفته که بدستیک این مرد هر آینه هدیان میگوید
 کافی است ما را کتاب خدا و این کلام با صرح تصریحات دلالت میکند که عمر اثبات هدیان بر جناب سالمت
 کرده و سجده نموده و بجمع بهوده سسرک خال لب الا زاول تا آخر درین باب باطل میگردد و ظاهر است
 که مال کلام عمر که شارح شفا نقل کرده مال آنچه مخاطب آنرا مثبت هدیان بر جناب پیغمبر خدا دانسته

دوخته متحدث است اما آنچه گفته که بجز در لغت عرب بمعنی اختلاط کلام است الخ لیسین بر آنکه ما صل
 این همه تطویل علیل که مخاطب درین مقام بعل آدرده بدان سیکند که بجز بمعنی اختلاط کلام است و اختلاط
 کلام دو معنی دارد یکی از آن بالا جماع بر انبیاء جائز است و جواز معنی دیگر بر انبیاء مختلف فیه است و نیز
 مخاطب راجع جواز آنست و معنی نیست که این کلام سخافت نظام قطعا باطل و از حد صحت عاقل است
 زیرا که باقر آف اکابر متحقق و بدقیقین است مگر بمعنای بد بیان است و آن در حق انبیاء غیر جائز است
 قاضی میاض و رشاد گفته قال ائمتنا فی هذا الحدیث ان التثبی غیر معصوم من الامراض ما یلکون
 من الامراض ما یلکون من موافقها من شد و جع و غشی و غوغ ما یطر علی حسب معصوم
 من ان یلکون منه من لقول اثناء ذلك ما یطعن به معجزه و یودی الی فساد فی شریعت
 من هذبان او اختلاط فی کلام علی هذا لا یصح من ایه من وی هجر از معناه هندی و یقال
 یحجر هجر اذا هدی و هجر هجر اذا الفحش و هجر تعذبه هجر و انا الاصح و الاولی هجر علی
 طریق الاشارة علی من قال لا تکتب و قسطانی در شرح صحیح بخاری گفته هجر باثبات هجره ^{استغناء} لاد
 و فتح الهاء و الجیم و الراء البعضم هجر ابضم الماء و سکون الجیم و الثنوین مفعول بفعل
 مضمر ای اقال هجر ابضم الماء و سکون الجیم و هو الهذبان الذی یقع من کلام المرض الذی
 لا ینظم و هذا مستحیل وقوعه من المعصوم و معذ و مرضا و انا کذا ذلک من قال منکرا
 من توقف و امتثال امره باضار الکنف و الدافاة و کانه قال کیف یتوقف بظن ان
 کفره یقول الهذبان فی ضمن امتثال امره و احضرا طلب فانه لا یقول الا الحق و ازین
 عبارت و دیگر عبارات محققین ایشان مثل عبارت ابن حجر که عنقریب مفعول شود و عبارت سابقه معنی
 و غیر آن بطلان این تطویل مخاطب ظاهر است زیرا که ازین عبارات ظاهر است که بجز بمعنای بد بیان است
 و آن بر جناب رسالتنا سلی الله علیه و آله جاز نیست و مخاطب بطرح تمام تجویز آن در حق آنحضرت کرده
 حق پر وی عمر کانیغی او انموده و با وصف قصد میبانت ذیل عمر از ملوث بر نسبت بد بیان با نشر و
 خود مرکب آن شده اما آنچه گفته رفع صوت با هم در حضور آنحضرت بتقریب مناظرات و شایسته
 همیشه جاری بود پس جوباش اگر رفع صوت مطلقا بحضور جناب رسالتنا سلی الله علیه و آله اگر
 چه با هم باشد ممنوع است چنانچه است روایت میکند که روزی عمر و ابو بکر با هم رفع صوت در حضور
 کرده بودند و بگریه لا ترفعوا اصواتکم فوق صوت النبی و در حق ایشان نازل شد چنانچه در صحیح بخاری
 مذکور است من لجه طیکه قال کذا لیران به لکان ابو بکر و عمر فاصواتهما عند النبی من اقدم

من الفصل الثامن من کتاب
 الثاني من القسم الثالث

باب من لیران به لکان

۴۱۹

باب لا ترفعوا اصواتکم
 بقره عجزات من کتاب التفسیر

عليه ركب بنى تميم فاشار احداهما لاقع بن جابر اخي بنه بجاشع واشار الاخر بن جل اخير وقال
 نافع لا احفظ اسد فقال ابو بكر بعير ما اردت الا خلد في قال ابو بكر ما اردت خلد فقلت
 اصواتها في ذلك فانزل الله تعالى يا ايها الذين امنوا لا ترفعوا اصواتكم فوق صوت النبي الا
 فقال ابن الزبير لما كان عمر سبع رسول الله بعد هذا الآية حتى يستفهم ولم يذكر ذلك
 عن ابيه يعني ابى بكر وغيره صحيح بخاري ورويت في كمتن بيان آداب اصحاب نضرت ست ذكورت
 اصحاب نضرت رفع صوت بجنون نضرت باهم نميكون هذه الفاظه او تكلموا بخصوا امواتهم عنده وازين بيان
 كرديد كه آنچه مخاطب بعد از اين قول گفته بلكه اشاره قران تجوز آن مي فرمايد الى قوله پس معلوم شد كه چه خبر
 بر بعض جا نرسيد باطل محض است اما آنچه گفته اول باين لفظ كه ترفعوا اصواتكم فوق صوت النبي
 و اين نضر بوده اند لا ترفعوا اصواتكم بنكيم عند النبي پس دليل ناهي اوست و از حديث صحيح بخاري
 واضح شده كه رفع صوت گو باهم باشد ممنوع و حرام است و نيز متعالی شأنه مي فرمايد الذين يعضون
 اصواتهم عند رسول الله او تلك الذين امتحن الله قلوبهم للتقوى و اين آيت هم دلالت دارد
 بر آنكه رفع صوت نزد حضرت رسول خدا صلى الله عليه وآله غير محمود است و از نجاست كه مالك باين برود
 نكوره است دل نموده بر ممنوعيت رفع صوت در مسجد نبوي بعد از وفات نضرت چنانچه در كتاب سوانح
 له نيه ذكورت و قدره ان ابا جعفر المنصور ناظر الكافي سجد الرسول فقال له مالك يا
 امير المؤمنين لا ترفع صوتك في هذا المسجد فان الله عز وجل ادب قوما فقال لا ترفعوا
 فوق صوت النبي الا يذم و مدح قوما فقال ان الذين يعضون اصواتهم عند رسول الله الا يذم
 و ذم قوما قال ان الذين ينادونك من وراء البحار اكثرهم لا يعقلون الآية و ان حرمته ميتا كمنه
 حيا فاستكان لها ابو جعفر نضرت و تاضي بيان در كتابها گفته و لما اكثر على مالك الناس قيل له لوق
 مستليا يسمعهم فقال قال الله تعالى يا ايها الذين امنوا لا ترفعوا اصواتكم فوق صوت النبي
 و حرمه حيا و ميتا سواء انتهى تاريخ و ما في الوافي باخباره المصطفى تصنيف سيد نور الدين سهود
 ذكورت قال ابو بكر ذم لا ينبغي رفع الصوت على بنى حيا و لا ميتا و در عمدة القاري شرح صحيح بخاري
 ذكورت و ان بن ماجه عن عائشة قالت لما مات رسول الله اختلقت في اللحن الشق حتى
 تكلمت في ذلك ارتفعت اصواتهم فقال ابن عمر لا يصح عند رسول الله حيا و لا ميتا او كلمه نحو
 اما آنچه گفته معند از كتاب ثابت شود كه اول عمر رفع صوت کرده باعث تنازع گرديد اين را به دليل
 ثابت بايد كرد پس اگر رفع صوت ميكرد ما نهران جمره شريفه كه جمع كثير بودند چگونه آواز ميشود

ص

ص
النوع الثاني من المقصد الثاني
٢٢٠

ص
نصر و اعلم ان حرمه النبي بعد
وته و توقير لازم من الباطن
الثالث من القسم الثاني

ص
فعل تادى و شرون از
باب الرابع

ص
كتاب الجائز باب
من تقدم فالله اعلم

میشویش شنیدند و در صحیح بخاری مذکور است که عمر بعد از تولد آیه لا تزفوا انقدر است کلام میگفت که برو
 استقامت جناب نبوی صلی الله علیه و آله کلام او نمی شنید و در نجای بهمت مداوت با طبیعت آن عادت را ترک
 داده آنقدر آواز بلند کرد که همه نمازگران شش شنیدند و قول القول ما قال عمر بر زبان آوردند اما دلیل باعث
 گردیدن عمر تازع را پس همان روایت صحیح بخاری و صحیح مسلم است که در آن مذکور است قال عمران النبی
 قد غلبه الوجع عندنا کتاب الله حسبنا فاختلفوا کثیرا للفظ و عرفنا که بر لفظ مختلفه او عمل است
 تفریح است و دلالت دارد بر آنکه اختلاف و تنازع مردم متفرع این قول بوده و این معنی دلیل واضح است
 عمر باعث تنازع گردید اما آنچه گفته در آن حجه جمعی کثیر بود پس استی که علامه علی رحیمین جهت
 رفع صوت را در ضمن مطامیر صحابه نیز ذکر کرده اما آنچه گفته در ارشاد پیغمبر که لا یبغی غندی تنازع
 نیز بر همین مدعا گواه است پس لفظ لا یبغی چنانچه در ترک اولی استعمال میشود همچنان در این مجال
 و غیره نیز استعمال میکنند قال الله تعالی و ما یبغی الرحمن فی اتخذ الداء و در شکوه مذکور است
 عن عقبه بن عامر قال اهدانا الله فریح حیدر فلبستم انصر فنزعنا عننا شدیدا کما
 له ثم قال لا یبغی هذا للثقیین انتهى اما آنچه گفته و لفظ قوم از باب تنک است چنانچه در
 جوشن آنکه چون ثابت و تحقق گردیده که پیغمبر صلی الله علیه و آله مجبول و مضطرب بر خلق عظیم بود چنانچه
 خصالت تازنده فرموده انک لعل خلق عظیم صدور این تنک است چنانچه از آنحضرت سخن و تصور نیست بلکه صد
 این قول از جهت کثرت اسوات و اختلاف ایشان بود چنانچه قوله فلما اکثر و لفظ و الاختلاف قال رسول الله
 قوما معنی دلالت صریح بر آن دارد و لهذا بخاری این حدیث را در کتاب الاعتصام بالکتاب و السنة
 در باب کراهیه الخلاف آورده و شیخ عبدالحق دهلوی در ترجمه این قول گفته پس چون بسیار کردند با یک
 و غرضش و اختلاف گفت آنحضرت بر خیزید و در شویید از من و در صحیح بخاری مذکور است عن ابی هریرة
 عن النبي قال انما هلك من كان قبلكم بسؤالهم و اختلافهم علی انبيائهم فاذا نهيتكم عن شيء
 فاجتنبوه و اذا امرتكم بشئ فأتوا منه ما استطعتم پس تقریر این حدیث واضح می شود که حضرت
 صلی الله علیه و آله بسبب ظهور اختلاف صحابه که موجب هلاکت و ضلالت ایشان بود لفظ قوما معنی که مرجع
 در تبعید است ارشاد فرمود و از بساط قرب خود ایشان تراود و گردانید و این قدر برای اثبات سوء حال
 ایشان کفایت میکند اما آنچه گفته و آنچه در حالت مرض از راه تنک تراجمی بوقوع می آید در حق کسی
 محل طعن نیست پس چونکه جناب رسالت صلی الله علیه و آله در حالت مرض و صحت و غضب و رضا
 غیر حق و صدق نمیفرمود و هر چه میفرمود می منزل می بود لهذا آنچه آنحضرت در حالت مرض از

بدین
 است اول من باب التثنية
 من کتاب الصلوة

۳۲۱

دلیل علی قاری در شرح آن گفته
 فعل فیه دلیل انما ذکر کان قبل الخ
 لان التثنية و غیره سواری الیوم و یکن
 و بعد بان الملامه بالثقیین عن الشرک
 و لا یبغی یعنی لا یجوز انهم

ص
قول علی صلوات الله
سید کتاب المغازی ۱۲

۲۲۲

ص
باب رعن البسی ۱۲
آخر کتاب المغازی

تبعید مانعین از بساط قرب ایضا بعمل آورده و کلمه تو را منی که مشعر بر غضب زین اختلاف نشان بود
 چنانچه ایراد بخاری این است که در باب کراهیه اختلاف هم دلالت صریح بر نیمی دارد و ارشاد فرمود
 پوشک دولت بر سوه حال و مخالفت معاندت قبیرشان با رسول ذوالجلال خواهد داشت ابن جریر در فتح
 آورده العبد المضم ثم التکون الذبان والمراد به هنا ما يقع من كلام المريض الذي لا ينظم ولا
 يعتد به لعدم فائدته و وقوع ذلك من البسی مستحیل لانه معصوم فی صحته و مرضه لعل
 تعالی و ما یطلق عن الحق الایة و لقوله ۴ فی لا اقول فی الغضب الرضا الا مع الخ پس بر گاه
 جمیع قوال و افعال جناب سالک صلی الله علیه و آله در جمیع احوال حق و سواب باشد باز تجویز وقوع امر
 خلاف حق از آنحضرت در حالت مرض از راه تنگ مزاجی قبح و عصمت استجاب عدم اعتقاد بر قوال آن
 عالیجناب است معاذ الله زایل بذه الرهوه الفطیعة والقوة الشیعیة اما آنچه گفته که علی الخصوص
 که این خطاب که بهم حاضرین است خواه مجوزین و خواه مانعین پس جوالبش آنکه لاسلم که خطاب بهم
 حاضرین است بکار محقق کسانی بود که باعث و سبب اختلاف و اختلاط اصوات شدند و لهذا راوی پیش
 اکثر لفظ و اختلاف اسبب موجب صدور لفظ قویا معنی از آنحضرت در آنست مضافا اکثر و لفظ و اختلاف
 قال رسول الله قویا معنی و صریح است که سبب اکثر اختلاط اصوات و اختلاف نبودند مگر مخالفان از غیر خود
 نه موافقان و متابعان امر آنحضرت ۴ اما آنچه گفته در روایت صحیح وارد است که آنحضرت ۴ در همین سفر
 لمود و خورانیده بودند بعد افاق فرمودند لایقی احدی البیت الاله العباس فانه لم یشهدکم پس بدانکه
 این قصه در صحیح بخاری بروایت عائشه باین الفاظ مذکور است لانا فی مرضه فجعل یشیر الینا ان لا یلقا
 ضلنا کراهیه المرضی للذی افاق قال الم انکم ان تلعن فی قلنا کراهیه المرضی للذی افاق
 لا یبق احد فی البیت الا لانا انظر الا العباس فانه لم یشهدکم و بر عاتق بعیر معنی نیست که بر گاه
 که جناب سول خدا صلی الله علیه و آله اول باشاره از زد و کردن منع و بعد از آن بقول صریح فرموده که آیا من
 نمی نگرده ام از زد و کردن و عائشه و دیگر اصحاب منع و نهی آنحضرت را از باب کراهیت مرضی و دارا
 گفته باشند پس از ایشان چه استبعد است که قول آنحضرت را استثنای بدوات و قرطاس اکتب لکم کتابا من
 نضلو بعدی از باب بزبان مرضی بخارند اما استدلال مخاطب بروایت لزوم وقوع امر با حق از جناب
 صلی الله علیه و آله جهت تنگ مزاجی که مرضی را عارض میشود پس دفع است اولاً بانیکه روایت مذکور
 تا وقتی که در کتب مشهوره شیونایت نشود لیاقت احتجاج ندارد و ثانیاً بانیکه روایت مذکور هرگز دلالت
 بر جنجال و اسس و زوال عقل آنحضرت ۴ از زد و کردن نمی کند بلکه لایقی احدی البیت الاله و لانا انظر

انظر الى العباس فان لم يشهدكم وولت بركمال عقل اشخرت بكثرة ما نجه وشرح مسح بخاري مسكلا در ذيل
 اين قول ذكره است او لا يبقى احد لا لد في جنوبي ورجال نظري اليهم تصاصا للعلم و عقوبة لهم
 لتوكم امتثال نصير عن ذلك ما من باشر فظاهر ما من لم يباشر فلكونهم تركوا فيه عانها هم
 هو عند الا العباس فان لم يشهدكم اي لم يحضركم حال اللد و وثائقا بانك در متن اين روايت شرط
 و اختلاف واقع است چنانچه ابن ابى الحديد در شرح نهج البلاغه در خبر و دوازدهم آن از تاريخ طبري نقل كرده
 است عاتشة رحمة الله قالت اني على رسول الله و الدار مملوكة من النساء ام سلمة و
 ميمونة و سابت عمير بن عبد العباس بن عبد المطلب فاجمعوا على ان يلدوا فقال العباس
 لا الله فلدوا فلما اتوا قال من صنع لي هذا قالوا علك قال لنا هذا و جاء ناس من غنم هذا
 و اشار الى رض الحبيشة قال ولم نعلم ذلك فقال العباس خشيتم ان رسول الله ان يكون يلد
 ذات الجنب فقال ان ذلك لدا ما كان الله لي عاقبي به لا يبقى احد في البيت الا لدا
 قال فلقد لدت ميمونة و انها الصائفة لضم رسول الله عقوبة لهم ما صنعوا و ابن ابى الحديد
 يسنه نقل اين روايت گفته قال ابو جعفر قد رويت من رواية اخرى عن عاتشة قالت لدا و نا
 رسول الله في مرضه فقال لا تلدوا في نقلنا كراهية المرض للذوا فلما اتوا قال لا يبقى
 احد الا لدا غير العباس عمو فان لم يشهدكم و قال ابو جعفر الذي نزل في اللد و بيده اسماء
 بنت عمير قلت العجب من تناقض هذه الروايات في اخذها ان العباس لم يشهد اللد و
 فلذا تلك اعفاء رسول الله من ان يلد و لد من كان حاضر و نزل اخذها ان العباس حضر لدا
 و في هذه الرواية التي تتضمن حضور العباس في لدا كلام مختلف فيها ان العباس قال لا الله
 ثم قال فلدوا فافان فقال من صنع لي هذا قال علك انه قال هذا و جاء ناس من رض الحبيشة
 لذات الجنب فكيف يقول لا الله ثم يكون هو الذي اشار بان يلد و قال هذا و جاء ناس
 من رض الحبيشة لكذا و سالت النقيب با جعفر يحيى بن زيد البصري عن عبد الله بن
 الذي علي بن ابي طالب ذلك اليوم فقال سعاد الله لو كان لدا كبرت عاتشة ذلك فيما ذكره
 و تغناه عليه فقال وقد كانت فاطمة عليها السلام حاضرة في الدار و ابناها معها انما
 لدت ايضا و لد الحسن و الحسين كلاهما من لدا و اما هو حديث و لدا من لدا تقربا
 الى بعض الناس الذي كان اسم بنت عمير اشارت بان يلد و قالت هذا و جاء ناس
 من رض الحبيشة جاء به جعفر بن ابي طالب كان بعلمها و ساعدتها على تصويب ذلك الاشارة

باب من هو ابو بكر كتاب
التاريخ

صحة
في شرح كلام له وهو
بلى غسل رسول الله
في كل صلاة
و روايت جلد است
و روايت جلد است
و روايت جلد است
و روايت جلد است
و روايت جلد است

۴۲۳

ص

۴۲۴

به مینویسند بحرث فلان رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم سال عنده فذكر له كلام اسامه بن مهران
 ميمون نزلها فاسران تلك الامران لان لا يفر فلدان لم يعجز غير ذلك فالباطل لا يكاد يخفى على المستبحر
 انتهى از نقل اين كلام معلوم شد كه بعضی روایات این حدیث بعضی فقرات را بجهت تقرب بعضی مردم از نزد خود
 متولد ساخته اند و درین صورت حدیث مذکور محل اعتقاد و قابل احتجاج نباشد اما آنچه گفته و در چهارم
 از طعن نیز چنین بر خیال باطل است زیرا که حق تعالی است و وقتی میشود پس بدانکه این و بی چهارم طعن
 باین الفاظ که مخاطب فر کرده در کتب شیعه یافت شده بلکه آنچه شیعیان گفته اند ضمیمه آنست
 که منع عمر از ایمان و دوات و قلم مستلزم ضلالت گمراهی است بود چنانچه قاضی نور الله شوشتری
 گفته بالجمله منع النبي من كتابة الوصية اليه وصفها بكونها افعال المضادة عن الامة تبیح
 شرعا و عقلا و يلزم منه ضلالة عمر و ضلالة المسلمين و ايقاظ الفتنة و ايقاظها بين
 المؤمنين كما صرح به الفاضل مير حسين الميبكا الشافعي في شرحه للدعوى المنسوب اليه
 امير المؤمنين حيث قال بالفارسية اول من ذكره در میان اهل اسلام واقع شد آن بود که پیغمبر و در
 سوت فرمود بگو اکتب لکم کتابا لن تعقلوا بعده ابد و مرگفت ان التبیة قد غلب علی الوجع و عندکم القرآن حکیم
 کتاب الله و تراغ بر تبره رسید که پیغمبر فرمود که قوم ما عنی لا یبغی عند نبی التنازع انتهى فعلی هذا
 یكون منع عمر لئلا یضلوا الخلق و ايقاظا للفتنة التي قد استمرت بين المسلمين و قد صرح
 عن النبي انه قال الفتنة نائمة لعن الله من يقظها فانم انتهى شاید مخاطب بر عم خود باین الفاظ او را
 بین مضمون خواسته باشد یا از نسبت لفظ اضلال بطرف عمر شرم کرده باشد و هر گاه که این را دوستی بر
 بد آنکه حاصل انبیه توجیهات بارده غیر ازین نیست که کلام پیغمبر خدام اکتب لکم کتابا لن تعقلوا بعده لا طائل
 منضج بوده و از کجا ثابت شد که نفع است سخن و امر جدید بود و حال آنکه تاکید امر سابق هم مانع ضلالت می باشد
 اما آنچه گفته که بمضمون آیة الیوم اکملت لکم دینکم قطعا معلوم است که امر جدید نبود پس این معنی و تکرار
 حجت باشد که باتفاق ثابت گردد که بعد ازین کدام آیه دیگر نازل نگردد و پیغمبر خدام بعد از نزول آیه
 که بر هیچ حکم جدید ارشاد نفرمود و حال آنکه در میان مفسرین اختلاف است که آخر ما نزل من القرآن کدام آیه
 است از آیات قرآنی و لهذا از مفسرین در کشف و تفسیر این آیه که بر گفته اکملت لکم دینکم کفیتکم من
 عندی و جعلت الید العلیا لکم كما تقوى الملوك الیوم کل لنا الملائک کل لنا من ید اذ انفق
 من ینازعهم الملائک و صلوا الی اعراضهم و ما ینهم انتهى و در روضه الاحباب مذکور است روایتی
 آنکه فرمود که گوایم را بعالم بجا خوانده اند و من اجابت نمودم بدانید که من در میان شما دو امر بزرگ عظیم

ص
 سوره بقره سیپاره
 ص ۴۲۴
 ص ۴۲۴
 ص ۴۲۴

عظیم میگزارم کی از دیگر بزرگتر است و آن قرآن است و ابلهیت من با بینند و هست یا نکند که بعد از من بیان
 دو امر چگونه سلوک خواهد نمود رعایت حقوق آنها بچگونگی خواهد کرد و آن دو امر از یکدیگر جدا نخواهند شد
 تا در عرض کوثر بن سید انگاه فرمود بستی که خداوند تعالی سولای من است و من سولای جمیع مؤمنان بودم از کتاب
 دست علی را گرفت و فرمود من گفتم سولاه فخلی سولاه اللهم و ال من الاء و عاده من عاده و اخذ من خذ له
 و انصر من نصره و اد الحق و صحت دار مروی است که عمر بن الخطاب گفت ای علی با داد کردی و سولای من بودی
 پر موی و مو نه گشتی انتی پس مقصود آنحضرت آن بود که درین حدیث نیز تاکید مضمون همین حدیث که سابق
 و آنچه در باب امامت گذشت امر بمسک آمد آنحضرت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب و نص بر خلافت آنحضرت
 فرماید و هر چون از مقصود آنحضرت واقف بود مردم را از آوردن ادوات کتابت منع کرد اما آنچه گفته
 بلکه امر در بی هم نبود مضمون مشهوره نیک و مصالح ملکی ارشاد می شد که زمان همین وصیت بود پس جوابش
 اگر مشوره نیک و مصالح ملکی از او بدین نبود آنحضرت را چه لازم بود که در چنین وقت با اتهام آن می برد
 و او عا این معنی که وقت احتضار زمان وصیت با مورد نیویه است بی دلیل و باطل مضمون است اما آنچه
 گفته که امام عاقل تجویز میکند که جناب پیغمبر در مدت بست سال که زمان نبوت آن اقتسل البشیر بود
 با وصف محتمی در افقی که بر عموم خلق آمد و بالخصوص در حق امت خود داشت و با وجود تبلیغ قرآن و ارشاد
 اما دینش بی شمار درین وقت تنگ چیزیکه هرگز نگفته بود و آن چیز تریاق محرب بود برای دفع اختلاف
 سنیست بگوید یا نبوی پس مردود است باینکه که ام کس از شیعیان باین معنی قائل شده که اکثر
 برای خوشن آن جناب پیغمبر ادوات کتابت طلب فرموده بود گاهی نگفته بود بلکه آنچه شیعیان میگویند
 آفت که آن امر را پیغمبر خدا از ابتدای رسالت تا آخر وقت وفات هم بطریق رموز و اشارت و هم
 بعد از آن در وضوح الفاظ و عبارات و خطوات و جلوات بکرات و مرات ارشاد میفرمود تا اینکه بعد از
 از حجره الوداع در موضع غدیر خم بر دوش پیغمبر ذی الجود حضور تمامی مردمانیکه در آن حج همراه کتاب سعاد
 انساب آنحضرت بودند بر ولایت و امامت علی بن ابیطالب نص نمود و خطبه طویل متضمن شرح
 و ثنای باری تعالی و وصف رسالت نمود و بیان فضائل و کمالات علی بن ابیطالب ارشاد فرمود
 و حدیث بر تمسک ثقلین نمود و چون عمر از قول آنحضرت می یافت که تاکید همان امر سابق اعنی امامت
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام و حدیث بر تمسک کتاب الله و مرتب ابلهیت که هر دو با تعاقب مانع
 از صلوات از خواهد فرمود گفت ان الرجل لیه امر اثبات این معنی که این امر چنان تریاق محرب بود که با
 وضع اختلاف و ضلال کافی بود پس بنا بر آنست که هر اختلافیکه در امت واقع شده فرع اختلاف در

۴۲۵

امامت بود چنانچه شهرستانی در مثل گفته الخلفاء الخماس فی الامامة واعظم خلاف بین الامامة
 خلاف الامامة انما سل سبب مع الاسلام علی قاعده دینیة مثل ما سل علی الامامة فی کل
 زمان و قد سهل الله ذلك في الصدر الاول و شیخ عبد الحق دهلوی در شرح مشکوٰۃ گفته قبل کتاب
 الشیء اراد ان یکتب تعین واخذ من الصحابة للخلافه لئلا یقع بعد نزاع منهم و کان یحکم
 ابن عباس لنبوات معتقد من هذا الخبر و خواجه شایخ شفاء قاضی عیاض گفته قال سفیان
 اراد ان یتبین ان الخلافه جده حتی لا یختلفوا فیها و کرمانی در شرح صحیح بخاری از خطاب نقل کرده
 که او گفته هذا یتاقل علی وجهین احدهما ان یکتب اسم الخلیفه بعد الیللا یختلف الناس
 و الا یتنازعوا فیه و هم ذلک علی الضلال انشی بقدر الحاجة و در شرح قوله اکتب لکم کتابا
 گفته هو تعین الخلیفه بعد و شیخانی من ذلک فی کتاب الاحکام فی بار الاستخلاف منه
 اما آنچه گفته و سلامه در آن خانه حاضر نبود و میبرد توهم آنکه بساوا باشند و از بیرون تهدید نماید
 بر زبان نیاورد و با وصف مدد رفت جمیع اهل بیت درین وقت بانها نفرماید که این کتاب انوشته
 بگذارید پس جوابش آنکه از کجا معلوم شد که آنحضرت برای نوشتن این کتاب اهل بیت خود را نفرمود
 و کتاب بلاء العیون مذکورست که شیخ ابو جعفر محمد بن یعقوب کلینی رح از حضرت امام موسی کاظم علیه السلام
 روایت کرده که آنحضرت فرمود که از پدرم امام جعفر صادق علیه السلام پرسیدم که آیا چنین بود که حضرت
 ابراهیم بن علی علیه السلام کتاب وصیت نامه حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله بود که حضرت بر او اطلاق کرد
 و اوصی نوشت و بیبرئیل و ملائکه تعریف گوایان بودند حضرت صادق علیه السلام ساعتی ساکت شد و
 بعد از آن فرمود که چنین بود که گشتی انهی عدم اطلاع مخاطب که از پیروان عمرست بر نوشته شدن وصیت
 دلیل عدم آن در واقع نمیتواند شد بنا بر آنچه خود در فصل اول از باب یازدهم این کتاب در ضمن بیان نوع
 است و چهارم از انواع او نام نسوبه بچرف شیعه گفته که سبب انشاء الله تعالی و بر تقدیر منزل میگوئیم
 مجر و توهم تهدید عمر از بیرون در ممنوع است زیرا که اگر بغیر خدا هم بار دیگر قصد کتابت وصیت بحضور
 همان جماعت صحابه مانعین میفرمود همان آتش در کاسه در پیش میگردد و اگر بیک از اهل بیت خود موافق
 قول مخاطب ارشاد میفرمود که این کتاب را نوشته بگذار و از آن چه فائده متصور می شد زیرا که درین
 هنگام عمر و اتباع او که مذکور مانعین بودند می گفتند که ما قطعاً معلوم داریم که آنجناب این کتاب را بدست
 مبارک خود نوشته است زیرا که آنجناب گاهی چیزی بدست مبارک خود نمی نوشت و شوق این
 داشت و بسبب غلبه و حج از امام ما جز بود پس یکی از اهل بیت را آنچه خواسته باشد بدست خود

ان قلت فقد نقلت
 فی الصحیح ما یثبت
 من ان ابی العباس
 ثالث

کتابت العلم من کتاب
 الاول من نسخة
 عام بعد

خود نوشته باشد و همچنین کتاب نزد ما عمل متداول و قابل حجت نیست چنانچه حضرتعالی شانه از عجل و حال کتاب غیر بدو
 فرموده و این کتاب علیک کتابا فی قرطاس فاسق بایدیم لغال الذین کفروا ان هذا الاصحیح
 اما آنچه گفته اگر پیغمبر نوشته این کتاب بجزم و القطع از جناب ایتعالی ماورمی بود باوصف این متن
 که بقیه روز خشنود و تمام روز جمعه و شنبه و یکشنبه بخیرت گذشت مستفهم کتابت آن نشد لازم می آمد
 کتاب در تبلیغ که سنانی صحت آن جناب است پس ممکن است که در جواب این شبهه گفته شود که جناب پیغمبر خدا
 صلی الله علیه و آله از جناب خدا تعالی بمقتضی استواری بدو قرطاس مامود آن ماور بود و عرض از آن اظهار
 مخالفت عمد و اتباع او و حدوث تنازع صحابه بود و بعد از آن مسوخ شد و هرگاه که فرض ظهور مخالفت عمر
 و اتباع او باشد حاجت نبوشتن آن کتاب بعد از ظهور غایت آن نباشد و در تفسیر کبیر و در ذیل قوله تعالی
 انی اذبحکم مذکور است المسئلة الثالثة اختلف الناس ابراهیم هل کان مأمورا بالذبح ام لا هذا
 اختلاف متفرع علی مسئله من مسائل اصول الفقه و همی نه هل یجوز ذبح الحکم قبل حصول
 مدخ الامتثال فقال اکثر اصحابنا انه یجوز الذبح اما آنچه گفته و اگر با جهاد خود میجوهند که چیزی
 نبینند پس جایش آنکه قطع نظر از آنکه مذهب امامیه این است که جناب پیغمبر صلی الله علیه و آله هیچ کاره
 با جهاد نمیکرد و نیز جمعی از اهل سنت هم پیغمبر خدا را جهاد با نیز نبود و هرگاه که پیغمبر تمام را با جهاد با نیز نباشد
 آنچه بر جواز آن تفریح نموده باطل باشد اما آنچه گفته اینچه منظور است در نوشتن کتاب با امر جدید
 بود زاید بر تبلیغ سابق یا ماسخ و مخالف آن یا تاکید آن الخ پس جایش آنکه ماسخ ثالث را جناب
 میگویم و میگویم که اولاً تاکید حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله را ماسخ یا تاکید الهی گمان کردن باطل محض
 بریدن آن بفرق این است و در سلسله و تأیید ظاهر است که هر قدر تاکید زیاد شود تأثیر آن زیاد
 خواهد بود و ثانیاً اگر چه تاکید پیغمبر بالاتر از تاکید خدا نبود لیکن با مقتضای مخاطب تاکید بر الهیة بالاتر
 از تاکید خدا و رسول بود چنانچه درین باب در کید یازدهم از باب دوم بدان تصریح کرده و درین صورت
 اگر چه پیغمبر تمام را از تاکید امر مطلوب مانعت نمیکرد بلکه خود تأیید آن حضرت همی نمود البتة آن تاکید پیغمبر
 که موبد با کید عمر میشد نزد مخاطب هم کاری یکشود اما آنچه گفته ازین روایت صحیح مستفاد
 می شود که قبل از تکلم عمر حاضرین تنازع کردند پس کذب محض در بهتان صرف است و هرگز روایات
 صحیحین دلالت ندارد بر آنکه تنازع حاضرین قبل از تکلم عمر بوده و الفاظ مختلفه این روایت که در
 هفت موضع صحیح بخاری مذکور است قبل ازین نقل نموده شد و همچنین طرق مسلم هم مذکور شده
 و از هیچیک از آنها فهمیده نمی شود که قبل از تکلم عمر حاضرین تنازع کردند بلکه در هر روایتیکه نام

سیاره ۲۳ سور ۱۰
 رکوع ۱ قبل از نصف

۲۲۶

ذکورست از آن روایت استغفا و میشود که حکم عمر بکلمه شوم قبل از اختلاف و تنازع حاضرین بود بلکه سبب اختلاف و تنازع حاضرین بیان حکم عمر بود زیرا که بر لفظ مختلف فاء تفریح و دخل است و در بعضی روایات که نام عمر مذکور نیست در آن روایات هم می باید که نام عمر مقدم بر لفظ قضای عواد رحیل روایت بوده باشد و بعضی روایات یا بخاری خود جهت اختصار نام عمر حذف نموده باشد زیرا که در روایت اولی و در روایت سادسه و سابعه نام عمر را ذکر کرده پس بر روایت اولی و روایت اخیری که نام عمر را در آن ذکر کرده روایات متوسطه را حل باید کرد که قاعده نقاد احادیث است که روایات مختلفه را با هم مطابق کرده یکی را بر دیگری حل می نمایند چنانچه بر مقتضای خبر پوشیده نیست و احتیاج مثال ندارد مخاطب در اینجا بلیس عجیب بکار برده که او را روایت آورده که در آن نام عمر مذکور نیست و بعد آن فقره و فی البیت بر حال الخ که در دیگر روایات در صدر حدیث قبل از اختلاف حاضرین مذکورست آورده و باین حیل خود هسته که حکم عمر را تا آخر از تنازع حاضرین گرداند هرگاه حال مخاطب در ذکر احادیث خویش باین مشابه باشد که از فضیلت شریسته برای تخریج عوام تخریف آن می نماید پس توقع خیانت از او در ذکر معاطلات در رعایات خصم که با بجا ظاهر شده چه مستبعد است اما آنچه گفته و نیز معلوم شد که از آوردن چیزی نوشتن متکون ز داشت بلکه در سیاست مدینه و مصالح مملکتی و تدبیرات دنیوی چنانچه زبانی بآن چیزها وصیت فرمود الخ پس ازین کلام او معلوم می شود که آخر اثر شکرین و جایزه دادن و فود از آوردن و سوانق و می نیست و غلط این ظاهرست زیرا که در محل خود وصیت شده که حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله هر معاطله که با کفار از مصالحه و مجاهده و خیران نموده همه از آوردن و سوانق و می الممی بود چنانچه از کلام پدر مخاطب که سابقا در طعن سوم از مطامع ابی بکر استقوال شد نیز واضح است و کلام عاقل مستبصر تجویز خواهد کرد که پیغمبر خدا که مخص برای اصلاح دین بیعت شده بود در وقت ارتحال در انتقال بجزت ذوالجلال بتلقین تدبیرات امور دنیوی اشتغال نماید و از امور حرفی بر زبان نراند اما آنچه گفته و نیز سوم که درین روایت فراموش شده تجمیر پیش سادسه است که در روایت دیگر آنرا ذکر نموده پس دلیل بر آن آفات نگرده و مایگوئیم که محتملست که امر سوم که را در درین روایت آنرا ذکر نموده یا فراموشش کرده و وصیت بخلافت جناب امیر علیه السلام و امر بتبایعت اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله بود که بموجب حدیث ثعلبیین مانع از صلوات است تا مطابق مضمون کتب کم کتابالن تفضلوا بعدا باشد چنانچه در احادیث دیگر ثابت است اما آنچه گفته که اول دلیل برین در ما آنت که چون بار دیگر اصحاب از آوردن و دوات و شانہ پرسیدند در جواب فرمودند که فالتی انما فی غیر ما دعوتی الیه یعنی شما میخواهید که وصیت نامه بنویسیم الخ پس محدث است باینکه از کتاب ثابت

۲۲۸

ثابت شد که ضمیر مجرب در جمله مذمونی الیه راجع است کتاب و سبب نامه زیرا که در مجموع ضمیر احتمالات دیگر نیز
گفته اند این الجزی میگوید راجع بسوال از مصلحت کتابت است یعنی پنجمین آیه در آن از تاهب برای لغا و خدا
و فکر در آن سخنان افضل است از آنچه سوال می کنند شما از مصلحت کتابت و عدم آن و محتمل است که معنی آن باشد
که پنجمین در آنم بهتر است از آنچه شمار ایان نسبت میکند از جهود و زبان دشمنان من آنرا بنواهد و اول
که معنی آن باشد که پنجمین آن شمار از نوشتن کتاب گفته ام بهتر است از آنچه شما بنواهد که آنرا ترک کند و پنجمین
که از اعظم تحقیق اینست است انمعنی را ظاهر گفته و از حیر که در باب ظاهریت آن از کلامش مستفاد است
پیدا است که ذکر معانی غیر ظاهره است پس فاعل مخاطب با وجود تعلق این احتمالات که بر حمت اولین فاعل
علمای اینست تعریج کرده اند مطلقا که خود نصیده و موافق نطقش انکاشته متعین گمان میکند و این
احتمالات را غیر صحیح میدانند و معنای را که نزد مثل این مجرب ظاهر است ترک می سازد و غیر ظاهر را اختیار می سازد
بلکه معنی ظاهر را محتمل هم نمیدانند و انشی مجاب اما آنچه گفته و نیز ازین روایت ظاهر شد که چون پنجمین
بار دیگر جواب بی تعلق و در استگی ازین عالم باصحاب ارشاد فرموده حاضران را یاسی و حسنه و دیگر مال
شد عمر بن الخطاب از برای استی آنها این عبارت گفت پس انشی که از هیچیک روایات صحیح بخاری گفتن
این عبارت بعد از تنازع اصحاب ارشاد فرمودن جناب حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله بار دیگر جواب بی
تعلق و در استگی را ثابت و مفیوم نمی شود بلکه مقوله عمر که تصریح نامش تا بلفظ بعضی مذکور است قبل از ذکر
تنازع و اختلاف حاضران مذکور است و از هیچیک روایت ظاهر نمی شود که عمر این عبارت را بعد از ظهور اختلاف
گفت و شنید امور مذکوره گفته باشد اما آنچه گفته از پنجمین معلوم شد که این کلام از عمر بن الخطاب بعد از
گفت و شنید در مقام تسلیه اصحاب واقع شده نه در مقام مانع از کتابت پس چنانچه انشی که از
که مدعی ندارد و بهمانی و دروغی است که پایانه نه در صحیح بخاری سلطنت قال النبی هم اکثم
کتابا لا تضلوا بعد فقال عمران النبی قد غلب علیه الوجع و عندکم القرآن حسبنا کتاب الله فا
اهل البیت فاختصموا فاختلّفوا ففهم من یقول قریباً یکتبکم النبی کتابا لا تضلوا بعد و
منهم من یقول ما قال عمر و صحیح مسلم مذکور است قال النبی هم اکثم کتابا لا تضلوا
بعد فقال عمران رسول الله قد غلب علیه الوجع و عندکم القرآن حسبنا کتاب الله فا
اهل البیت و این عبارت صحیحین بالغ دلالات و اوضاع ایضا حات دلالت دارد که این کلام عمر بن الخطاب
قبل ازین گفت و شنید در مقام مانع واقع شده نه در مقام تسلیه اصحاب نیز واضح می شود که باعث
اختلاف حاضرین همین قول عمر شد که بعضی گفته اند که این قول باقی برین اتمثال باید نمود و بعضی گفته اند که قول

۴۲۹

همانست که عمر گفته یعنی ادوات کتابت نیاریم در سوزن اصلی ائمه علیه السلام که او صیفت نامه نوشتن فرسیدیم پس
 باین تصریحات و ایضا معات چنین دعوی کاو به فرزند نمودن و آنرا در کتب برج ساختن کار مخاطب است
 دبس اما آنچه گفته و مقطع الکلام درین مقام آنست که حضرت امیر المومنین علیه السلام نیز درین قصه
 حاضر بود باجماع اهل سیر از طرفین الخ پس ادعای اجماع اهل سیر طرفین بر حضور جناب حضرت امیر علیه السلام
 درین قصه ادعای محض است و دلیل بران وارد کرده و ادعا عدم نقل شیعیه و سنی انکار جناب امیر
 را بر عزیز محض دعوی است و شهادت علی التثنی که نزد خودش مقبول نیست اما آنچه گفته غیر از این
 عباس که دران زمان صغیر استن بود الخ پس بدانکه اگر قول ابن عباس لرزیه کمال الرزیه باحال بیننا
 و بین ان کتیب هم ذکک الکتاب بسبب صغیر سن در زمان جناب سول خدا صلی الله علیه و آله نزد آنست
 محل اعتبار نباشد می باید که نامی مسائل و معتقدات او محل اعتبار نباشد و حال آنکه نامی اشعار و ابیست
 در جواز رویت باریتالی اعتماد بر قول ابن عباس میکنند در روایت عائشه را که تفسیر انکار جواز رویت
 باریتالی است با وجود آن بزرگی عائشه که اهل سنت معتقد آن هستند از اعتبار ساقط می کنند
 اما آنچه گفته که لفظ ضلال در لغت عرب چنانچه بعضی گمراه است در دین می آید یعنی سوء تدبیر
 در عقیدات دینی نیز بسیار استعمال میشود پس جوالبش آنکه مخاطب در باب اول در بیان معتقدات
 اهل سنت گفته مخصوص بنوعی و ائمه محمول بر ظاهر است و شک نیست درینکه ظاهر آنست که مراد از لفظ
 ضلال در نصوص خدا و رسول اگر ایهی در دین باشد و اگر در بعضی آیات قرآن و بعضی احادیث نبوی بسبب
 بعضی قرآن مراد از لفظ ضلال سوء تدبیر عقیدات دینی هم بوده باشد موجب صرف این لفظ از معنی ظاهر
 آن در هر آیه و حدیث نمیتواند باشد اما آنچه گفته پس در اینجا هم مراد از ان تضلوا و اخطا در تدبیر ملک است
 پس جوالبش آنکه بنوعی خدا را چه ضرورت بود که با وجودی تعلقی و وابستگی در آخر وقت ارتحال و
 انتقال بجوار پروردگار با بقای تدبیر ملکیه دنیوی می پرداخت اما آنچه گفته دلیل قطعی برین
 آنست که در وقت بست دسه سال تزلزل وحی و قرآن و تبلیغ احادیث اگر کفایت و در حدایت
 ایشان نشده بود درین دوسه سطر چه قسم کفایت این کار می توانست شد پس عجب غلط فحشی و ناحق
 کوشی دارد که چنین باطل می سراید این قدر نمی فهمد که این دوسه سطر کتاب حاوی جمیع خبر دنیا و
 اخرت و تمامی مصالح دنیوی و دینی بود یعنی جناب امیر علیه السلام را نلیقه بلا فصل هشتم و در جمیع احوال
 و احوال و احوال و اعتقادات پروردی انجناب کردن که از دوسه سطر هم کم است کافی بود در هدایت
 و دفع گمراهی ایشان و چنین مطلب واضح نفهمیدن و بر خلاف آن اقتدای جناب امیر را کافی در

و انکار برین از جناب امیر
 در کتاب دیگران منقول

در باب تفسیر آنرا دلیل قطعی بر مراد بودن آن در حدیث جناب سیدنا امیر علیه السلام است
 که علاج ندارد اما آنچه گفته بر تقدیر اول آنحضرت با رد دیگر در همین مرفی این داعیه را بخاطر مبارک خود
 آورده خود بخود موقوف است الی قول در صحیح مسلم موجود است که آنجناب عائشه صدیقه را در همین مرفی
 اوعی لے ابک الخ پس مقروح است بانیکه روایت مذکوره از موضوعات و تقریبات نواصب و خواج
 که در مقابل حدیث استونی بدوات و قرطاس الخ وضع کرده اند چنانچه صاحب جامع الاصول گفته و لا
 تصدق الشیعة بنقل النص علی امامه علی کرم الله وجهه البکرية علی امامته ابی بکر لان هذا
 وضع الاحادیث الا و انشوع ثم کثرنا قلوبنا فی عصره و بعد فی الامضاء فلذلك لم یحصل
 انتهى و خود این ناصبی در باب امامت گفته که خلفاء ائمه تتراد است نه معصوم اند و مخصوص علیه السلام
 و این ابی الحدید در شرح نهج البلاغه گفته فلما مات البکرية ما صنعت الشیعة وضعت اصحابها احادیث
 فی مقابله هذا الاحادیث بحول کنت متخذ اخطیاء فانهم وضعوا فی مقابله حدیث الاضا
 و نحو سید و الابواب فانه کان لعلی فقلبة البکرية الی بکر و نحو اثنون فی بدایة و بیان
 اکتب لابی بکر کتابا لا یختلف علیه اثنان ثم قال یا ایها المسلمون الا اباکر فانهم وضعوا
 فی مقابله الحدیث المشری فی مرند شوق بنی بد و لا و بیاض کتبکم کتابا ما لا ینضلق
 بعد ابد فاختلوا عند الخ اما آنچه گفته بر تقدیر ثانی حاجت نوشتن نبود زیرا که قبل ازین آن
 بحضور هزاران الخ پس جمیع البش که حاجت نوشتن تا کید همان امر سابق بود اما اصحاب شمش و طلحه و زبیر
 و معاویه و عائشه و اموان و انصار ایشان را مجال انکار آن امر نماند اما جوایب شبهات نواصب بر
 امام و از هم که اثناعشره اعتقاد جازم بان دارند و نقض شبهات باب هفتم بشج و بسط نام بفرش
 که در شرح بیان آن طریق صحیح الیه **قال طعن دوم** آنکه عمر رضی الله
 عنه نماز حضرت سیدة النساء را سوخت و بر پهلوی مبارک آن معصومه بشیر نمود مدبر رسانید
 که موجب عمل گردید و این قصه کسر داهی و بهتان دانراست هیچ مسلمی ندارد و لهذا اکثر امامیه قائل
 این قصه نیستند و گویند که قصه سوختن نماز مبارک کرده بود لیکن جعل نیامد و قصه از امور قطعیه است
 که بر آن غیر از خدا تعالی و گویس مطلع نمی تواند شد و اگر مراد از قصه سوختن تمهید بزیبایی است و نقض
 و تیکه من خواهم سوخت بسج ش آنت که این تخویف و تهدید کسانے را بود که خانه حضرت زهرا را سوزانند
 و پناه بر صاحب خیمت دانسته حکم حرم که معطر داده و با جمعی شدند و فتنه و فساد منظور میداشتند
 حرم زین علف طیفه اول بکنگ شهادت و شورتهای فساد انگیز قصد میکردند و حضرت زهرا هم

ص

خبر حاکم و غیره و شرح تامل
 از تحاد و ناس حقا
 و با خلا

۲۷۳۱

نشست و برخواست آنها که در ناخوشش بود لیکن بسبب کمال حسن ظن با نهایی پرده نمیفرمود که در خانه
من نیامده باشد عمر بن الخطاب چون دید که حال برین منوال است انجم را تهدید نمود که خانه را بر شما
خواهم سوخت و تخریب سوختن درین تهدید منی برستنباط دقیق است از حدیث پیغمبر که آنحضرت نیز در
کسانی که در جماعت حاضر نمی شدند و با امام اقتدا نمیکردند همین قسم ارشاد فرموده بود که این جماعت اگر از
ترک جماعت باز نخواهند آمد من خانه را برایشان خواهم سوخت و چون ابو بکر نیز امام منصوب کرده پیغمبر
بود در نماز و آنها که اقتدای آن امام بحق بنماط خود می اندیشیدند در طاقت جماعت سلین درین
باب نیکو ندستحق همان تهدید پیغمبر شدند پس این قول عرشا به است بفعول پیغمبر که چون روز فتح
که بحضور عرض نمودند که این خطل که یکی از شراری کفار بود و بار بار با پیغمبر در اشعار خود
خود سیاه کرده پناه بخانه خدا یعنی خانه کعبه معطلم برده و در پرده آن خانه تجلی آشیانه خود را
پنهان ساخته در باب او چه حکم است فرمود که او را با بنما بکشید و پاس حرم نکشید هر گاه این قسم مردود
جناب الهی او در خانه خدا پناه نباشد در خانه حضرت زهرا چه پناه باید داد و حضرت زهرا چه از نزد او در
فساد پیشه مکر کرده که تعلق با ملاقا شد شبوه آن پاک طینت بود و سهند از روی اخبار صحیحین است
که حضرت زهرا نیز آن مردم را ازین اجتماع منع فرموده بود و نیز قول عمر در نجاب بسیار که از فعل حضرت امیر
که چون بعد از شهادت عثمان در خلافت بر آنحضرت قرار گرفت کسانی را که دامیه بر سر زدن این منصب
عظیم بنماط آورده از زهرا نیز بر آمده بکشتم و در پناه سایه حرم محترم رسول بنی ام المومنین عائشه صدیق
در آمده دعوی قصاص عثمان از قتل او نموده اما در جنگ و پیکار گشتند بقتل رسانید و سلاطین حرم محترم
رسول در رعایت ادب مادر خود و مادر جمیع مومنین بموجب نص قرآن فرمود اگر چه درین بین آسیبی بجم
محترم رسول و الهی و ذلتی که رسیدن الشمس است و فی الواقع هر چه حضرت امیر فرمود عین جواب و محضر
حق بود که در تقسیم امور عظام که موجب فتنه و فساد عام باشد براعات مصالح فرستاده و سفدات فتنه
را و اگر اشق و بدتر از آن نرسیدن باعث کمال بی انتظامی امور دین و نیامی باشد چنانچه خانه حضرت
زهرا و واجب التحظیم و الاحترام بود ام المومنین و حرم محترم رسول و زوجه و محبوبه او که محبوب الهی بود نیز
واجب التحظیم و الاحترام بود بلکه از عمر محض قول و تخویف بنا بر تهدید و ترسیت قوی آورده نه فعل و حضرت
امیر فعل را هم باقصی التایید رسانید پس درین مقام زبان طعن و رقی عمر کشادن حال آنکه قول عمر مرتب
که از فعل حضرت امیر است منی بر تقصیب نماد است لا غیر و در مقابل استنت فرق بر آوردن که فتنه
حضرت امیر حق بود پس خط انتظام او ضرور اقتاد و پاس ام المومنین و تحظیم حرم حضرت رسول و سلاطین

ساقط گشت و خلافت ابو بکر صدیق ناسخ بود پس برای حفظ انتظام آن خلافت فاسده پارس خانه حضرت زهرا بنت الرسول مگردن و بال بر وبال است کمال نادانی و بی عقلی است زیرا که اهل سنت بر او خلافت را برادر میدانند و هر دو را حق می گانند علی الخصوص وقتی که طعن متوجه بر عموم الخطاب باشد و نزد او خلافت ابو بکر تعیین بود بحقیقت و در آن وقت منازمی و مخالفی که هم جنب ابو بکر باشد و از مخالفت او حساب بر توان داشت در میان نه این قسم خلافت منتظر را در اول جوش اسلام که هنگام نشوونمای نهال دین و ایمان بود بر هم زدن و اراده ای فاسد نمودن البته موجب تسل و تعزیر اقل موجب تهدید و ترس است و طرفه این است که بعضی از فطیله های شیعه درین طعن بطریق ترفیع ذکر کرده اند که زبیر بن عوام این عم رسول نیز از جمله آن جوانان بود که برای تهدید و ترس ایشان عمر این کلام گفت و من بعد حضرت زهرا را از آن جوانان بنی الماشم را و زبیر را نیز جواب داد که در خانه من بعد ازین مجلس اجتماع کرده بشیعه سبحان الله تعالی نمی شود که در خلافت ابو بکر اگر زبیر بن عوام تدبیر افشادی نماید معصوم و واجب التحظیم گردد و در باب قصاص خود سخن عثمان اگر سخن درشت بگوید واجب القتل و تعزیر شود و چون در خانه حضرت زهرا مردم داعیه فساد و کنگاش قتل بر پا کنند واجب القبول باشند هر گاه در حضور محترم رسول و همراه او که بلاشباهام المؤمنین بود و مقتضای پادشکایت از منکر عثمان بر زبان آرند واجب الرد و الازاله گردانند این فرق تبیی نیست مگر بر اصول شیعه اگر خواهند که اهل سنت را بر اصول خود الزام دهند چرا این قدر تطویل مسافت باید کرد یک سخن کافی است و هر گاه بر ترک جماعت که از سنن موکده است و نمانده آن مانند بغض کلمه است فقط هیچ ضرری از ترک آن بمسلمان نمی رسد بجز تحقیر فرموده باشد با حراق بیوت و درین قسم معصومه که شراری آن تمام مسلمین بلکه تمام دین را برسد چرا تهدید با حراق بیوت جائز نباشد و هر گاه پیغمبر بسبب بودن پرده های نقش و تصاویر در خانه حضرت زهرا اندر آید تا وقتیکه اثر از ازاله کنند بلکه در خانه خدای نیز در آید تا وقتیکه صورتهای حضرت ابراهیم و حضرت اسمعیل از آن خانه بر آید اگر عمر بن الخطاب هم بسبب بودن سفیدان در آن خانه کرامت آشیانه و وقوع تدبیرات فتنه انگیز در آنجا آن مردم را تهدید کند با حراق آن خانه چه گناه بر روی لازم شود نهایت کار آنکه مراعات ادب مقتضی این تهدید نبود لیکن معلوم شد که رعایت ادب درین قسم امور نظام کسی نمیکند بدلیل فعل حضرت امیر با عالت صدقه که بلاشباهام المؤمنین دام جمیع المؤمنین و واجب التحظیم کافه خلائق جمعین بود پس بر چه از عمر مطابق فعل معصوم بوقوع آید چرا عمل طعن و تشنیع گردد اقوال مخفی و محبت نماند که از اعمال شیعه و احوال طبیعه و مطاعن قبیحه و کفریات مرسیه عمر بن الخطاب آنست که تحویف و تهدید حضرت

۴۳۳

تضمن قصد الحشراق ببيت فاطمه

جلال

فاطمه عليها الصلوة والسلام بحرق بيت بنائش کرده و قصد امراق آن است تا ز فخر کاشانه سببان
 از قبیل میزوم و مار آورده و جبارت عمر برین خسارت یعنی ایامی البیت عصمت و طهارت تبرهیب و
 تخویف با حراق بیت بروایات ثقات اهل سنت و عاظم معتدین و اکابر محدثین ایشان ثابت گردیده و
 از نجاست که مخاطب بلا اینهمه قاضی که بر انکار بسیاری از روایات ثابته و امور طبعیه در کتاب خویش اتمام
 نموده چاره از اعتراف عدم انکار یافته در اختراع تو جهیات که یکبار فاسده و تا ویلات سخیفه بارده دست و
 پا زده و تخلیص نام خود از عار و نار سعی و غیر بتقدیم رسانیده و لکن کسرب بقیعة سبحان الطمان آه حتی اذ اجاب
 لم یجد شیئا و چون بعضی سلف اهل سنت انکار این امر واضح و مشهور کرده و کتب و فائز مذکور و مسطور است
 نموده تفضیح خود با اظهار جهل و فساد خویش کرده اند لهذا توضیح حقیقت حال ضرورت پس فخری نموده که جایکه جناب
 علامه علی ریح در مطاعن ابوبکر ذکر فرموده که او در مطلب حراق بیت جناب امیر علیه السلام کرده و در حدیث قال فی
 فی مطاعن ابوبکر و ههنا انه طلب هو عن عمر الخطاب حراق بیت امیر المؤمنین و فی
 امیر المؤمنین و فاطمة و بناها و جامع من بنی هاشم لاجل تراکی مباغیة ابی بکر الخ این روایت
 بجزاب انجناب قضا شده و از غایت بی باکی و جهل انکار آن کرده و گفته من اسمع ما افتره الروافضی ههنا
 و هو حراق عمر بیت فاطمة و ما ذکره ان الطبری ذکرة فی التاریخ فالطبری من الروافضی هو
 بالتشیع حتی ان علماء بغداد هجروا لعلو فی الرفض و العصب و هجر و اکتبه و روایات و انجا
 و کل من نقل هذا الخبر فلا یثک انه ارضی متعصب یدل به الصرح و الطعن على الاحجاب
 و نیز گفته و ما را این حدیثی که این الان الروافضی بنسب الی الطبری و نحن ما را این حدیثی که
 الخ و این همه بیاج و سیاح متکررین در زبانهان بحال و شوح و میان دلالت دارد بر آنکه او از ثبوت
 آنچه علامه علی ریح ذکر فرموده انکار دارد و از غایت جهل و عناد میگوید که او احدی را ندیده که روایت این
 خبر کرده باشد حال آنکه بسیاری از اکابر و عاظم معتدین و مشاهیر اهل سنت روایت آن کرده اند مثل
 طبرست و واقفی و عثمان بن ابی شیبه و ابن عبد ربیع و ابن خضابه و مصنف کتاب الحماسن و انفا الحجاج
 و عبد الله بن ابی شیبه و بلا درسه و ابن عبد البر صاحب استیعاب ابوبکر و جوهری صاحب کتاب السقیفة
 و قاضی جلال الدین و اصل ابو ایضا اسمعیل بن علی بن محمود صاحب کتاب المختصر ابن قتیبه و ابی اسلم
 بن عبد الله البیہقی الثاقبی صاحب کتاب الکفا و سید صاحب جامع الیومع و علا علی متقی صاحب
 کنز العمال و شاه ولی الله و الله مخاطب عام عبارت تتضمن این خبر باید شنید علامه علی ریح ذکر
 فرموده ذکر الطبری فی تاریخه قال فی عمر الخطاب منزل علی فقالی و الله لا حرقن علیکم لوزن

ص ۳۳
 في المطاعن الاصل في مطاعن
 اب بكر من مسئله الخ
 في الامامة ص ۳۳
 نشان سابق

۳۳۳
 این روایت در کتاب مختصر ابن قتیبه
 در کتاب السقیفة و در کتاب استیعاب
 ابوبکر و جوهری صاحب کتاب
 السقیفة و در کتاب المختصر ابن
 قتیبه و در کتاب الکفا و سید
 صاحب جامع الیومع و علا علی
 متقی صاحب کنز العمال و شاه
 ولی الله و الله مخاطب عام
 عبارت تتضمن این خبر باید
 شنید علامه علی ریح ذکر
 فرموده ذکر الطبری فی تاریخه
 قال فی عمر الخطاب منزل علی
 فقالی و الله لا حرقن علیکم
 لوزن

صبر کبری در سینه است که هر کس در راه حق صبر کند...

شخص صمد عازوق بیت حضرت...

تخریج نسخة خود کذا واقعی از مهاجران علی فی عصاة بیه اسمید بن الحسین و سلمة بن اسم قال
 اخروی الموضع ثمانیة مئینة و مئینة بر خوراید فی غیره قال زید بن اسم کنت من حل الخطاب مع علی
 یلب فاطمة مئینة استخرج علی و صاحب من المبیعة ان یبا یوما قال و فاطمة اخروی من البيت
 اقصیه و من فیها قال و فی البيت علی و فاطمة و الحسن و الحسین و جماعة من صحاب الثقی نقیة
 فاطمة محرق علی و علی طلال علی الله او اخروی من یلیها من قال ابن عبد ربه و هو من اعیان
 فاطمة علی فاطمة حق بیت یلیها ابو بکر من الخطاب اخروی من بیت فاطمة
 و قال له ان بیات فاطمة فاقبل بقبس من ناری ان یضرم علیها النار فلقیته فاطمة فقالت یا ابن
 اخی فخرق و خرقا قال نعم و فی مصنف کتاب الحامس و انما من الجاهلیة و علی عمارت
 تاریخ طبری که اصح تاریخ هستند مستخرج استاد این است حدیثا ابن حمید قال حدثنا ابو یوسف عن
 من زیاد بن کلیب قال انی مررت بالخطاب منزل علی و فی طرفة الزیر یخال من المهاجرین و قال
 و الله لا حرق علی کذا و تخریج من الی البیعة فخرج علیه الزیر مقلتا بالسیف فصره سقط السیف
 من علی فوثقوا علیه فاخذوا انتی بلفظه فاعلم انک انما عیبت الخطاب بنما خطیب امیر المسلمین و در
 طوری و سیر و سیر و چند از مهاجرین بودند و گفت عمر که قسم بخورم آینه خواهم سوخت بر شاخ این بیت را یا آنکه بر
 آید بسوی بیعت ابی بکر پس بر من آمد زیر و حاکم که شمشیر خود کشیده بود پس ای و بغیر و سیف از
 دست او با فدا پس بر ایشان عمر بر حستند بر او و گرفتند او را انتی عبارت کتاب العقد ابن عبد ربه
 الذین تخلفوا عن بیعت ابی بکر علی و العباس بن الزبیر و سعد بن عبادة فاما علی و العباس ففعلوا
 فی بیت فاطمة حق بیت ابی بکر من الخطاب اخروی من بیت فاطمة و قال لان ابی فاطمة
 فاقبل بقبس من ناری ان یضرم علیها النار فلقیته فاطمة فقالت یا ابن الخطاب جئت اخرقا
 و انرا قال فم و یدخل فیا دخلت فی لامة فخرج علی حتی دخل علی ابی بکر الخ یعنی کاینکه خلف
 کردند از بیعت ابی بکر علی و عباس بن زبیر و سعد بن عباده اما علی و عباس پس سوختند در بیت حضرت فاطمة
 تا آنکه دست او بیکر من الخطاب تا که برون آمد ایشان را از بیت فاطمه و گفت ابی بکر عمر که اگر بکار کنند
 علی و عباس از آمدن بیکر ایشان کن پس منوم شد عمر و قتلش را با خود گرفت بقصد این معنی که شود
 بر علی و عباس مخاز حضرت فاطمه را پس طاعت کرد با او حضرت فاطمه و گفت با او که ای سیر خطاب آمده
 تا که بسوزی خانه ما و گفت عمر که آری خواهم سوخت خانه شما را و نیکو علی و عباس داخل شوند در آن است
 ابی الحدید شرح نهج البلاغه گفته که ابی بکر عمری از او است کرده لما جلس ابی بکر علی المنبر کان علی و الزبیر

بیت فاطمة و سلمة بن اسم کنت من حل الخطاب مع علی
 فاطمة محرق علی و علی طلال علی الله او اخروی من یلیها من قال ابن عبد ربه و هو من اعیان
 فاطمة علی فاطمة حق بیت یلیها ابو بکر من الخطاب اخروی من بیت فاطمة
 و قال له ان بیات فاطمة فاقبل بقبس من ناری ان یضرم علیها النار فلقیته فاطمة فقالت یا ابن
 اخی فخرق و خرقا قال نعم و فی مصنف کتاب الحامس و انما من الجاهلیة و علی عمارت
 تاریخ طبری که اصح تاریخ هستند مستخرج استاد این است حدیثا ابن حمید قال حدثنا ابو یوسف عن
 من زیاد بن کلیب قال انی مررت بالخطاب منزل علی و فی طرفة الزیر یخال من المهاجرین و قال
 و الله لا حرق علی کذا و تخریج من الی البیعة فخرج علیه الزیر مقلتا بالسیف فصره سقط السیف
 من علی فوثقوا علیه فاخذوا انتی بلفظه فاعلم انک انما عیبت الخطاب بنما خطیب امیر المسلمین و در
 طوری و سیر و سیر و چند از مهاجرین بودند و گفت عمر که قسم بخورم آینه خواهم سوخت بر شاخ این بیت را یا آنکه بر
 آید بسوی بیعت ابی بکر پس بر من آمد زیر و حاکم که شمشیر خود کشیده بود پس ای و بغیر و سیف از
 دست او با فدا پس بر ایشان عمر بر حستند بر او و گرفتند او را انتی عبارت کتاب العقد ابن عبد ربه
 الذین تخلفوا عن بیعت ابی بکر علی و العباس بن الزبیر و سعد بن عبادة فاما علی و العباس ففعلوا
 فی بیت فاطمة حق بیت ابی بکر من الخطاب اخروی من بیت فاطمة و قال لان ابی فاطمة
 فاقبل بقبس من ناری ان یضرم علیها النار فلقیته فاطمة فقالت یا ابن الخطاب جئت اخرقا
 و انرا قال فم و یدخل فیا دخلت فی لامة فخرج علی حتی دخل علی ابی بکر الخ یعنی کاینکه خلف
 کردند از بیعت ابی بکر علی و عباس بن زبیر و سعد بن عباده اما علی و عباس پس سوختند در بیت حضرت فاطمة
 تا آنکه دست او بیکر من الخطاب تا که برون آمد ایشان را از بیت فاطمه و گفت ابی بکر عمر که اگر بکار کنند
 علی و عباس از آمدن بیکر ایشان کن پس منوم شد عمر و قتلش را با خود گرفت بقصد این معنی که شود
 بر علی و عباس مخاز حضرت فاطمه را پس طاعت کرد با او حضرت فاطمه و گفت با او که ای سیر خطاب آمده
 تا که بسوزی خانه ما و گفت عمر که آری خواهم سوخت خانه شما را و نیکو علی و عباس داخل شوند در آن است
 ابی الحدید شرح نهج البلاغه گفته که ابی بکر عمری از او است کرده لما جلس ابی بکر علی المنبر کان علی و الزبیر
 ۲۳۵
 کان فی بیت فاطمة...
 و فی مصنف کتاب الحامس...
 تاریخ طبری که اصح تاریخ هستند...
 من زیاد بن کلیب قال انی مررت بالخطاب...
 و الله لا حرق علی کذا و تخریج من الی البیعة...
 من علی فوثقوا علیه فاخذوا انتی بلفظه...
 آید بسوی بیعت ابی بکر پس بر من آمد...
 دست او با فدا پس بر ایشان عمر بر حستند...
 الذین تخلفوا عن بیعت ابی بکر علی و العباس...
 فی بیت فاطمة حق بیت ابی بکر من الخطاب...
 فاقبل بقبس من ناری ان یضرم علیها النار...
 و انرا قال فم و یدخل فیا دخلت فی لامة...
 کردند از بیعت ابی بکر علی و عباس بن زبیر...
 تا آنکه دست او بیکر من الخطاب تا که برون...
 علی و عباس از آمدن بیکر ایشان کن پس منوم...
 بر علی و عباس مخاز حضرت فاطمه را پس طاعت...
 تا که بسوزی خانه ما و گفت عمر که آری خواهم...
 ابی الحدید شرح نهج البلاغه گفته که ابی بکر عمری...
 کان فی بیت فاطمة...
 و فی مصنف کتاب الحامس...
 تاریخ طبری که اصح تاریخ هستند...
 من زیاد بن کلیب قال انی مررت بالخطاب...
 و الله لا حرق علی کذا و تخریج من الی البیعة...
 من علی فوثقوا علیه فاخذوا انتی بلفظه...
 آید بسوی بیعت ابی بکر پس بر من آمد...
 دست او با فدا پس بر ایشان عمر بر حستند...
 الذین تخلفوا عن بیعت ابی بکر علی و العباس...
 فی بیت فاطمة حق بیت ابی بکر من الخطاب...
 فاقبل بقبس من ناری ان یضرم علیها النار...
 و انرا قال فم و یدخل فیا دخلت فی لامة...
 کردند از بیعت ابی بکر علی و عباس بن زبیر...
 تا آنکه دست او بیکر من الخطاب تا که برون...
 علی و عباس از آمدن بیکر ایشان کن پس منوم...
 بر علی و عباس مخاز حضرت فاطمه را پس طاعت...
 تا که بسوزی خانه ما و گفت عمر که آری خواهم...
 ابی الحدید شرح نهج البلاغه گفته که ابی بکر عمری...

صفت جمع این روایات در خبر دوم در شرح قوله...
 نظرت فاذ البیسن الی بیعت ابی بکر و کورت و استخرج نهج البلاغه...
 قام و کالی و کتب شام و تخریج مصنف علی بن ابراهیم در دست ۱۲

متضمن قصد اعتراف بيت حضرت فاطمة

جلد اول

انما من بين هاشم في بيت فاطمة في يوم عرفة فقال والذي نفسي بيد الله يخرجني الى البيعة
 او اخرجني الى بيت عليكم فخرج الزبير مسلما سيفه فاعتنقه رجل من الانصار وزياد
 بن ابي سفيان قدق به فبذرت سيف فصاح بابو بكر وهو على المنبر ضرب به الحجر قال ابو بكر
 بن خاشم فلقد رايت الحجر فيه تلك الضربة يقال هذا ضربت به سيف الزبير بازيه في اليوم
 قال ابو بكر قد روي في رواية اخرى ان سعد بن ابي وقاص كان معهم في بيت فاطمة والمقداد
 بن الاسود ايضا وانهم اجتمعوا على ان يبايعوا عليا فانامهم عمر بن الخطاب فخرج اليه
 بالسيف فخرجت فاطمة تبكي وتصيح الخ وغيره فحدثنا ابو بكر عن ابي بصير بن عبد
 قال اخبرنا ابو بكر الباهلي قال حدثنا اسعيل بن عبالد عن الشعبي قال قال ابو بكر فقال ابن الزبير
 فقبل عند علي وقد تقلد سيفه فقال قم يا عمر قسم يا خالد بن الوليد انطلقا حتى تاتياني بهما
 فانطلقا فدخل عمر وقام خالد على باب البيت من خارج فقال عمر للزبير ما هذا السيف
 فقال يبايع عليا فاخرطه عمر فضرب به حجر فكسرت ثم اخذ بيد الزبير فاقامه ثم دفعه قال يا
 ذلك فامسكته ثم قال لعلي قم فبايع لا يكره فلكاه واحتبس فاخذ بيده وقال قم فابى ان يقبل
 فخلدوه دفعه كما دفع الزبير فاخرجه ورايت فاطمة ما صنع بها فقامت على باب الحجر وقالت يا
 ابا بكر ما صنع ما اعترفت على بيت رسول الله والله لا اكلم عمر حتى يلقى الله الخ وغيره في اليوم
 روي احمد بن الحسن قال لما يوبع لابي بكر كان الزبير للمقداد يختلفان في جماعة من الناس الى علي
 وهو في بيت فاطمة فميتا ورون وبن اجعون امواهم فخرج عمر حتى دخل على فاطمة وقام
 يا بنت رسول الله ما من احد من الخلق احب الي من ابيك وما من احد احب الي منك ابدا
 طم الله ما لك بان اجمع هؤلاء النفر عندك ان امر بغيرك في البيت عليهم فلما خرج عمر جاؤها
 فقالت تعطين ان عرجاء في حلف بالله ان عدم يخرج من عليكم البيت ايم الله لمضين كما
 له فانصرفوا عن ان اشد من فلم يرجعوا الى بيوتها وذهبوا فبايعوا لابي بكر انشئ دور كتاب جمع الحرام
 سيوطي وكتاب كثر الحال في يوبع سنن الاقوال والاحوال على مستحق ذكره عن سلم الله حين
 يوبع لابي بكر بعد رسول الله كان على والزبير يدخلون على فاطمة بنت رسول الله من شياؤهم
 وبن جمعون في ارم فلما بلغ ذلك عمر بن الخطاب خرج حتى دخل على فاطمة فقال يا بنت رسول الله
 والله ما من الخلق احب الي من ابيك وما من احد احب الي منك ابدا
 يا فتى ان اجمع هؤلاء النفر عندك ان امر بغيرك ان يخرج عليهم لبايع فلما خرج عمر جاؤها قالت

بصحة ما روينا في نسخة من كتابنا
 في بيت فاطمة في يوم عرفة
 فخرج الزبير مسلما سيفه
 فاعتنقه رجل من الانصار
 وزياد بن ابي سفيان قدق به
 فبذرت سيف فصاح بابو بكر
 وهو على المنبر ضرب به الحجر
 قال ابو بكر بن خاشم
 فلقد رايت الحجر فيه تلك
 الضربة يقال هذا ضربت
 به سيف الزبير بازيه في
 اليوم قال ابو بكر قد روي
 في رواية اخرى ان سعد بن
 ابي وقاص كان معهم في
 بيت فاطمة والمقداد بن
 الاسود ايضا وانهم
 اجتمعوا على ان يبايعوا
 عليا فانامهم عمر بن
 الخطاب فخرج اليه
 بالسيف فخرجت فاطمة
 تبكي وتصيح الخ وغيره
 فحدثنا ابو بكر عن ابي
 بصير بن عبد قال اخبرنا
 ابو بكر الباهلي قال
 حدثنا اسعيل بن عبالد
 عن الشعبي قال قال ابو
 بكر فقال ابن الزبير
 فقبل عند علي وقد
 تقلد سيفه فقال قم
 يا عمر قسم يا خالد بن
 الوليد انطلقا حتى
 تاتياني بهما فانطلقا
 فدخل عمر وقام خالد
 على باب البيت من
 خارج فقال عمر للزبير
 ما هذا السيف فقال
 يبايع عليا فاخرطه
 عمر فضرب به حجر
 فكسرت ثم اخذ بيد
 الزبير فاقامه ثم دفعه
 قال يا ذلك فامسكته
 ثم قال لعلي قم
 فبايع لا يكره فلكاه
 واحتبس فاخذ بيده
 وقال قم فابى ان
 يقبل فخلدوه دفعه
 كما دفع الزبير
 فاخرجه ورايت
 فاطمة ما صنع
 بها فقامت على
 باب الحجر
 وقالت يا ابا بكر
 ما صنع ما
 اعترفت على بيت
 رسول الله والله
 لا اكلم عمر حتى
 يلقى الله الخ
 وغيره في اليوم
 روي احمد بن
 الحسن قال لما
 يوبع لابي بكر
 كان الزبير
 للمقداد
 يختلفان في
 جماعة من
 الناس الى
 علي وهو في
 بيت فاطمة
 فميتا ورون
 وبن اجعون
 امواهم
 فخرج عمر
 حتى دخل
 على فاطمة
 وقام يا بنت
 رسول الله
 ما من احد
 من الخلق
 احب الي من
 ابيك وما من
 احد احب الي
 منك ابدا
 طم الله ما
 لك بان اجمع
 هؤلاء النفر
 عندك ان امر
 بغيرك في
 البيت عليهم
 فلما خرج
 عمر جاؤها
 فقالت تعطين
 ان عرجاء في
 حلف بالله ان
 عدم يخرج
 من عليكم
 البيت ايم
 الله لمضين
 كما له فانصرفوا
 عن ان اشد من
 فلم يرجعوا
 الى بيوتها
 وذهبوا
 فبايعوا لابي
 بكر انشئ
 دور كتاب
 جمع الحرام
 سيوطي وكتاب
 كثر الحال في
 يوبع سنن
 الاقوال والاحوال
 على مستحق
 ذكره عن سلم
 الله حين يوبع
 لابي بكر بعد
 رسول الله كان
 على والزبير
 يدخلون على
 فاطمة بنت
 رسول الله من
 شياؤهم وبن
 جمعون في ارم
 فلما بلغ ذلك
 عمر بن الخطاب
 خرج حتى دخل
 على فاطمة
 فقال يا بنت
 رسول الله والله
 ما من الخلق
 احب الي من ابيك
 وما من احد
 احب الي منك
 ابدا يا فتى ان
 اجمع هؤلاء
 النفر عندك ان
 امر بغيرك ان
 يخرج عليهم
 لبايع فلما
 خرج عمر جاؤها
 قالت

٢٣٦

تعلق ان عمر چاهش بود قد حلف ان الله ان عدم لعرقن عليكم البيت فایم الله لیمضین لما حلف
 علیه فانصر فطراشدین فوق امرانکرا لای جوا الی فانصر فواعنها ولهمین جوا الباطنی بایعوا
 لابی بکر ثری ای سرا عبدالله بن ابی شیبیه ماسل این روایت انکا از مسلم روایت که تحقیق که فقی
 بیعت کرده شد برای ابی بکر بعد جناب سالت اب صلی الله علیه و آله بود در علی و زبیر که داخل می شدند بر فاطمه
 بنت رسول الله ص و مشوره میکردند حضرت فاطمه را در رجعت میکردند در امر خود پس هرگاه بر رسید این خبر
 بعمر ابن الخطاب بیرون آمد تا آنکه داخل شد بر حضرت فاطمه و گفت که ای دختر رسول خدا قسم بخدا که نیست از
 تلق کسی دو ستر بسوی من از پدر تو نیست کسی دو ستر بسوی ما بعد پدر تو از تو قسم بخدا که نیست این
 تو مانع من از این معنی که اگر جمع شوند این نفر تو یک تو که حکم کنم در باره ایشان که در دوازه خانه ترابر ایشان
 بسوزند پس هرگاه عمر بیرون رفت جناب امیر و زبیر نزد حضرت فاطمه آمدند آنحضرت با ایشان گفت
 میدانید بدستیکه عمر نزد من آمده بود قسم یاد کرده بمنده ایتعالی که اگر شما باز خواهد آمد بسوی من هر آینه
 خواهد سوخت بر شما بیت مراد قسم بخدا هر آینه خواهد گزشت عمر بر آنچه علف کرده بر آن یعنی احوال خانه
 من بر شما خواهد کرد پس از گردید در حالیکه رشد استید پس بیسنداری خود و باز نیاید بسوی من پس
 یاز گشتند از نزد انجناب و رجوع بانحضرت نکردند تا آنکه بیعت ابی بکر کردند و شاه ولی الله در کتاب الیها
 گفته و در این ایام مشکلی بگیر که فون جمیع شکلات توان شمرده پیش آمد آن این بود که زیر جمعی از بنی هاشم در خانه
 حضرت زهرا جمع شده در باب انقض خلافت ابو بکر مشورتها بکار می بردند حضرت شیخین از ابا بکر یکدستی
 بر هم زدند و تارک ملالی که بر مزاج حضرت علی مرتضی عارض شده بود عین ملطفت فرمودند رواة
 این قصه هر کجا می خیزی را حفظ کرده و چیزه ترک نمود در اینجا چند روایت نویسم تا تصریح گردد عن زید
 بن اسلم عن ابیه انه حین یویح لابی بکر بعد رسول الله کان علی و الزبیر یذخرون علی فاطمة
 بنت رسول الله فیتسکرون و یسجون فی امهم فلما بلغ ذلك عمر بن الخطاب خرج حتى
 علی فاطمة فقال یا بنت رسول الله ما من الخلق احب الینا من ابيک و ما من احد احب
 الینا بعد ابيک منک ایم الله ما ذالک یجانونی ان لجمع هؤلاء النفر منک لای عزم ان یحرق
 علیم البيت قال فلما خرج عمر جاوزها فقالت علی بنی ان عمر قد جانی وقد حلف بالله ان
 عدم لعرقن عليكم البيت فایم الله لیمضین لما علیة فانصر فواعنها و لا یراکم کان جوا
 الی فانصر فاعنها فلم یرجوا الیها حق بایعوا لابی بکر اخرج ابن ابی شیبیه ازین عبارت ولی الله
 ظاهر است که او این روایت را مستبر و مستور دانسته و آنرا از فضائل شیخین شمرده و در خواست و ملاحظه با

در اول فصل از این روایت
 در روایت اول در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت

یقات و دیگر از این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت
 در این روایت که در این روایت

۴۳۶

تضمني قصدا في اخلق بيت حضرت فاطمة

جلال

وصلى على قبره مدة شهرين ونبأ ان قد خلق كثير من اهل الدين والادب ثم ابان
 الاعمريه وابن يربيد وغيرهما لقد اجد ابن يربيد وابلغ في مرتبته قال الراعي في واصل منها
 اول كتاب الزكوة من الشرح فخر ابن جربيد وجا في هذا هينا وان كان معدودا من طبقات
 اصحاب الشافعي قلت ذكره ابو عامر البكري في القضاة الشافعية وقال هو من اصحاب امامنا
 واخذ لقا الشافعي عن الربيع المرادي الحسيني الذي غفل عنه انتهى باختصاصه وراجح فيمكن ان يكون
 قصباي شافعية محمد بن جرير بن يزيد بن كثير بن غالب الامام الجليل المجتهد المطلق ابو جعفر
 الطبري من اهل اهل طبرستان احد ائمة الدنيا علماء ودينا وبعدين بسیاری از فضائل ورتاب
 ابن جرير قريب النجم ورتبها لابن اسامه ورتبها لابن جرير وغيره من اهل طبرستان
 الفخراني كان محمد بن جرير من لا يأخذ في الله لومة لائم مع عظيم ما يلحقه من لادى والاشياء
 من جاهل وما صدق وبلد فاما العلم والدين فيمن منكرين عليه وفي هذا في الدنيا ورتبها
 الخ ويز سبكه از ابن زهره وذكر مسلكه نقل کرده که او در حق محمد بن جرير گفته که کلام صاحب اشرف افهام
 میکند که او را صاحب است و بعد این کلام گفته و هذا کلام عجيب يعنى هم ان ابن جرير من هذا غير ابن جرير
 الامام المشهور صاحب التمهيد فان هذا اللفظ تمييز غلبا للسمي بهذا الاسم وان جرير امام
 شهير لا يخفى حاله على ابن لوفعة ولا من و هذا الخ ويا قوت حموى ورتبها طبرى تطويل بسیار نمود
 ورتبها بنده ورق تطويل در مدح وثناء و تقرير و ستائش او و حال او و کتاب او نوشته چون نقل تمام
 ان موجب تطويل بسیار است لهذا ذکر آن افراش نسب می نماید لیکن بعضی عبارات او نوشته می شود
 فقوى المعجم قال ابو محمد عبد العزيز بن محمد الطبري كان ابو جعفر من الفضل العالم والمذاق والحفظ
 على ما لا يجهله احد من علوم الاسلام بالعبارة اجتمع لاحد من هذه الامة ولا يظهر
 من كتب المصنفين انتشار من كتب المصنفين ما انتقله وكان ارجح في علوم القرآن والقرائات
 و علم التاريخ من الرسل والخلفاء والملوك و اخلاق الفقهاء مع الرواية لذلك على ما تـ
 كتاب البسيط والتهديب واحكام القرأتين غير تفصيل على المناولات والاجازات والاعلى
 ما قيل في الاقوال بل يذكرك ذلك بلا ما يندى الشهرة وقد بان فضله في علم اللغة والفروع
 ما ذكره في كتاب التفسير كتاب التهديب من حاله فيه قد كان له قدم في علم الجدل يدل على
 ذلك ما قضاه في كنية على المعارضين لعاني ما اقره وكان فيه من الزهد والورع والشوق
 والامانة وتصفيته لامال وصدق الشية وحقائق الافعال ما دل عليه كتابه في اواب النسخ

عنه
 ابن جرير بن يزيد بن كثير بن غالب الامام الجليل المجتهد المطلق ابو جعفر
 الطبري من اهل طبرستان احد ائمة الدنيا علماء ودينا وبعدين بسیاری از فضائل ورتاب
 ابن جرير قريب النجم ورتبها لابن اسامه ورتبها لابن جرير وغيره من اهل طبرستان
 الفخراني كان محمد بن جرير من لا يأخذ في الله لومة لائم مع عظيم ما يلحقه من لادى والاشياء
 من جاهل وما صدق وبلد فاما العلم والدين فيمن منكرين عليه وفي هذا في الدنيا ورتبها
 الخ ويز سبكه از ابن زهره وذكر مسلكه نقل کرده که او در حق محمد بن جرير گفته که کلام صاحب اشرف افهام
 میکند که او را صاحب است و بعد این کلام گفته و هذا کلام عجيب يعنى هم ان ابن جرير من هذا غير ابن جرير
 الامام المشهور صاحب التمهيد فان هذا اللفظ تمييز غلبا للسمي بهذا الاسم وان جرير امام
 شهير لا يخفى حاله على ابن لوفعة ولا من و هذا الخ ويا قوت حموى ورتبها طبرى تطويل بسیار نمود
 ورتبها بنده ورق تطويل در مدح وثناء و تقرير و ستائش او و حال او و کتاب او نوشته چون نقل تمام
 ان موجب تطويل بسیار است لهذا ذکر آن افراش نسب می نماید لیکن بعضی عبارات او نوشته می شود
 فقوى المعجم قال ابو محمد عبد العزيز بن محمد الطبري كان ابو جعفر من الفضل العالم والمذاق والحفظ
 على ما لا يجهله احد من علوم الاسلام بالعبارة اجتمع لاحد من هذه الامة ولا يظهر
 من كتب المصنفين انتشار من كتب المصنفين ما انتقله وكان ارجح في علوم القرآن والقرائات
 و علم التاريخ من الرسل والخلفاء والملوك و اخلاق الفقهاء مع الرواية لذلك على ما تـ
 كتاب البسيط والتهديب واحكام القرأتين غير تفصيل على المناولات والاجازات والاعلى
 ما قيل في الاقوال بل يذكرك ذلك بلا ما يندى الشهرة وقد بان فضله في علم اللغة والفروع
 ما ذكره في كتاب التفسير كتاب التهديب من حاله فيه قد كان له قدم في علم الجدل يدل على
 ذلك ما قضاه في كنية على المعارضين لعاني ما اقره وكان فيه من الزهد والورع والشوق
 والامانة وتصفيته لامال وصدق الشية وحقائق الافعال ما دل عليه كتابه في اواب النسخ

منه
 في الحديث من الجنة التي
 من حرف الميم في الخبرات من ابناء الكتاب نسخ من اهل البيت
 باب الميم في الخبرات من ابناء الكتاب نسخ من اهل البيت

منه
 في الحديث من الجنة التي
 من حرف الميم في الخبرات من ابناء الكتاب نسخ من اهل البيت
 باب الميم في الخبرات من ابناء الكتاب نسخ من اهل البيت

باشد بوجود نادره چه با کسی مساوی و باشد در کتاب تهذیب ابو ساکفة محمد بن جریر بن ثور ذکر کرده فی الرضا
هو الامام البارع فی انواع العلوم ابو جعفر محمد بن جریر بن ثور بن کثیر بن غالب الطبری و
فی طبقة الثمنا و التسانی سمع عبد الملك بن ابی السوار بن احمد بن منیع البغوی و محمد بن حمید
الرازی و الولیدی بن شجاع و ابی کریم محمد بن العلاء و یعقوب بن ابراهیم الذوقی و ابی سعید
الاشعری و عمر بن علی و محمد بن شعیب و محمد بن یسار و غیرهم من شیوخ البخاری و مسلم و حدث
عنه احمد بن کامل بن محمد بن عبد الله الشافعی و محمد بن جعفر و خالد بن نویر قال الحافظ ابو یوسف
الخطیب البغدادی فی تاریخ بغداد استوطن الطبرستان بغداد و اقام بها حتى توفي و کان حدثاً
یحکم بقوله و یرجع الی رايه لعمريه و فضله و کان قد جمع من العلماء ما لم یسأله واحد
من اهل عصره و کان حافظاً للکتاب لله تعالى و اثاراً بالقرآن به صیرل المعانی و تفسیراً فی احکام
عالمی بالسنن طرقتها صحیحاً و سقیمها و اضعفها و منسوخها عارفاً بقول الصحابة و التابعین
من بعدهم فی الاحکام عارفاً بايام الناس اخبارهم و له کتاب الماریخ المشهور و کتاب التفسیر
له یصنف احد مثله و کتاب تهذیب الآثار لمراسل فی معناه لکنه له تلمیذ له فی الفقه
و غیره کتب کثیره و تفرغ بمسائل حفظت عنه قال الخطیب سمعت علی بن عبید الله
یقول ان محمد بن جریر مکتب لربیع بن سنیسکب فی کل یوم اربعین رقیه و عن الشیخ ابو حامد
قال لو سافر رجل الی الصين لیحصل تفسیراً لجریر لیکن هذا کثیراً و کلاماً هذا معناه و رقیه
عندما قال لاحبابه هل تنشطون لتفسیر القرآن قالوا کم یكون قد مر قال ثلثون الف و رقیه
فقال لو هذا ما یفوق الامار قبل تمامه فاختصر فی ثلثة الف و رقیه و کذا قال ام فی الماریخ
فاجابوا بمثل جواب التفسیر فقال لافقه ما انت الحسم فاختصر فی الخطر التفسیر قال محمد بن
اسحاق بن خزيمة ما اعلم علی ایام الارض اعلم من محمد بن جریر و یقال ان ابی کریم مجاهد
فی القرات استمع لیلته بقراءه محمد بن جریر فقال ما ظننت ان الله تعالی خلق بشراً یحسن ان
یقر هذه القرات و روى الخطیب عن ابي جعفر الی احمد بن کامل قال توخا ابو جعفر محمد بن
جریر وقت المغرب لیلته الاثین لیومین بقیام من شوال سنة ست و ثمانین و ثمانین
و ذن صریحاً لیس الاثین فی طریقه و له غیر شیب و کان السواد فی شعره و لیسه و لیسه کثیراً
و کان مولده فی سنة اربع و اربع و اربع و اربع و اربع و اربع و اربع و اربع و اربع و اربع
خفيف الجسم مبدی اللسان و اذین من سواد و اذین من لیسه و اذین من لیسه و اذین من لیسه

در ذکر محمد بن جریر و در ذوال کتاب
در ذکر شکر که تهذیب ابو جعفر
ما نقل شوکت علی سند جریر
از عبارت صحابه بزرگ شد ۱۲

۲۲۳

تضمن قصدهم الخلق بيت خضرة ناطقة

جلجل

وصلى على قبره مدة شهرين وله من خلق كثير من اهل الدين والادب من اهل اليمن
 الامير به وابن مرشد وغيرهما وقد اجاد ابن مرشد وبلغ في مرتبته قال الرازي في موضع منها
 اول قلب الزكوة من الشرح تفرغ ابن جبريل بعد وجها في مذهبنا وان كان معدودا من طبقات
 اصحاب الشافعي رح قلت ذكره ابو عامر العبادي في الفقهاء الشافعية وقال هو من اصحابنا
 واخذ لغة الشافعي عن الربيع المرادي الحسين الرغفاني انتهى باختصاصه وراج الدين سبكه
 ختمها شافعية محمد بن جبريل بن كثير بن غالب الامام الجليل المجتهد المطلق ابو جعفر
 الطبري من اهل اهل طبرستان اخذ ائمة الدنيا علماء ودينا وبعدين بسيارى از فضائل وشايب
 ابن جبريل قريب عهد ربه في بلادنا وذكورته وبعض اشياء را ندیم بر آن نقل کرده از انچه انچه گفته قال
 الفراهاني كان محمد بن جبريل من لا يأخذ في الله لومة لائم مع عظيم ما يلحقه من الادي والشائعات
 من جاهل فساد وبلد فاما العلم والدين فغير متكرين عليه وهدى في الدنيا ورفضه لها
 الخ ويز سبكه از ابن نموده ذكر سبكه نقل کرده که او در حق محمد بن جبريل گفته که کلام صاحب اشرف انهام
 میکند که او از اصحاب است وبعدين کلام گفته و هذا کلام عجيب يعنى هم ان ابن جبريل هذا غير ابن جبريل
 الامام المشهور صاحب التجه فان هذا اللفظ جميل غليظ المسوي بهذا الاسم وابن جبريل امام
 شهير لا يخفى حاله على ابن الرفعة ولا من وانه الخ وياتوت موسى و محمد طبري تقويل بسیار نمود
 و قريب يارنده ورق طويل در مدح و ثنا و تقرير و ستائش او و حال او و كتب او نوشته چون نقل تمام
 ان موجب تقويل بسیار است لهذا ذکر آن از انرا نسبت می نماید ليکن بعضی عبارات او نوشته شده شود
 ففى المعجم قال ابو محمد عبد العزيز ابن محمد الطبري كان ابو جعفر من الفضل العالم والذكاء والحفظ
 عليه ما لا يجمله احد عرفه بحجة علوم الاسلام بالعبارة اجتمع لاحد من هذه الامة لا يظهر
 من كتب المصنفين انتشار من كتب الموافقين ما انتشر له وكان له في علوم القرآن والقراءات
 و علم التاريخ من الرسل والخلفاء والملوك اختلاف الفقهاء مع الرواية لذلك على ما نرى
 كتابه البسيط والتهديب واعكام القراءات من غير تقويل على المناولات والاجازات فاعلم
 ما قيل في الاقوال بل يدكرتك بلا ما نرى المشهور في قديان فضله في علم اللغة والنوع على
 ما ذكره في كتاب التفسير كتاب التمدح بحسب من حاله فيه قد كان له قدم في علم الجدل يدل على
 ذلك مناقضاته في كنية على المعارضين لغاني ما اتى به كان فيه من الزهد والورع والشوق
 والامانة وتصفية الاعمال وصدق النية وحقائق الافعال ما دل عليه كتابه في ادب التفوق

تضمن قصدهم الخلق بيت خضرة ناطقة
 ابن جبريل بن محمد بن جبريل بن كثير بن غالب الامام الجليل المجتهد المطلق ابو جعفر
 الطبري من اهل اهل طبرستان اخذ ائمة الدنيا علماء ودينا وبعدين بسيارى از فضائل وشايب
 ابن جبريل قريب عهد ربه في بلادنا وذكورته وبعض اشياء را ندیم بر آن نقل کرده از انچه انچه گفته قال
 الفراهاني كان محمد بن جبريل من لا يأخذ في الله لومة لائم مع عظيم ما يلحقه من الادي والشائعات
 من جاهل فساد وبلد فاما العلم والدين فغير متكرين عليه وهدى في الدنيا ورفضه لها
 الخ ويز سبكه از ابن نموده ذكر سبكه نقل کرده که او در حق محمد بن جبريل گفته که کلام صاحب اشرف انهام
 میکند که او از اصحاب است وبعدين کلام گفته و هذا کلام عجيب يعنى هم ان ابن جبريل هذا غير ابن جبريل
 الامام المشهور صاحب التجه فان هذا اللفظ جميل غليظ المسوي بهذا الاسم وابن جبريل امام
 شهير لا يخفى حاله على ابن الرفعة ولا من وانه الخ وياتوت موسى و محمد طبري تقويل بسیار نمود
 و قريب يارنده ورق طويل در مدح و ثنا و تقرير و ستائش او و حال او و كتب او نوشته چون نقل تمام
 ان موجب تقويل بسیار است لهذا ذکر آن از انرا نسبت می نماید ليکن بعضی عبارات او نوشته شده شود
 ففى المعجم قال ابو محمد عبد العزيز ابن محمد الطبري كان ابو جعفر من الفضل العالم والذكاء والحفظ
 عليه ما لا يجمله احد عرفه بحجة علوم الاسلام بالعبارة اجتمع لاحد من هذه الامة لا يظهر
 من كتب المصنفين انتشار من كتب الموافقين ما انتشر له وكان له في علوم القرآن والقراءات
 و علم التاريخ من الرسل والخلفاء والملوك اختلاف الفقهاء مع الرواية لذلك على ما نرى
 كتابه البسيط والتهديب واعكام القراءات من غير تقويل على المناولات والاجازات فاعلم
 ما قيل في الاقوال بل يدكرتك بلا ما نرى المشهور في قديان فضله في علم اللغة والنوع على
 ما ذكره في كتاب التفسير كتاب التمدح بحسب من حاله فيه قد كان له قدم في علم الجدل يدل على
 ذلك مناقضاته في كنية على المعارضين لغاني ما اتى به كان فيه من الزهد والورع والشوق
 والامانة وتصفية الاعمال وصدق النية وحقائق الافعال ما دل عليه كتابه في ادب التفوق

ص منه في ترجمة محمد بن جبريل بن كثير بن غالب الامام الجليل المجتهد المطلق ابو جعفر
 الطبري من اهل اهل طبرستان اخذ ائمة الدنيا علماء ودينا وبعدين بسيارى از فضائل وشايب
 ابن جبريل قريب عهد ربه في بلادنا وذكورته وبعض اشياء را ندیم بر آن نقل کرده از انچه انچه گفته قال
 الفراهاني كان محمد بن جبريل من لا يأخذ في الله لومة لائم مع عظيم ما يلحقه من الادي والشائعات
 من جاهل فساد وبلد فاما العلم والدين فغير متكرين عليه وهدى في الدنيا ورفضه لها
 الخ ويز سبكه از ابن نموده ذكر سبكه نقل کرده که او در حق محمد بن جبريل گفته که کلام صاحب اشرف انهام
 میکند که او از اصحاب است وبعدين کلام گفته و هذا کلام عجيب يعنى هم ان ابن جبريل هذا غير ابن جبريل
 الامام المشهور صاحب التجه فان هذا اللفظ جميل غليظ المسوي بهذا الاسم وابن جبريل امام
 شهير لا يخفى حاله على ابن الرفعة ولا من وانه الخ وياتوت موسى و محمد طبري تقويل بسیار نمود
 و قريب يارنده ورق طويل در مدح و ثنا و تقرير و ستائش او و حال او و كتب او نوشته چون نقل تمام
 ان موجب تقويل بسیار است لهذا ذکر آن از انرا نسبت می نماید ليکن بعضی عبارات او نوشته شده شود
 ففى المعجم قال ابو محمد عبد العزيز ابن محمد الطبري كان ابو جعفر من الفضل العالم والذكاء والحفظ
 عليه ما لا يجمله احد عرفه بحجة علوم الاسلام بالعبارة اجتمع لاحد من هذه الامة لا يظهر
 من كتب المصنفين انتشار من كتب الموافقين ما انتشر له وكان له في علوم القرآن والقراءات
 و علم التاريخ من الرسل والخلفاء والملوك اختلاف الفقهاء مع الرواية لذلك على ما نرى
 كتابه البسيط والتهديب واعكام القراءات من غير تقويل على المناولات والاجازات فاعلم
 ما قيل في الاقوال بل يدكرتك بلا ما نرى المشهور في قديان فضله في علم اللغة والنوع على
 ما ذكره في كتاب التفسير كتاب التمدح بحسب من حاله فيه قد كان له قدم في علم الجدل يدل على
 ذلك مناقضاته في كنية على المعارضين لغاني ما اتى به كان فيه من الزهد والورع والشوق
 والامانة وتصفية الاعمال وصدق النية وحقائق الافعال ما دل عليه كتابه في ادب التفوق

ایشان خلاصی حاصل شود کذب بهتان و اطلاق می بیند از غایت مغفوبی و انشی نمیدهند
 که این معنی موجب کمال فصاحت و ظهور نهایت جید باقی خواهد بود و این خرافات و منقولات هرگز در بنا
 بر معنی الزامات شریعه نمی شود و نکند و ذوق و تشنگی طبری اصحیت تاریخ او از کلام مخاطب هم نشناخت
 مراحت ظاهر است چنانچه در کتاب خود گفته کید خجابه و دوم آنکه محامد میگفتند با یورین اهل سنت نهی دیگر است
 کتابی در تاریخ نویسنده دوران کتاب از تواریخ معتبره است نقل نمایند و محامد خیانت در نقل میکنند
 لیکن چون توبت بزرگ صحابه و مشاجرات آنها رسد بعضی قدحیات ایشان از کتاب محمد بن جریر طبری سینه
 که در مشالبت محامد تصنیف کرده یا از کتاب دیگر و اما مست نوشته و ایضاً استرشد نام او نهاده نقل نماید
 و نام آن کتاب صریح گویند پس در اینجا ما طری را غلط اندک نشاید و مراد کتاب محمد بن جریر طبری شافعی است
 که کتابی کبیر مشهور است و اصح التواریخ است و کاتبی هم در صواق تصحیح کرده و اینکه محمد بن جریر طبری
 شافعی است و تاریخ او اصح التواریخ است اما واقفی پس او هم از اکابر علماء و محدثین و ثقافت مجرب
 و معتدین ایشان است تا آنکه او را هم پاپی بخاری و مسلم گرفته اند و بدایح جمیل و مناقب طیبه ستوده و مجد
 مقبرش است اندک روایت کردن او حدیث قدیر را از جمله قواعد آن نموده اند چنانچه شیخ عبدالحق
 و بیوی در شرح مشکوٰه در ذکر حدیث قدیر گفته و روایت کرده از ازابیل مخطوطات و اتقان که در طلب حدیث
 طواف بلاد وسیع مینماید کرده اند مثل بخاری و مسلم و واقفی و غیر ایشان از کابر اهل حدیث است و این عبارت
 صریح است و اینکه واقفی از ازابیل مخطوطات و اتقان بوده و در طلب حدیث طواف بلاد وسیع مینماید
 و بسیار بخاری و مسلم بوده بر دیگر کابر ازابیل حدیث فوقیت و ارجحیت داشته و آری در نهانیه العقول در
 مقام تکلیف حدیث قدیر گفته و ایضا فلان کثیر از اصحاب حدیث لم یقلوا هذا الحدیث کالبخاری
 و مسلم و الواقفی یعنی و از این عبارت هم کمال جلالت و فضل واقفی ظاهر و باهرست و نیز همین در میزان
 واقفی از امام علم علما می است نقل کرده چنانچه ترجمه او گفته قال محمد بن مسلم الجمعی و عالم حدیث
 قال ابراهیم الحمری الواقفی این الناس علی الاسلام و کان علم الناس من الاسلام فاما
 بماهلیة فلم نعلم فیها شیئا و قال مصعب بن یزید واقفی ما رأی فیما مثل الواقفی قطوع عن الناس
 قال الواقفی سیر المؤمنین و الحدیث قال ابن سعد قال الواقفی ما من احد و الا کتب
 اکثر من حفظ و حفظ اکثر من کتب و قال یعقوب بن شیبان قال الواقفی من
 الفریقی قال اند حل کتب علی غیر من و ما ند و فرقیل کان له ستانة فطر کتب و ثقت
 جماعة فقلنا صحیح من انما ان الصنف و التقلید انما عنده ثقتة ما حدثت عنده قال

باب دوم ۱۱۰ صفا
نویسند و در حدیث

فوالکلیه الثامن و تسین
من طلب التواریخ
تواریخ و ائمه

۲۳۶
فصل ثالث
باب مناقب
محمد بن بطایب از کتاب
المناقب ۱۲

الطريقة الثانية من مسئله
انما سعة من اصل التواریخ
فوالا مائة ۱۱

الجمعی انجم الیم و فتح الیم و
نزهة القادر الموهبة فیه
لجمع ۱۲ کتاب

در حدیث
مرا و در حدیث الدال الهیة
الودیه سکان و ارباب الاثر
له الدال الاخری فیه
بن محمد الزهری بن محمد بن
ابن عبد الله و اورد
نالدینیة ۱۳ کتاب

مصنف ثقة مأمون و مثل مع القزاز عنده فقال انما سأل عن الواقدي فقال
 عن قال جابر بن كندی سمعت يزيد بن هارون يقول الواقدي ثقة وكذا وثقة أبو عبيد
 وقال إبراهيم الخزازي من قال ان مسائل مالك ابن ابي ذئب يؤخذ من اصدق و في
 بعض النسخ او ثوق من الواقدي فلو يصدق قال الخطيب ثار يخبره قدم الواقدي بغداد
 و في قضاء الجانب التي منها قال هو من طبق لارض شرقها و غربها ذكره و لم يخف
 على احد عرفها اخبار الناس من و سارت الى مكان بكتبه في فنون العلم من المغازي و السير
 و الطبقات و اخبار النبي و الاحداث الكائنة في وقته و بعد و فاته و كتب الفقه و
 الناس في الحديث و غير ذلك الى ان قال كان جواد مشهورا بالثناء انتهى ان في عبارات ظاهرت
 كوسبب اري از اقا بزرگ عاظم الهست مع و شناسي واقدي کرده اند و توثيق و تعديل او نموده محمد بن
 جمعي او عالم دهر خود گفته و ابراهيم ترمذی فرموده که واقدي اين مردم برهنگام و دانانترين ايشان با مر
 اسام بود و کيفي بزرگ - عا و شمار و تقریبا و اطرا و مصعب بيري قسم شرعی یاد کرده گفته که ما بزرگ
 مثل واقدي ندیدیم و در او ردی گفته که واقدي امیر المومنین است در حدیث و این لقب بن طلیل و
 شریف است که کم کسی را از حدیثین ایشان حاصل شده هر کسیکه بغایت علیای و ثوق و جلالت میرسد
 مثل بخاری و غیر او و ابا بن لقب می نوازند و این سعد هم در شرح حفظ واقدي نهیاست کوشیده
 و از خود واقدي نقل کرده که بر کس کتب و از حفظش بسیار میباشد لیکن حفظ واقدي از کتب او بیشتر
 بوده و محمد بن سحاق صنعانی هم حلف بخدا تعالی کرده گفته که اگر واقدي نزد من ثقة نمی بود
 حدیث از او نمی کردم و مصعب تصریح کرده که او ثقة و مأمون است و معنی قزاز او را آن مرتبه عظمت و
 جلالت دانسته که هر گاه او را از حال واقدي سوال کردند در جواب گفت که می باید که از واقدي حال
 من پرسند که آیا ثقة ام یا غیر ثقة نه انکه از من حال او پرسند و نیز بن بارون گفته که واقدي ثقة است
 و ابو عبید هم توثیق او کرده و ابراهيم تبصریح تمام گفته که هر کسیکه او ناکند که مسائل مالک ابن ابی
 ذئب اخذ کرده می شود هر کسیکه صادق ترا یا موثوق ترا از واقدي است پس او را تصدیق نباید کرد
 و خطیب هم در شرح و شناسي واقدي مبالغه کرده و گفته که ذکر واقدي بشرق و غرب رسیده و بر احد
 از عارفین اخبارنا س امر او مخفی نشده و کتب او در فنون علم دائر و سائر گردیده و هر گاه این علای اعلام
 مع واقدي کرده باشند و اکثری از ایشان تصریح بر وثوق و اعتماد او فرموده و رازی هم بمقابل
 شیعیه او را از امثال بخاری و مسلم گردانیده و اعتماد او ظاهر کرده و شیخ عبدالحق هم مع و شناسي او

القزاز صیغ منقذ تشدید
 از اولی و ثانی عزاز و غیر
 به نسبت الی صیغ القز و علی
 ص
 اگر در ایضه الکافی سکون المراء
 و احوال المصنفین به نسبت الی
 بطریق بتکرار و فی الصحاح
 طبرستان از اولی و ثانی
 و مشهورین و هوام

۲۲۷

من ضمن قصد عمل حقایق حضرت فاطمه **علیها السلام** جلد اول

نموده احتجاج و استدلال لطیف بر آیات واقعی بمقابلیه است صحیح و متین باشد و طرح دیگر است در
 واقعیتی که در میزان ذکر کرده موجب استدلال این استدلال نمی شود و وثوق در اعتماد واقعی از ذکر کتب
 حدیث و تواریخ است نیز واقع میشود که بسیاری از روایات و حکایات از تاریخ او نقل می کنند و
 اعتماد و استبصار بر آن می نمایند و خود مخاطب مقتدای او کاتبی هم بعضی روایات از واقعی نقل کرده و اعتماد
 بر آن نموده و صاحب استیجاب هم در شروع آن تاریخ واقعی را از جمله آن کتب شمرده که در حق آن گفته
 که من اعتماد کرده ام و درین کتاب بر کتب مشهوره نزدیک اهل علم سیر و انساب و بر تواریخ معروفه که اعتماد
 کرده اند علماء بر آن در معرفت ایام اسلام و سیر اهل آن اما ابن عبد ربیع پس او هم از اکابر علماء سنیّه و اماثل
 فضیله ای مورخ است این حکمان در روایات اعیان گفته ابو عمل احمد بن عبد ربیع بن جبیب بن حیدر
 بن سالم الفریجی مولی هشام بن عبد الرحمن بن معاویه بن هشام بن عبد الملك بن مروان بن
 الحکم الاموی کان من العلماء المتکثرین من المحفوظات و الاطلاع علی اخبار الناس و صنف
 کتاب العقد و هو من لکتاب المتعة حوی من کل شیء الخ و یاقنی و در مرآة الجنان گفته احمد بن محمد بن
 عبد ربیع الفسوی صاحب کتاب الاموی مولی امیر من العلماء المتکثرین من الاطلاع علی
 اخبار الناس حافظ ابو نصر علی بن ماکول در کتاب الکمال فرموده احمد بن محمد بن عبد ربیع بن
 جبیب بن حیدر بن سالم مولی هشام بن عبد الملك بن مروان ابو عمر اندلسی مشهور بالعلم
 و الادب الشعر و هو صاحب کتاب العقد فی الاخبار و شعره کثیر جدا و هو عمید و سید
 و ربیعیة الومارة گفته احمد بن محمد بن عبد ربیع بن جبیب بن حیدر بن سالم مولی هشام بن عبد
 بن معاویه ابو عمر الفسوی قال ابن الفریجی مالک اندلس بالانخبار و الاشعار و ادیبها
 و شاعرها کتاب الناس تصنیفه و شعره سمع من یقه بن محمد ابن رضاح و الخشنی مات یوم
 الاحد اثنتی عشره بقیت من جمادی الاولى سنة ثمان و عشرين و ثلثمائة و هو ابن احمد
 و ثمانین سنة و ثمانیه اشهر و هو یوم در کتاب یعرف فی اخبار من غیر در تاریخ سنة ثمان و عشرين و ثمانیه
 فرموده و فیها ابو عمر احمد بن محمد بن عبد ربیع الاموی مولی امیر اندلس لایسب الاخبار
 العلماء مصنف العقد و له اثنتان و ثمانون سنة و شعره فی الذریة العلیا سمع من
 بن محمد و محمد بن رضاح و در مدینه العلوم ذکر است العقد لابن عبد ربیع و هو ابو عمر احمد بن
 محمد بن عبد ربیع مولی هشام بن عبد الرحمن بن معاویه بن هشام بن عبد الملك بن مروان
 بن الحکم الاموی کان من العلماء المتکثرین من المحفوظات و الاطلاع علی اخبار الناس و صنف

و فی بیان آن
 حکمان که در کتب
 ابو نصر علی بن
 حکمان که در کتب
 ابن حبان الکوفی
 سزاوارتی از
 عن القاضی و اصل
 سید و در باب
 العام با و قد
 بن علی قضا
 و صنف العضا
 المواقف و فر
 ابو نصر و الفسوی
 الاطلاع علی
 اعلام و مع
 و کان بن جبیب
 ابو عمر الفسوی
 قال احمد بن
 الخلف لکوفی
 بن سید الفسوی
 و یجاز و علی
 المؤلف علی
 ابو نصر المذکور
 ابی الامام
 کان یستقل
 الا فاده فی
 و علی ما و الخ
 کان ابو یوسف
 و کان له و در
 و کان له و در
 و کان له و در

در بیان آن حکمان که در کتب ابو نصر علی بن حکمان که در کتب ابن حبان الکوفی سزاوارتی از عن القاضی و اصل سید و در باب سید و در باب العام با و قد بن علی قضا و صنف العضا المواقف و فر ابو نصر و الفسوی الاطلاع علی اعلام و مع و کان بن جبیب ابو عمر الفسوی قال احمد بن الخلف لکوفی بن سید الفسوی و یجاز و علی المؤلف علی ابو نصر المذکور ابی الامام کان یستقل الا فاده فی و علی ما و الخ کان ابو یوسف و کان له و در و کان له و در

در بیان آن حکمان که در کتب ابو نصر علی بن حکمان که در کتب ابن حبان الکوفی سزاوارتی از عن القاضی و اصل سید و در باب سید و در باب العام با و قد بن علی قضا و صنف العضا المواقف و فر ابو نصر و الفسوی الاطلاع علی اعلام و مع و کان بن جبیب ابو عمر الفسوی قال احمد بن الخلف لکوفی بن سید الفسوی و یجاز و علی المؤلف علی ابو نصر المذکور ابی الامام کان یستقل الا فاده فی و علی ما و الخ کان ابو یوسف و کان له و در و کان له و در

وصنف كتاب العقد وهو من الكتب الممتعة حوى من كل شئ ولد ديوان شعر جيد يشتمل على
 كل معنى صليح وكل لفظ فصيح الخ ازين عبارات عديدة فضل و جلالت ابن عبد رب بن طاهرت ووضح
 كراو عالم كثير الاطلاع وفاضل طويل الباع ست مشهورت بعلم وادب و اخبارى علامه بوده و كتاب او
 كه عقد ست از كتب نافعه مفيدة و اسفار ممتعة است و تصنيف ابن عبد رب بر ابراهيم نوم نوشته اند و او از اكابر
 علمائى است مثل تقى بن مخلد و ابن وضاح و غير ایشان سماع احاديث كرده اما ابو بكر ابن ابى شيبه صاحب
 مصنف كه روايت او صاحب كثر العمال و والده مخاطب نقل كرده اند پس فضل و جلالت و اعتماد و اعتبار
 او شهر از آنست كه بيان كرده آيد كه بخارى و مسلم از مستفيدين بنائش و اخذان روايات خدا مشهور
 و اعتماد تمام بر احاديث مرويه او دارند و آنرا در نمايت و ثوق و اعتماد و نهايت صحت دانسته و در صحيحين
 خودى آرد چنانچه بر ناظرين صحيحين و مشروح آن مخفى نيست همچنين بود او و نساى و ابن ماجه و نزار
 نوشته چنان خزن فيض او نيد و اخراج روايات او در صحاح خودى كنىند و هي در كاشف گفته عمل
 بن محمد بن ابى شيبه الحافظ ابو بكر العيسى مولى الكوفى صاحب التصانيف عن شهر باب و ابن
 المبارك و هشيم و عنه مخم دق و ابو يعلى و الباغندى قال الفلاس من روايت احفظ منه و قال
 صالح جزيره هو احفظ من ادر كذا عند المذاكره توفى ۲۳۵ و در تقريب ابن جرير مستحضر ذكر است
 عبدالله بن محمد بن ابى شيبه بن ابراهيم بن عثمان الواسطى الاصل ابو بكر بن ابى شيبه الكوفى
 ثقة حافظ صاحب تصانيف من العاشرة مات سنة خمس و ثلثين و مائتين و اربعين و اربع مائة
 كنى الامام احد اعلام ابو بكر بن ابى شيبه صاحب التصانيف الكبار قال ابو ذر و عنه ما روايت
 احفظ منه و قال ابو عبيد ته انتى علم الحديث الى اربعة ابى بكر بن ابى شيبه و هو اشرف
 له و ابن معين و هو اجمع له و ابن المدينى و هو اعلمهم به و احمد بن حنبل و هو فقهم به
 و قال نبطويه لما قدم ابو بكر بن ابى شيبه بغداد فى ايام المتوكل حوز و مجلسه بثلثين الفا
 و در فيض القدير شرح بايع صغير تصنيف نماوى ذكر است ابن ابى شيبه الحافظ الثبت القدام
 النظر عبدالله بن محمد بن ابى شيبه العيسى الكوفى صاحب المسند و الاحكام و التفسير و غيرها
 سمع من ابن المبارك و ابن عيينة و مالك لطيفة و عنه الشيخان و بود او و ابن ماجه خلق
 قال الفلاس من روايت احفظ منه و مخاطب در كتاب بستان المحدثين در ذكر مصنف ابو بكر بن ابى
 شيبه و بيان حال او گفته ابو بكر از اهل كوفه است و او را سواى ابن مصنف سندی ست ديگر و بعضى
 تصانيف هم دارد و از شريك بن عبدالله قاضى كوفه و ابوالاحوس و عبدالله بن المبارك و شيخون

ص
۲۲۹
ص

ص

ص

بن عیینہ و جریون عبد الحمید و قرآن آنها استفادہ علم حدیث کرده و از وی ابو زرعه و بخاری و مسلم و ابو داؤد و ابن ماجہ و علائق بسیار استفادہ این علم کرده اند از ائمہ این فن است ابو زرعه و رازی گفته کرد در زمان ما علم حدیث منتهی شدہ بود بہ چهار کس ابو بکر بن ابی شیبہ کہ در سر حدیث کتب بود و احمد بن حنبل در فتح حدیث و فہم آن مستثنی و ابن سعین در جمع و کثیر حدیث متنازع علی بن المدینی در علم بخرج حدیث و علی بن یگانہ و بی ہما اما در وقت مذکورہ ابو بکر بن ابی شیبہ اخط نثرین ہمہ اہل عصر بود و در تزیین و تہذیب کتاب نیز اورا ازین قرآن خود امتیاز نام حاصل است اما عثمان بن ابی شیبہ کہ روایت او صاحب کتاب کہ کتب نقل کردہ پس او ہم مثل برادر خود عبد اللہ بن ابی شیبہ کہ مذکور شد از ثقات اکابر و محدثین زوی الفاضلست بخاری و مسلم و ابو داؤد و ابن ماجہ از خوشہ چینیان و کاسہ لیسان او نیند و بر روایاں اعتماد و استہبار تمام دارند و در صحیح خود روایات او اخراج کنند و باو احتجاج می نمایند و ائمہ اہل سنت و جماعت و مناقب جلیلہ بن ستانید و در کاشف مذکور است عثمان بن ابی شیبہ ابو الحسن العسکری و الامام ابو یوسف و ابو جریون و ابو الاحوص و عنہ خ م د ق و ابن عبد محمد و ابو یعلی و ابو نعوی ما تھے محسن ۲۳۹ و فی حاشیہ الکاشف بعد لفظہ عثمان بن محمد بن محمد بن ابراہیم بن عثمان بن ابی لؤلؤ الخواجه بکر بن ابی شیبہ و القسم بن ابی شیبہ قال یحیی ثقہ صدوق لدین فیہ شرف قال المجلی کوفی ثقہ و قال احمد ما علمت الا خیرا و اشقی علیہ و ابی یوسف و یحیی و یحیی و یحیی و یحیی عثمان بن ابی شیبہ العسکری الکوفی و کان استن من اخیر ابی بکر رجل و طوف و صنّف النفسیہ و المسند و حضر مجلسہ ثلثون الفا اما اسمعیل بن محمود ابو الفدا صاحب کتاب المختصر فی اخبار البشیر پس از است بر علماء و فضلا و محدثین و اکابر سورین موثقین است و علاوہ بر شرف علم و جلالت و اتقاد بر سر بیعت و وفات ہم فرمودہ و چنانچہ در طبقات فقہامی شافعیہ ابو بکر ہمدی مذکور است اسمعیل بن علی بن محمود بن عمر بن شاہنشاه بن ایوب ابن شاذلی العالم العلامۃ المقنن المصنف السلطان الملک المؤمن الموقد عماد الدین ابو الفدا ابن الملک الافضل نور الدین بن الملک المنظر قضا الدین بن المنصور ناصر الدین بن الملک المنظر قضا الدین ایوب بن مولانا فی جادی الاول سنہ ۶۸۰ و سبعین بتقدیم السہن و ستائہ و اشتغل بالعلوم و تفتن فیہا و صنّف التصانیف المشہورہ منها التالیف فی ثلاث مجلدات کثیرہ ولی مملکہ حاکمہ فی سنہ عشرين الى ان توفی و کان الملک الناصر بکر مد و بخرمہ و بیظہ و لہ شعور حسن و کان جواد امدت حاکما متدحرفا و احد قال ابن کثیر لہ فضائل کثیرہ فی علوم متعددہ من الفقہ و الصیئہ و غیر ذلک لہ مصنفات عدیدہ و کان

۴۵۰

وكان يحب العلماء ويقصد من لغون كثيرة وكان من فضله بقرى بوب الايمان منهم في كره الا
 سنوي في طبقاته ترجمة عظيمة تون في المحرم سنة اثنتين وستمئة من ستين سنة الاثنية
 اشهر واما قال الذي تون كمال وهو عجيب تحف عليه سبعين بتسعين وتبعه لا
 انتهى وصلاح الدين محمد بن شكري بن احمد الخازن وكتاب فوات الوفيات كزويل تاريخ بن حلكان ست
 كفة الملك المؤيد اسمعيل بن علي الامام الفاضل العالم السلطان الملك المؤيد عماد الدين
 ابو الفدا ابن الافضل بن المظفر بن المنصور صاحب حماة وبعد ذكر سلطنته او كفة كان الامير سيفه
 الدين نكته رجه الله يكتب اليه يقبل الارض بالمقام العالي الشريف المولوي السلطان
 الملك المؤيد العادي في العنوان صاحب حماة يكتب اليه السلطان اخو مجد بن فلاح
 اعز الله انصار المقام الشريف العالي السلطان الملكي المؤيد العادي بلو مولوي وكان
 المؤيد فيه مكارم وفضيلة نامت من فقه وطب وحكمة وفير ذلك واجود ما كان يعرفه علم
 الهيئة لانه اتقنه وان كان قد شارك في سائر العلوم مشاركة جيدة وكان محبا لاهل العلم
 مقربا لهم و ابن جويري و راسه كفة اسمعيل بن علي بن محمود بن محمد بن عمر بن شاهنشاه بن يوسف
 الملك المؤيد عماد الدين ابن الافضل بن المظفر بن المنصور تقي الدين الايوبي السلطان
 عماد الدين صاحب حماة ولد سنة بضع وسبعين وبخط المودخ جلب سنة اثنتين وامن
 دمشق فخدم الناصر لما كان بالكرام فباع فلما عاد الى السلطنة وعدة بلاطه حماة ثم سلطه
 بعد مدة يفعل فيها ما يشاء من اقطاع وغيره وبعد فاسد كفة وكان جوادا شجاعا عالما في عدة
 فنون تنظم في الفقه و صنف تاريخ المشهور وتقوم البلدان ونظم الشعر والوشحات وفاق
 في علم الهيئة واقتنى كتب نفيسة ولم يزل على ذلك الى ان مات في المحرم سنة ولحقه كل
 ورثا له ابن بنامه وغيره من شعيب ما افندنا ابو البشر ابن الصانع اجازة افندنا خليل بن
 ابيك افندنا جمال الدين ابن بنامه افندنا القرع محمود بن حماد افندنا الملك المؤيد
 لنفسه و صنف سنين + احسن به طرافة الموت بالفضا + ان مرسته في مطلب ومهرب +
 مثل الغزاة ما بدت في مشرق + الاجدات انوارها في المغرب + قال الذي كازحبت
 للفضيلة واهلها وله عا من كثر تون له تاريخ خلقت منه اشياء شتى ولا عرف في احد من
 الملوك من المداخع ما لابن بنامه والشهاب محمود وغيرهما في لاسيف اللذو قد مدح التنا
 غيرها من الملوك وكثيرا لكن اجتمع لهذين من الكثرة والاجادة من الغول ما لم يتفق لغيرها

ص

ص

ص

شهر تصد عمر حواش بيت حضرت

جلد اول

ونبالبحر الاطمان حوته اسف عليه جدا وخرن عليه وقررت له الافضل بعد في مكان بيده وكان
 كرايا فاضلا عارفا بالفقه والحب والفلسفة وله يد طولى في الهيئة ومشاركة في عدة علوم وكان
 يجلس للعلم ويقر بهم ويقيم اليه الخ واين شحة سبي وكتبه روضنا انظر في علم الاوائل والاخرين
 ابو الفاضل كانه عالم الادب العالم بالطول في الرياضية والهندسة والهيئة اخذ ذلك عن الشيخ اثير
 الابيض واستدحه الامراء من البلاد ووفدوا عليه اجري عليهم الجوائز منهم الشيخ صفى الدين
 الخولى عبد الحسين بن سرايا الى ان قال والشيخ جمال الدين ابى بكر محمد بن محمد بن نباتة المصطفى كتب
 مفردة في مدائحه نها منتخب الصديقي في الملاحح المويدي والسلطان عاد الدين اسمعيل بن
 عليه عدة مؤلفات في انواع العلوم واشعاره ثقة فمن مؤلفاته نظم الحاوي الصغير شرحه تاج
 القضاة شرف الدين ابوالقاسم هبة الله بن اليادري ومنها كتاب نوادر العلم في مجلدين ومنها كتاب
 في مجلدين وكتاب تقويم البلدان وكتاب الموازين وكتاب التاريخ المسمى بالمتنزه اخبار البشر
 ابان عبد البر صاحب كتابها بس شهرة ازانست كمال الشرح بيان كرده آيد ووثوق وانها داوود
 استغاب بر از انست كمال حاج بائيات باشد ابن عثمان ورويات الايمان ترجمه وكفته ابو عمر
 بن عبد الله بن محمد بن عبد البر بن عامر المرزى القرطبي امام عصره في الحديث والاشرف ما يتعلق
 بها وروى بقرطبة عن ابى القاسم خلف بن القاسم الحافظ وعبد الوارث بن سفيان وابى سعيد
 بن نصر وابى محمد بن عبد المؤمن وابى عمر الباسم وابى الطائى وابى الوليد بن العزم وغيرهم
 وكتب اليه من اهل الشرق ابوالقاسم السقطى المكي وعبد الغنى بن سعيد الحافظ وابو ذر الهجرى
 وابو محمد بن الخاس المصرى وغيرهم قال الفاضل ابو على بن سكرة سمعت شيخنا الفاضل
 يقول لم يكن بلا نفاذ مثل ابى عمر بن عبد البر في الحديث قال الباسم ايضا ابو عمر حفظ
 اهل المغرب وقال ابو على الحسين بن احمد بن محمد بن ابي القاسم الحافى المقدم ذكره ان
 ابن عبد البر شيخنا من اهل قرطبة بها طلب الفقه وتفقه ولزم اباعمر احمد بن عبد الملك بن
 هاشم الفقيه الاشجلى كتب بين يديه ولزم ابى الوليد بن العزم الحافظ عنه
 اخذ كثيرا من علم الادب الحديث ودايزه طلب العلم وافتتن به وادب فيه وبع براعة فاق
 فيها من تقدمه من رجال اهل الاندلس والى في المؤلفات كتبا مفيدة منها كتاب التمهيد لما
 في المؤلفات الحافى والاسانيد ورتبه على اسماء شيوخ مالك على حروف المعجم وهو كتاب
 لم يتقدم احد الى مثله وهو مسمى بن اقال ابو محمد بن خرم لاعلم في الكلام على فقه الحديث

ص
وقال شيخنا اثير بن
وسببها

ص

٢٥٢

نقد الحدیث مثله نیکف حسن مندم ضعیف کتاب الاستدلال مذاهب الامصار فیما تضمنه المطا
من معانی الراجح الا انما شرح فی الموطا علی وجه و فتوح ابوی و جمع فی سائر القضاة کتابا جلیلا
سما کتاب الاستیعاب سمائی و در کتاب گفته ابو عمر یوسف بن عبدالله بن عبد البر المنزی الا
القرطبی الحافظ کان اما فاضلا کبیرا جلیل القدر صنف التصانیف الخ و خود مخاطب و در کتاب
بستان المحدثین بطرا و روح و مستاینش ابن عبد البر پرورده من شاد الاطلاع علیه فلیرحع الیه اما ابن قتیبه
یسن هم از فضایل ثقات و علمای عالی درجات ایشان است در مختار مختار تاریخ بغداد که از ابن جریر است
ذکر است عبدالله بن مسلم بن قتیبة ابو محمد الکاتب لدینوری کان فاضلا و هو صاحب
التصانیف المشهوره و الکتاب المعروفة منها فیرب القرآن و غیره الحدیث و شکل
القرآن و شکل الحدیث و ادب الکاتب عیون الاخبار و کتاب المعارف و غیر ذلک تو فی
نجاته و قبل اکل هر سینه ثم صلیح صحیح شدیدی ثم اغنی علیه ثم اضطرب ساعة ثم تشدد و ما
فی اول لیلته من رجب سنه ست و سبعین و ستین له و ابن خلکان در روایات الایمان
سیفرا یابو محمد عبدالله بن مسلم بن قتیبة الدینوری و قبل المرزی الخوی اللغوی
صاحب کتاب المعارف و ادب الکاتب کان فاضلا ثقة سکن بغداد و حدث بها عن
بن راهویه و ابی اسحاق بن راهویه و ابی اسحاق ابراهیم بن سفیان بن سلیمان بن ابی بکر
بن عبدالرحمن بن زیاد بن ابیه الزبیدی و ابی حاتم الشجستانی و تلك الطبقة و فی عنده
احد ابی در ستور الفارسی و تصانیفها مفیده الخ الحاصل ازین مقام نبایت و شرح
و ظهور ثابت گردید که تا قلین این خبر در حث اثر علمای ثقات و محدثین اثبات است از دست هرگز
بمال قبح و جرح این علما ندرند که از اعظم ائمه و انا هم تصدایان ایشان اند و در علوم و دینیة اعماد
بر ایشان در نزد اکابر محققین است بدح و ثنای ایشان پرورده اند پس آنکه دست از تدبیر
سنان بردارند مجال سسر تابی از روایات ایشان و جرح و قدح ایشان نماند و از کلام ابن جریر
قطعا ثابت است که این خبر موجب قبح و جرح اصحاب است و همین جهت بلا ریب شک حکم بر نفس نقل
ان کا شمار مکان نموده بعنایت المحی ابن خبر بنقل جماعت بسیار از علمای عالی مقدار ایشان ثابت شد
و سجدی در صحت و اعتماد رسیده که شاه ولی الله و اولاد مخاطب با انهم تعصب شیعی و غناد و طبع باچار
تا اهل بصحت آن گردیده و گفته که اسناد ان صحیح است بر شکر شیخین و از غایت بی تاملی و نهایت
و قاحت استدلال بر فضیلت شیخین بیان کرده لهند اورثوت قبح و جرح عمر و ابو بکر و دیگر اصحاب

ص

۴۵۳

بجهد قد تعالی ریب و شیبہ باقی نماند و باویلات و اہمیر کیکہ دو تو چہیات فاسدہ سنجیدہ کہ صاحب مواعظ و
 مخاطب ذکر کردہ اندہ ہر وہابی و لغو و باطل و سرسرا سدا و پاور ہو اگر دو پو و نیز از قول ابن روز بہان
 صاحب کتاب باطل ظاہرست کہ ہر کسیکہ نقل این تبر کند پس ارادہ اجراء قدح و طعن بر اصحاب کرد و از
 کلام لازم آمد کہ این ہمہ علمای اعلام و ثقات تمام اہلسنت اثنی عشری و واقفی و بلاذری و محمد بن اسیب
 و عثمان بن ابی شیبہ و ابن عبد البر صاحب استیعاب و سیوطی و علا علی متقی و اولاد فاضل مخاطب غیر ایشان
 بر قدح و جرح ابو بکر و دیگر اصحاب می خوانند پس نیابت عیبت است کہ اہلسنت این ہمہ علمای خویش را
 با وصف قدح و جرح شان در عمر و ابو بکر و دیگر اصحاب از اکابر و اعظم اہل ایمان می اندیکہ مخاطب بر
 خود را کہ از جملہ ناظمین این روایت است و تصحیح آن ہم نموده آیت من ایات اللہ و معجزہ من معجزات رسول اللہ
 می پذیرد و شیعہ را بسبب قدح و جرح شیخین و دیگر اصحاب فاسق بلکہ کافر دانند و از ایمان و اسلام
 خارج سازند ان ہذا الشیء مجاب فاعبروا یا اولی الاباب و ستر مبارک از جمع این روایات عدیدہ
 و اخبار متنوعہ چند نماندہ دیگر برابر اباب بصیرت واضح گردیدہ **اول** آنکہ از ان بحال و ضوح ظاہرست
 کہ جناب امیر المؤمنین علیہ السلام از بیعت ابی بکر تخلف کردہ بود و اباب و انصار از ان داشتند ہذا تخویف
 و تهدید و قصد احراق بیت اہلبیت علیہم السلام برہنہ چند و محمد از ان حضرت صرف تخلف از بیعت ابی بکر
 واقع شدہ بلکہ ارادہ بر ہم زدن خلافت ابی بکر ہم فرمودہ زیرا کہ خود مخاطب گفتہ اگر مراد از قصد تخویف
 و تهدید زبانی است و گفتن اینکه من خواہم سوخت پس ہمیشہ آنست کہ این تخویف تهدید کسافی را بود
 کہ خانہ حضرت زہرا را بجا و پناہ بر صاحب جاست و دستہ حکم عرم کہ مخطوہ داده در انجا جمع می شدند و فساد
 منظور می داشتند و بر ہم زدن خلافت خلیفہ اول بکنکاش شہاد مشورتہای فساد انگیز قصد میکردند انھی
 ازین کلام صراحت و اخصت کہ کسیکہ عمر تخویف ایشان با حراق کردہ ایشان فتنہ و فساد منظور میدہند و بر ہم
 زدن خلافت خلیفہ اول بمشورتہای فساد انگیز قصد میکردند مالا کہ از ملاحظہ اکثر این روایات ظاہرست کہ جناب
 امیر علیہ السلام ہم در جملہ این زمرہ کہ عمر تخویف و ترہیب ایشان کردہ داخل بود چنانچہ از روایت ابن ابی شیبہ کہ
 سیوطی و متقی و ولی اللہ نقل کردہ اند و از روایت استیعاب غیر ان صراحتہ پیدا است چہ در اول آن مذکور
 کان علی و الزبیر یغلان علی فاطمۃ الخ و در آقرآن مسطور کہ عمر گفت ان اجتماع ہؤلاء النفر عندک الخ و ظاہرست کہ
 مشار الیہم ہؤلاء النفر ہمین کسان اند کہ راوی در صدر روایت ذکر ایشان کردہ و از عبارت کتاب المختصر ہم
 واضحست کہ عمر ترہیب جناب امیر علیہ السلام با حراق کردہ و تظہیر ان غیر ان من الروایات بالجد جناب امیر علیہ السلام
 ازین زمرہ بلکہ رئیس و رئیس ایشان پس ثابت شد کہ جناب امیر علیہ السلام ابو بکر را خلیفہ بر حق میدانست بلکہ

۲۵۴

بلکه او را نامست و ظالم میدانست و در نقض خلافت او و فساد و برهم زدن آن مشورتها میفرمود و اینها هم
 این خلافت با ائمه بیست و هفت جناب میر علیه السلام سابقا بحال و ضوح ثابت گردیده و اولی و ثانی
 بان اعتراف کرده پس تجویز از کتاب خلاف حق در حق جناب میر علیه السلام درین باب کار اهل ایمان نیست و کلام
 حق با آنجناب مضمون ما دیش کثیره ثابت است چنانچه بعضی آن سابقا بین شده و بعضی دیگر در نجایا بشنید
 ولی الله در از ان الحاق گفته اما آنکه خلافت مرتضی رفته معتقد شد پس از آن جهت که آنحضرت نمی کرد از رفتار
 حضرت مرتضی نه اخراج الحاکم عن ابی ذر قال قال النبی یا علی من فارقنی فقد فارق الله و من
 فارقک یا علی فقد فارقنی و اخراج الحاکم عن ام سلمه رفته صحبت رسول الله م یقول علی مع اهل
 الطریق مع علی لن یفترقنا حتی یرد اهل الموضع اخراج الحاکم عن علی قال قال رسول الله م رحم الله
 علیا اللهم ادبر الخی مده حیث داری منی و قد اهل که از اخطای این اعدایت مشرفیه بحال و ضوح ظاهر
 گردید که جناب میر علیه السلام در تخلف از بیعت ابی بکر و باطل دانستن خلافت او و اراده بر هم زدن آن و
 مشورت درین باب بر حق و صواب بود ابو بکر و ابناء او که مفارقت آنجناب کردند بر باطل محض و
 مفارقت خدا و رسول او بود و ندو و عجب است از ولی الله که با وضعیکه در تفهیمات بصفت جناب میر علیه
 و بودن جمیع افعال آنجناب عین حق و صواب قائل گردیده بلکه حق را ضو و افعال آنجناب انست و در
 از ان الحاق چنانچه می بینیم بعد مفارقت حق از آنجناب رجوع احوال و الامام مع استدلاله لا شراطه کلینه
 فی الاستدلال قائل شده و این اعدایت عدیده ناصر بر عدم مفارقت حق از آنجناب نقل کرده و تمام
 بران نموده باز تخلف آنجناب را از بیعت ابی بکر بر حق نمیدانند بلکه از غایت وقاحت این تهدید و ترس
 مراد با حراق بیت بر آنحضرت و اکراه و اجبار بر بیعت ابی بکر عین حق می بندارند و چنین شیعه را که از
 افصح قضایح شیخین است از مناقب ایشان می شمارد و اعدایت و اگر بر ملازمست حق با جناب امیر
 بسیار از بسیار است و نبذی از ان مرزا محمد بخشانی که قریب شائزده هفده حدیث باشد در
 مضحاح النجا آورده و خود مخاطب هم در باب الامانه استدلال را بحديث اللهم ادبر الخی مده حیث
 و در صحبت خلافت ابو بکر و مرابن و چه که جناب میر علیه السلام با ایشان بوده و مبايعت و متابعت
 کرده بغایت متین و استوار گفته لیکن عجیب است که با قندای والد تعصب خود در نجایا ظلم خویش را
 کرده و مفارقت جناب امیر را از شیخین باطل دانسته و تهدید و ترسید مرابین حق و صواب گمان
 نموده سبحان الله با بری عجیب است که بن حدیث و گمان با یک مضید ایشان خواهد بود و حجت و دلیل
 کرده و بغایت اهل خنک کنند و هر گاه از این صحبت انهدام جنایان نه سب ایشان لازم آید

م

انرا پس پشت اندازند و هرگز آنرا پیش نظر نهند و بهر احتیاج تمام تخطیه جناب امیر علیه السلام نمایند بلکه آنحضرت را
 معاذ الله این توفیق و ترمیم بکلیه احراق دهند و او شنیعه که ادنی سلسلی تمهیل آن نتواند کرد بانجناب
 نسبت دهند و کلمات کفر و سودا و بی نهایت تمهین و توهم در حق آنجناب بر زبان رانند که لایحقی علی من تأمل
 فی کلام المخاطب الکابر بعد ملاحظه الروایات السابغة المنقولة عن علمائهم الاکابر و دولی الله در عبارت از آنکه آنجا
 قایت خرم بخار برده که برای تخدیع عوام کالانعام که قدرت بر فهم عبارت عربی ندارند فقط همین قدر ذکر کرده
 که زبیر و جمعی از بنی هاشم در خانه حضرت فاطمه جمع شده در باب نقض خلافت ابوبکر مشورتها بجاری بر و نه
 و نام جناب امیر را درین جماعت ذکر کرده تا عوام ندانند که جناب امیر علیه السلام نقض خلافت ابوبکر میخواست
 و این جهت بطلان خلافت ابوبکر بی نبرد لیکن ازین تخدیع چه سود کرد و اینجی که خودش آورده در آن نام
 جناب امیر علیه السلام بهر احتیاج تمام مذکور است و از آن بحال و وضوح ظاهر است که آنجناب هم از خلافت ابوبکر
 کاره بود و از بیعت او تخلف فرموده بود هرگاه باقر اعتراف خودش زبیر و جمعی از بنی هاشم جمع شده در باب
 نقض خلافت ابوبکر مشورت میکردند و این هم از روایات ظاهر که جناب امیر علیه السلام هم ازین جماعت بود
 بلکه آنجناب رئیس ایشان بوده چه خانه آنجناب بود محال است که بدون رضای آنجناب این مردم
 جمع شوند و مشورتها خلاف مرضی آنجناب نمایند و نیز از روایات واضح است که زبیر و جناب امیر علیه السلام
 مشوره در امر خود با حضرت فاطمه می نمودند و مشوره زبیر باقر اعتراف خود ولی الله و مخاطب در باره نقض
 ابی بکر بود پس همچنین مشوره جناب امیر علیه السلام درین باب باشد و نیز چون از مشوره کردن زبیر با حضرت
 فاطمه رضای آنحضرت باین مشوره ثابت شد رضای جناب امیر هم بآن ثابت خواهد شد لکن القائل بالفرق
 و استحالة مخالفة فاطمة امیر المؤمنین و با اینهمه هرگاه ثابت شد که زبیر و جمعی از بنی هاشم نقض خلافت ابوبکر می
 نمودند و درین باب مشورتها میکردند و اتهام داشتند پس از التزام دو امر الهیست را چاره نیست
 که با نقض و ضلال زبیر که از عیبه بیشتر است و همچنین بهلاک و خسران جماعه بنی هاشم که ایشان هم نزد الهیست
 و اهل الهیبت واجب الاتباع و صحابه عدول بودند قائل شوند و انجمنی موجب بطلان نهیب ایشان که
 یعنی بر عدالت و جلال و ایان جمیع صحابه است خواهد گردید و بطلان تقریرات لاطائمه ایشان در روح
 و منقبت صحابه و احتیاج دستدلال بافعال و اقوال ایشان و ظهور کذب انفرادی احادیث بسیار در حق
 صحابه واضح خواهد شد و هم سخافات اوهای ایشان در باره واهی کل اهل بیت ظاهر خواهد شد و یا بطلان
 خلافت ابی بکر قائل شوند و دست از خرافات لاطائل بر دارند و قائل منصف لازم است که در کلمات
 و مقالات مخاطب که در باب است در حق صحابه گفته و همچنین آنچه در حق ایشان در همین باب بطامن

سخا من در را بنوازم که گفت بظرا سخا من لا حظ کند که چه قسم با تمام تمام است حاله صدور سور شیعوا از سخا به
 ثابت کرده تا آنکه صدور وحلم مورچه را هم از ایشان منعی داشته و بر این سخن جهت نسبت امور شیعیان ایشان
 کمال لعن و شنیع کرده و عقل ایشان را کمتر از عقل مورچه پنداشته آیا بعد از این همه تقریرات و تمهیدات
 امکان هست که زبردستی اشتم او در مشورت با منی نقض خلافت ابی بکر بر باطل در انداخته و تضلیل و تسفیته
 کنند و دوم آنکه از عبارت کتاب مختصر تصنیف ابو الفدا ظاهر و پدید است که متبیین ابی لهب این
 اشعار گفته با کنت اسب الخ و ازین اشعار بلاغت شعار کمال و منوح اشعار است که جناب امیر علیت تمام
 و احق بخلافت بود و خلافت با وجود آنجناب گیری را نمی رسید و ابوبکر در اخذ آن ظالم و ستمکار بود
 و جناب امیر علیت سلام از تمامی اصحاب افضل است و چون صحابه کلمه نزد ایشان عدول اند و لائق اقتدا
 و ادوی و مهدی کانظر من حدیث اصحابی کالجوامع الخ بطلان خلافت ابی بکر و تبیین خلافت بری جناب امیر
 چنانچه متجاوز باشد و اصل حق است و در نهایت ظهور واضح شد و تقدیر محمد علی ذکک و نیز ازین اشعار است
 اسلام جناب امیر و علمیت آنجناب از تمام صحابه بنیایت قصوی ظاهر است پس امری متحصین معاندین که
 ابوبکر سابق بود بر جناب امیر و سلام و نیز ابوبکر بگر بگم عمر ج اعلم بودند از آنجناب کذب محض و دوزخ بی فروغ
 است و بیجا وی که از عالم فتنه معتبرین است در تفسیر خود تفسیر کرده باشکاف تامل شعر اول
 من صلی الخ حسان بن ثابت است و جمع در کلام صاحب المختصر و بیجاوی ممکن است باین طوری که این اشعار
 حسان بن ثابت انشاکرده باشد و عقبه خوانده باشد و بده عبارته البیضاوی فی تفسیر قوله تعالی ما زلفنا
 بالادئمة ای سجد الامم فمجلد الایمانهم بالشیوع قد لولا ان زاد اذنه من عظیم قدرته و باهر ایا نه
 و شکر لوالدهم علیهم بنی ساطنة فاللام فیه کاللام فی قول حسان ۴ الیس اول من صلی
 لعیتکم و اعرف الناس بالقرآن و التسنن و دلائل معصام و در تفسیر بیجاوی گفته قوله
 الیس اول من صلی لعیتکم فالله فی شأن امیر المؤمنین علی بن ابیطالب رضی الله عنهما و بیان الخلافة
 حضوا و له ما کنت اعلم ای عرف انکم لا منصرف یعنی الخلافة من هاشم ثم منها من
 حسن یعنی ثم اجد من ذلك ان یصرف من هذه القبيلة من ابی الحسن فمجلد علی و نه ما فیهما
 ینهم من کل صالحة و الیس فی کلمه ما فیه من حسن یعنی ابی بکر باقی الحسن ما فیهما فی اصحاب
 فی هاشم من کل صالحة صالحة و الیس فی کلمه فیه من خلق حسن الیس اول من صلی لعیتکم
 ای اول المسلمین طعرف الناس بالقرآن و التسنن فاللام فی لعیتکم یعنی ابی بکر باقی الحسن
 عبارت طعصام ظاهر است که او معترف است با اینکه این اشعار و لالت دارد بر آنکه حسان بن ثابت

و تخرج کتبه و التسنن فی
 یجد فی کتبه التسنن فی
 ما فی الفضاة ابو العزین البیضاوی
 انما ضحی کا نا اما الله و غیره
 تعبیرا به اما را با الفقه و التسنن
 و العزین المطلق (الان قال ابو
 در خطه و در تفسیر بقره و فی کتبه
 البیضاوی کتبه التسنن فی
 لا یستخرج من کلها و المساجد
 ابن تفسیر علی کلها و المساجد
 منقول و المنهاج فی اصول الفقه
 انفسه الذی انفسه و اشکاف
 شرح المساجد و شرح الطالعی
 شرح المساجد و شرح الطالعی
 شرح المساجد و شرح الطالعی

۳۵۴

شرح المساجد و شرح الطالعی

عصام
 قول علی اهل بیت
 عصام ۱۲

کرده که خلافت حق جناب میرعلیه السلام بوده پس شیخ ابو بکر تزدیشانی فاضل عالم و مجلل و غیر
 محقق باشد و دیگر طایفه اهل سنت هم این اشعار نقل کرده اند و بعضی دیگر صحابه مشهور ساخته و در
 کتاب التبیان و الايضاح لما اطلقوا خلق من کتاب ابن الصلاح در مقام اثبات سبقت اسلام
 جناب میریه مذکورست + دانشمند ابو عبدالله الزبانی + الخزیمه بن ثابت ع ما کنت احسب
 هذا الامر منصرفا + عن هاشم ششم منها عن ابی حسن + الیس اولی من صلی لقبلة تم + علم
 الناس بالقرآن و السنن + و در اصحاب مذکورست قال المرزبان قتل ای خزیمه بن ثابت مع علی
 بصفین و هو القائل شعر اذا نحن بایننا علیا خسرنا + ابو حسن ما تخاف من القتل
 و فی الذی فیم من الخیر کله + و ما ینهم بعض المذنبه فیه من حسن + و قال ابن سعد شهید
 بدو قتل بصفین - و ابن عبدالبر در کتاب استیعاب در ذکر راجح جناب میرعلیه السلام گفته و قال
 الفضل بن عباس بن عتبه بن ابی لهب ع ما کنت احسب ان الامر منصرف + عن هاشم
 ششم منها عن ابی حسن + الیس اولی من صلی لقبلة تم + و اعلم الناس بالقرآن و السنن + فیه
 ما فیم لا ینزع منه + و الیس فی القوم ما فیه من الحسن + و ازین جا معلوم شد که خزیمه بن
 ثابت و فضل بن عباس هم خلافت راجح جناب میریه می دانستند و ابو بکر تزدیشانی عالم و فاضل
 و مجلل بوده سو هم انکار این روایات بحال و ضوح ظاهرست که بیعت جناب میرعلیه السلام با بکر
 و همچنین بیعت زبیر و عباس دو دیگر صحابه که اسامی شان در عبارات کتاب المختصر اسمعیل بن علی مذکور
 از راه اکراه و اجبار و ناشی از خوف و اضطراب بوده زیرا که عمر بن الخطاب هرگاه اینها را تحریف
 نهدید با عراق بیت برایشان کرد و قسم بر آن یاد نمود و لهذا بنخوف و بیم بیعت ابو بکر نمودند زیرا که از
 راه رضا و خست یا بیعت او کردند پس اجماع بر بیعت ابی بکر برهم خورد و دلیل بر این بیعت خلافتش
 در دست ایشان نماند که چیزی که در این باب از اکابر و اعاظم اصحاب نقل نباشد و جناب امیرالمؤمنین
 شریک آن نباشد چگونه اجماع بر آن تواند نمود و همچنین اجماعیکه بین خلاف و شقاق است چگونه
 بیعت جمیع و ارد چهارم انکار این روایات ظاهرست که ابو بکر هم شریک عمر و اجبار و اکراه
 این صحابه جناب میریه بر بیعت خود بود و از استحقاق و امانت بیعت ۲ داراب و تحریف
 ایشان با بر و رضای او واقع شده و از نیاست که جناب علامه علی بن قهر از مطاعن عمر و ابو بکر
 در دو شماره پنجم آنکه در روایات کتاب المختصر بیعت و ضوح ظاهرست که ابو بکر هرگاه عمر را بر سر
 آوردن جناب میرعلیه السلام با اتباع آنحضرت از بیت حضرت فاطمه فرستاد این هم بر زبان آورد

در کتب القنون من ساجی
 و القنون در عرف العین در ذکر
 کتاب علوم الحدیث ابن اصمغ
 مذکورست و شرح شیخ الامام
 ابو افضل جبار جم الحسن
 اوله الحدیث الذی اتم الصلاح
 باهم به حدیث
 در نوع ناس و مشون
 تفسیر الايضاح نزد خیر و جود
 ترجمه علی بن ابی طالب
 استیعاب در کتب صحابه
 مصنف طاب تراه موجود
 کتاب التبیان الايضاح قال فان حسن
 مصنف اهل الحدیث فی امر و صلوات
 کتاب علوم الحدیث ابو بن اصمغ
 مجمع فی فروع الفقه و فروع
 که در اشعار و کتب طاب
 فی شرح و تفسیر و غیره
 الی القیاس و غیره
 کتب تفسیر طاب و غیره
 کاتب شیخ علاء الدین سلفی
 آتقی علی شکی مجتهد
 ابن الصلاح و غیره
 و غیره
 کاتب شیخ علاء الدین سلفی
 آتقی علی شکی مجتهد
 ابن الصلاح و غیره
 و غیره

آورده که اگر این جماعت اباکنسند یعنی از آمدن برای بیعت میثوره او انکار نمایند مقلد با ایشان کن و ظاهر
 که مرهم نکاست بر آن نکرده و بسع قبول آنرا شنید و این امر نزد اهل بیان و ارباب ایمان برهان قاطع
 و حجت ساطع بر روایت و نباشت و نفاق و کفر آن هر دو است که اول ایشان کمال طیب خاطر و
 بهجت و انبساط حکم قبالت نفس رسول و زوج قبول و اتباع انجناب که بحاجه عدول بودند و او ثانی
 کمال رضا آنرا شنید و بخاری بران نکرده و از نجاکال بعضی عداوت و مناد آن هر دو رئیس اهل قسطنطنیه و سایر
 با اجمیت ایجاد واضح گردید و در کفر و عدم ایمان بعضی معاند اجمیت برگزیدند و ارباب بصیرت دیدی نیست هم
 آنکه مطلوب بیکه در صد و اثبات آن بودیم کالشمس رابعه النهار واضح گردید یعنی ظاهر شد که عمر بن الخطاب بقصد
 احراق خانه اجمیت مصطفوی سر و اندیشه و میز و نمار برای آن آورده و اتباع خانه اجمیت احاط
 طلب برای احراق خانه اجمیت بنوی گردانیده و هر گاه بر در حضرت فاطمه رسید و حضرت متعجبانه پرسید
 که ای بن خطاب آمده که بسوزی خانه ما را از غایت بی ادبی پاس و لحاظ آنحضرت نکرده بی محابا گفت که آری
 برای همین کار آمده ام و قسم بخدا یغالی یاد کرده بن خطاب حضرت فاطمه گفته که قسم بخدا خانه ترا زین کس بکند
 درین خانه می آیند و با از بیعت ابی بکر کرده اند و ما سوخت و نیز هر گاه حضرت فاطمه بفرگفت که آیا
 خواهی سوخت تو بر من اولاد مرا گفت که قسم بخدا که من اولاد ترا خواهم سوخت مگر اینکه اینها بیرون آیند
 و بیعت کنند و از روایت بلاذری ظاهر است که هر گاه حضرت فاطمه بفرگفت که آیا تو دروازه من بر من
 خواهی سوخت بفرگفت آری و این همه بوجه کثیره دلالت بر شقاوت و کفر و نفاق او دارد چنانچه بر
 سنین مامل پوشیده نیست زیرا که اول کمال استخفاف و امانت بجناب امیر کرده زیرا که انجناب
 هم از جمله متخلفین از بیعت ابی بکر بوده و تبصریح روایت کثیر العمال و از آنه انخفا و مثل آن انجناب در
 بیت حضرت فاطمه می آمد و مشاوره با انجناب میکرد و عمر بن الخطاب در حق بین کن گفته بنما طبه
 حضرت فاطمه گفته که قسم بخدا اجبیت تو مانع من از آن نیست که اگر این نفر تزه تو جمع شوند امر کنم که
 دروازه بر ایشان بسوزند و از نجاست که در آخر این روایت مذکور است که حضرت فاطمه بجناب امیر
 وزیر هر گاه آمد بفرگفت که عمر نزد من آمده و قسم بخدا یغالی یاد کرده که اگر شما مو می کنید او بر آید
 این خانه را بر شما خواهد سوخت پس تبصریح تمام واضح گردید که همیشه فاطمه حضرت فاطمه و تحریف و تریب
 انجناب با احراق نفس سارک حضرت امیرالمومنین میاذا بابت کرده و هر سیکه در نباشت و شرارت و کلام
 و ضلال قائل این قول تامل و هشتمه باشد از اهل ایمان نیست زیرا که وجوب تعظیم و تکریم انجناب از
 ضروریات دین ثابت است و هلاک و ضلال تارک آن با جماع و خصوص مرسیه تحقیق و شانسی

۲۵۹

نفاق

آنکه بحضرت فاطمه هرگاه آنجناب گفت که آیا تو اولاد مرا بر من خواهی سوخت گفته آری قسم خدا ایشانرا
خواهم سوخت و ظاهر است که هر کسیکه چنین کلام شقاوت نظام در حق حسین علیه السلام که نهایت محبت و
عظمت سرور نام در حق ایشان معلوم خواص عوام است گوید با شبهه کافر و ملحد و منافق و شیطان
جنیت است و برگزاور از ایمان و اسلام بهره نیست و باریب اعدا و خدا و رسول است و ثالثا
مراحت و صحبت که حضرت فاطمه را باین کلمات آزرده و نهایت رنج و صدمه با آنجناب رسانیده چه بد
اولی است تا آنکه بد و مبیدیان هم در می یابند که اگر کسی با عا و الناس گوید که من خانه ترا بر تو خواهم
سوخت و اولاد و شوهر ترا و اتباع او را بآتش خواهم داد این معنی موجب کالی امانت و استخفاف و
ایز او شکست و صدمه و رنج او خواهد بود و هیچ عاقلی بلکه شیعه هم درین معنی ریب و شک نمیکند
مگر عجب نیست که اهل سنت درین ریب داشته باشند که علی و ابوبکر و عثمان را که هر سه را سینه
یکن شکر بر بیایات و ضروریات خود ضحکه عقل است و ظاهر است که کسیکه حضرت فاطمه را ایزار سازد و
بنایت تمام آنجا یا رنجاند و استخفاف امانت آنحضرت نماید او بی ایمان و ملحد است که محبت اهل بیت
و تعلیم و مکریم ایشان رکن دین ایمان است تا بلی در سوان گفته یقولون اهل السنة من ترك
المودة و اهل بیت رسول الله فقد خانه و قد قال نعم لا تحونوا الله و سواه و من كره
اهل بيته فقد كرهه و لقد جاد من افادسه فلان قلنا باهل البيت خلقا فاهل البيت
هم اهل السيادة + فنعصم من الافسان جنس + حقیقی و جیمیم بیارک + جو صورت
الصلوة علیهم فی الصلوات قال الشیخ الجلیل ذریر القدرین احمد بن محمد النیسابوری من امن
بمحمد و لم یؤمن باهل بیته فلیس من امتی ازین عبارت و این است که ترک مودة اهل بیت سوا
فیانست در حق آنجناب است و نیز گزشت از پیشه اگر استیفاء حضرت سید الشهدا را از ایشان خشنودیتی است
در ایمان با اهل بیت مثل ایمان بجناب سالتما بد و موجب ولا ماست و در حدیث ۱۰ ایمان میا و روایت
نیست و بر بی اولی است که ایزای اهل بیت و تحریف و ایزاد ایشان را از خود سازد و با شبهه خلاف ایمان
با اهل بیت است و الا لازم آید که تحریف بعد از جناب سالتما که اولاد او را در حراق بیت آنحضرت بر
آنجا بد و ذریت آنحضرت هم جائز باشد تا آنکه اگر بیعت نمودن از ایشان در ایمان بجناب رسالتما
و اندر ترک بیعت جنین است را نگید و نصید با آنکه در حدیث آمده است که هر کس با یمن عمریم محبت
اقدام برین تهدید و تحریف اهل بیت با حراق از ایمان رنج و عاقلان را بیخود و تحریف با حراق
خانه طاعت آنحضرت فاطمه و جمع همسباب حراق آن مکتوب بنام حضرت فاطمه را بی حضرت فاطمه

فصل در بیان حراق بیت نجات
۲۶۰
فصل در بیان حراق بیت نجات
که در کتاب حراق بیت نجات آمده است
اعلام آنکه حراق بیت نجات
وجود است هرگز نشود که سوا
بعضی جزایش بیست و یک است

حضرت فاطمه علیها السلام و جناب امیر حسنین بوده بلکه روح نبوی و در روفاات جنان زنجائیده و نهایت
الم و صدمه به جناب رسانیده آیا بر عاقل مناسل بالقطع ظاهر نیست که اگر در حالت حیات آن سوره عمر بنیزم و نماز
بر در خانه البیت اطهار می آورد و بجزرت فاطمه میگفت که من خانه ترا خواهم سوخت این معنی موجب حیات
ریح و صدمه و طلال خاطر مبارک آنسور میگردد و بگذارد بعد الوفاة چه جناب غیر ان و بیش طریفین بر اعلی
خود مطیع می شود سبحان الله جناب سالک تاب تمام خلق انهد است تا کبیر بر کبیر و تعظیم البیت فرما
در ایشان را قرین قران گرداند و اقبال ایشان را بر کافران نام واجب نماید و از عمر این حضرت را تخویف احوال
خدا ایشان نماید و استحقاق امانت شان کند و دست در هوای باطل ایوان خود بر زود و تنویر نیل
او در روح بر خدا و رسول او سازند و علاوه برین بر تعظیم نفس مبارک البیت مسطع معنی واجب و
لازم و ضروری اسلام است و بدیهه واضح است که بزرگان و اهل حق آن او درین و گفتن که آنرا
خواهم سوخت و قسم بر آن یاد کردن نیابت شیع و قطع است و الا لازم آید که اگر کسی بنیزم و نماز بر
اصواق خانه کعبه برود باز بگوید که من خانه کعبه را خواهم سوخت و قسم بر آن یاد نماید در ایمان و جلال و عظمت
او و سلاطین متفرق نشود و در جو تعظیم و احترام نه از احد من البیت مگر بر قطعاً است و بیان کبیر
روایتی هم در اینجا بر شنیدیم که در نفس در مشهور گفته اخرج ابن مسعود یه عن النبی بن ملاح و
قال فی سوره الله هذه الاية فی بیوت اذن الله ان ترفع فقام الیه رجل فقال ای بیوت هذا
یا رسول الله قال بیوت الانبیاء فقام الیه ایه یکی فقال یا رسول الله هذا البیت
منها البیت علی فاطمة قال نعم من اناسی انشی پس کسیکه بنیزم بیت شریف که حضرت
و رسول او بیعت کند و در جناب رسالت است از انوار خدا این بیوت که مستعالی تر شرف کرده
گفته بجز سوختن و بگوید که من ترا خواهم سوخت و سوخت با احوال آن جمع کند و بنیزم و آتشش
تمام قرآن آرد و بفرمانش خزان نیست که حضرتعالی در آتشش شرف بر بار بسوزد و مجیم سوزان بر او
افزود و موجب تر که مخاطب سواشی بخاند خویش حدیث از مجمع البیان سولای طبرست نقل نموده
و بیان است که الیه بر ستار نهادی که با احوال بیت حضرت فاطمه کرد و حیث قال روی عن ابی بکر
انما فی سوره الله هذه الاية فی بیوت اذن الله ان ترفع سئل ای البیت هذا فقال بیوت
الانبیاء فقام ابوبکر یا رسول الله هذا البیت منها البیت علی و فاطمة قال نعم من فاضلها
مکذوف و مجمع البیان الطبرستی و ثبت ان ابی بکر نه هو الذی سأل النبی و روی عن فکک
قال نه ما باهل و البیت المصون منه محال مائة مفتاح و در تفسیر نقل ابن حدیث و

۲۶۱
سوره نوره ۱۰۱ رکوع ۱۱

کبیر است و بنیم

و این استدلال در تفسیر ابوبکر و در بنیاد قصوی کوشیده زیرا که تهدید امر با اوراق بیت حضرت فاطمه
و قصد سوختن آن بجمع اسباب اوراق ثابت شده در فضای ابوبکر بلکه ارسال او برای این شنبه نیز
ثابت است پس سخن شد که مرد ابوبکر رود و با اوراق بیت ظاهر راضی شدند و بر چنان امری
شبیخ که مخاطب آنرا استجیل عادی میداند و دل نماند و سعی در آن کردند و اگر چه نزد اهل سنت بظاهر مستبعد
که امر با وصف او عا سلام بلکه امامت اهل اسلام سعی در اوراق انخانه فیض کاشانه که خدا تعالی روح آن
کرده و جناب رسالت ماب علی الله علیه آله انرا از افاضل بیوت انبیاء گفته نماید و از قایت و قاحت
حرف سوختن آن بر زبان آورد لیکن چون آن بی باک در مراتب کفر و نفاق و خبث و شقاق یکتایی
اتفاق بود از هیچ امری سبالت نداشت و چنین کفریات سر سبز بر زبان می آورد و سعی در چنین شیوه
عظیمه بجاری برد و ابوبکر هم برین حرکات عنیف کلمات سخیف و راضی بود و در تدهور المنة که بیوت این
امروافع استبعاد بسیاری از دعای اهل حق است که الهست از اہم مجال عادی دهند و خلفاے
نمونه ترکیب آن شده اند و خرق عادت در آن کرده و اگر الهست این وجه معتقد کرامات و خرق عادت
برای شیخین و ثالث ایشان شوند رواست و اگر بار کتاب چنین استیلاات عادی ایشان را از اولیا
کبار شمارند بیجاست و غریب تر آنست که مخاطب در مکانه خویشین بعضی روایات اهل حق مضمون قصد
ابو حنیفه الزام حضرت صادق علیه السلام آورده و بعد از آن از جازفته و تفت شده و قطعاً و حتماً آن را
انقرای صریح و بهتان تسبیح گفته و قصد الزام حضرت ابی بیت ۲ را بنیاد شنیخ و تسبیح دانسته است
از آن نموده و این قصد را وسیل عداوت و بغض ابی بیت ۲ دانسته با ثبات محبت زعمی ابو حنیفه با
ابی بیت ۲ وضع آن خواسته چنانچه میگوید یکید هشاد و دوم آنکه بعضی از علمای الهست انقرانایند که
ایشان را راه الزام دادن بعضی از نظام ابی بیت نموده بودند اما پیش زلفت و خود خفیف و ملزم
شد تا مردم را از آن عالم بلکه تسبیح علماء الهست تنفر حاصل شود و اتساع و تلمذ ایشان را عار دانند
و زین جنس است آنچه عیاشی آورده است بسناد خود که ابو حنیفه ابو عبد الله گفت که کیف تفعلن سلیمان
الله ھد من بین الطیر ابو عبد الله گفت لان الله ھد یری مافی بطن الارض کایری اخدم الله
فالتاری فخره فخر ابو حنیفه الی اصحابه فضحك فقال ابو عبد الله ما یضی کای قال ظفرت
بک قال الذی یری مافی بطن الارض کیف لایری الفخ فی الراب حی یاخذ بعنقه قال
ابو عبد الله یا نغان ما علمت انما انزل الله علی البصر انما انقرای ست صریح و بهتان است
تسبیح که در صریح شکی شبیه نیست زیرا که ابو حنیفه نزد شیعه هم بود و از اهل بیت

باب دوم صفحه ۱۳
نسخه مطبوعه و دستنویس

تکین و وقار بود سلفه و سبک گفتار نبود و این چشمک زدن و بر کبر او بزرگان گرفت و گیر کردن ممکن
 نیست که از اهل تکین بوقوع آید الی ان قال و ابو حنیفه همیشه بصحبت حضرت مدافق علیه السلام افتخار
 می نمود و کلمه لولا استنمان لعلک النمان از وی مشهورست پس بعد از آن دارد که این قسم و این نسبت بجناب
 ایشان بنماظر ابو حنیفه ظور کند یا این کلام از زبان او بر آید و نیز بعد از روایت طبری متضمن این کلام الزام
 ابو حنیفه امام موسی کاظم علیه السلام را و کذب آن نقل روایتی متضمن سوال ابو حنیفه بعضی مسائل از
 امام موسی کاظم علیه السلام گفته و در حقیقت منظور سائل در امثال این مقام یا تا کذب استغناء و بزرگی آن خاندان
 برای خود یا اثبات علو درجه آن نزد غیر خود می باشد نه قصد فحام و الزام معاذ الله من ذلک انتهى ازین کلمات
 تزویر آیات او کمال وضوح و ظهور پیدا است که آنچه از عمر واقع شده بنیابت شیخ تسبیح بوده بجهت درج
 اقول آنکه از قول زدن و چشمک زدن و بر کبر او گرفت و گیر کردن ممکن نیست الخ واضح است که بر کبر او
 دیگر نمودن از اهل تکین محال است و صدور آن از ایشان غیر ممکن و ظاهر است که هر گاه گرفت و گیر نمودن بکبر او
 دلیل خروج از علما و اهل تکین باشد و موجب دخول در زمره عوام جاہلین گردد و بلا شبهه تهدید کبر با حراق بیت است
 و اذنت و استحقاق شان بکلام خشن و درشت و تهدید با حراق اولاد کبر بلکه خود کبر اگر اقیح و اشخ است بر آن
 بسیار گرفت و گیر بر کبر موجب خروج از علما و دخول در جهلاد و سفاهت خواهد شد و چون صدور این امور از آن
 معدن فتن و شرور متحقق گشت یقیناً و قطعاً واضح گردید که او از زمره علما و اهل تکین خارج بوده و در حد
 او باشد و سلفه و سبک گفتار و عوام تا چهار دخل و وهم آنکه از قول او پس بعد از آن در این
 بنیابت و منوع ظاهر است که در صدور الزام و انجام حضرات اہلبیت آمدن بلکه محض ظن و رائیه الزام
 این حضرات در خاطر خیال شیخ و تسبیح است که صدور آن از کسیکه محبت اہلبیت داشته باشد محال و
 غیر ممکن است و همچنین صدور کلام مشتبه الزام از میان و موالیان ناجائز است و این امور سافیه و ناقصه است
 و محبت و موالات و دلیل صریح بر بغض و عداوت و مساوات می باشد و هر گاه در صدور الزام اہلبیت آمدن
 بلکه محض ظن و رائیه الزام ایشان در خاطر نفسان از اخبار با بال و دلیل مساوات و بغض و موجب نفی محبت
 و موالات باشد یا ریب شبهه تهدید حضرت فاطمه با حراق آسمان آنجناب بلکه تهدید و ترسید آنجناب
 با حراق جناب میر و حسنین بود و دیگر موالیان و میان این حضرات که در شان آن بودند دلیل کمال بغض مساوات
 عمر با اہلبیت و بر آن صریح بر نفی محبت و موالات او با این حضرات باشد زیرا که این تهدید شیخ براتب
 کثیره اشخ از قصد الزام و انجام است و اخبار و رائیه حراق بیت اہلبیت مصطفوی بلکه حراق خود
 ایشان و بر زبان آوردن این معنی بلا شبهه اقیح و دفع از ظن و رائیه الزام و انجام اہل بیت است

۳۶۳

آنکه از کلام انبیر شش مراد است واضح است که قصد الزام و انجام اطفال منقار اهل بیت بجدی استقیق است
 که مخاطب ابیایات اتهام کذب و در آن می نماید و استعاذه بحق تعالی ازان میکند و ظاهر است که قصد
 اوراق بیت اهل بیت و قصد اوراق نفوس قدسیه جناب امیر و مسنین و ترهیب انحضرات با اوراق
 و شافیه حضرت فاطمه بآن کلام شامت انجام که شنیدی با ریب شبهه اشع از قصد الزام و انجام حضرت
 ام سوسی کلمه است و لا اقل مثل آنست و هرگاه مخاطب ثانی را قبیح و دلیل بغض و عداوت میداند که بشبه
 اول هم شنیع و دلیل بغض و عداوت با اهل بیت خواهد بود ازین هم عجیب تر آنست که اگر بر ثقات و فقهاء
 اهل سنت صرف ذکر نیت ابی بکر را موجب ضرب شدید و حبس طویل دانند و کسی را که تقریر برین
 ذکر کرده او را فاسق و فاجر و مجروح و مقدوح و غیر مقبول الصنوی و اشهاداً پذیرند و او را بغض
 و راه خدا و از دنیا آنچه سیوطی در رساله العام الجریگو یاد افتی ابو الطرف الشیبی فی رجل انکر تخلیف
 امیرت باللیل قال و لو كانت بنت ابی بکر الصدیق ما حلفت الا بالنهار و صوب قول بعض
 المتسین بالفقہ فقال ابو الطرف ذکر هذا لا ینبذ ابی بکر رضی الله عنها یوجب علیه الضرب
 الشدید و الحدس الطویل الفقیه الذی صوب قوله هو حق باسم الفسق من اسم الفقه ^{فیتقد}
 الیه فی ذلك یوخر و لا یقبل فتواه و لا شهادته و هی جرحه فامة و یغضضه الله انتمی فاذا کان
 هذا فین لم یسب لم یعرض بل اقر علی قول من عرض فاطمک بن عرض و صرح بالسب
 و بالعرض من هذا کله تقریر ان فاسق من کتب لعظیم الکبائر لا یخلص له الی العدالة بسبیل
 انتهی زین کلام ابو الطرف شیبی که سیوطی آنرا پسندیده و تمام بران نموده بحال طراحت واضح است
 که قول ایشان که انکار تخلیف ثانی را شب کرده بود و گفته که آن زن اگر چه بنت ابی بکر صدیق باشد
 لیکن تخلیف کرده مگر بهار موجب فسق و فجور و سقوط عدالت و باعث ضرب شدید و حبس طویل است
 حال آنکه نهایت ظاهری است که در بی کلام هرگز انتمی در توجیه و تشبیحی استخفافی بسوی بنت ابی بکر تصریح
 متوجه کرده آری انبقد است که ذکر نیت ابی بکر کرده و در حق زنی گفته که او اگر چه بنت ابی بکر باشد
 و این گونه خلاف شأن است که انرا سیوطی ترفیض قرار داده و هرگز فاطمی ریب ندارد و درین باب که قول
 در خطاب حضرت فاطمه که من خانه ترا خواهم سوخت و نیز گفتن اینکه خانه را برین کسان که مجتمع می شوند درین خانه
 سلا که از جمله ایشانست جناب امیر خواهم سوخت و نیز کلام او که من اولاد ترا خواهم سوخت و نیز آنچه
 در جواب سوال حضرت فاطمه که آیا آمده که خانه مرا بسوزند گفته آری قسم بخدا خواهم سوخت با شبنم زیاد
 تر موجب امانت و استحقاق حضرت فاطمه است زیرا که انجامایه الامرا اینست که ترفیض باشد و در اینجا

ص ۳۳
 الفصل الثانی فی سب
 و بگویند سب سیوطی در
 و تفسیر جناب مصنف هم موجود است

سوخته چسبنه هم بر زبان آورده و اذانت حضرت فاطمه و دیگر اهل بیت که بجز مروج بودت ایشان
 و ارب است نموده و نیز ملک السلام و سائق التبادات گفته اگر کسی به سبب اساس شراعی بن رسول
 وارد اذانت علوی را عیب گوید یا فرگردد و نهی سبحانه افند گفتن علو یک حق کی از علو بان آوست
 باوسف عمل بر سایر شراعی و تصاقت صحیح انواع تقوی و دایمت کا فرگردد و ابو بکر در حکم تعلق نفس رسول
 و عمر در ارب تخویف حضرت فاطمه با عراق بیت آنحضرت و سوختن جناب امیر و مسینین کا فرگردد و بلکه
 فاسق هم نشود و نیز در سائق التبادات میگوید المقصود مودت اولاد رسول با فرمان خداوند رحمن منزه
 در قرآن بلازمه مساوی بر جمیع مؤمنان از اصول طاعات است اگر از جور و جفا و عصیان و خطا ایشان
 رعایت از ایشان بازگبری یا بجزیاتی که نماز بگیرد و یا روزه داشته بود کسی بیدار نماز گفت وی از هر
 ششم نماز و روزه شکست پس بجای دیگری بیادت رب گزارستن ضرر خود است نه ششم پر وی او ب
 ایشان خاصه از حب مصطفی است اهنی ازین عبارت مراد در آنجست که اگر بفرض مجال شنیع
 میاذا با فدا از اهل بیت عصیا و خطای هم واقع شده بود چنانچه فرعون نوب است باز هم زهیب
 تخویف از ای اینحضرات جائز بود و حال عمر در نبوت هم نماند مجال ای بود که روزه و نماز شکست دست
 از دین نشست و از هر لطیف تر آنست که نزد اکابر محققین اهل سنت از ای سادات و علویه اگر به بیت
 هم بر دانه جا تر نیست چنانچه عبد اردوف بنادی در فیض القدر شرح جامع صغیر میگوید یا خلفونی
 بضم المهنه و اللهم ای کونوا خلفای فی اهل بیت علی و فاطمه و زینب و غیر آنها ما حفظوا
 حقیقهم و احسنوا الخلافه علیهم باعظامهم و احرامهم و نصهم و لاحسان الیم و توقیرهم
 و اتجاؤذ عن سبهم قل لا استلکم علیہ اجر الا الموتة فی القربی قال المجذ اللقی و ما اخرج
 بهن عن مواهم بلا بدع و ترک الاتباع لا یخرج فانه اذا ثبت هذا فی معین لخرج عن حکم
 الذریتة فالقبح عمله لاداته و قد منع بعض العال علی الصدقات بعض الاشراف لکونه
 واقضیا فرای تلك الملیة ان القیامة قد قامت و منعت فاطمه من الجواز علی الصراط ففکوا
 لابیها فقالت منع ولدی بركة فاعتل بان سبب کشیدن فالنقت فاطمه الیها و قالت ما
 ان ولدی فاکلانا فانتبه مذکور بر حکایت طویله و لما جرى للامام احمد بن حنبل من الخلیفة
 ماجری بدم و قال اجلسی فی حل فقال ما خرجت من منزلی حتى جعلتک فی حل اعظام المرسول
 لقرابتک منی و حکى العزیز من بعض العلماء انه کان یغض من بعض اشراف المدینة لظهور
 بالبدع فرای المصطفی فی النوم فعاتبه فقال یا رسول الله حاشا لله ما اکرهم و انما

منصف قصد امر ائمه حضرت فاطمه
 در ذیل بیت اول از ب
 اول
 در ذیل بیت اول از ب
 اول

و تا که تسمیه عاقل السنة قال سالمة فقبية اليس الاول العاق بلحق بالنسب قالهم
 تلافيا لعلها تاتي و ازین عبارت مثل سفیده می رسد شن کرده که برای شرافت سلالات کاز
 ذریه حضرت فاطمه از او پیشتر شیر فضل و جلالت جناب امیر و حضرت فاطمه و حسین نیز رسد بلکه خاک
 پای قدم شریف ایشانند از تیره جلالت و عظمت حاصل شده که مواضع ایشان بسید شین و بعضی
 مساوات ایشان باین جهت تسبیح و شنیع و موجب ممنوعیت از جواز بر مراد است و مواضع معادی
 و بعضی ایشان مستوجب مواضع و عقاب است و ظاهر است که سید شین نزد ایشانست در ترست از
 تخلف از بیعت ابی بکر زیرا که سید شین را کفر بیکتند و متعلقین یا از بیعت ابی بکر هرگز کافر نگویند
 پس هر گاه مواضع ذریه حضرت فاطمه و ایام ایشان نکند سید شین جانز نباشد هر آید
 ایامی جناب امیر علیه السلام جهت تخلف از بیعت ابی بکر و تهدید حضرت فاطمه و ایامی ایشان جهت در
 متعلقین در خانه جناب حرام محض خواهد بود و بلا شبهه موجب عقاب جناب رسول و حضرت بتول و جناب
 و جناب امیر المومنین علیه السلام و دیگر ائمه ظاهرین و باعث ممنوعیت و از گزشتن بر صراط و افتادن
 او در درجات جهنم خواهد گردید بجلد بنیابت فریب که اهل سنت بمقابله الحق در مقام حدیث تطبیق و
 اشتهال آن گروههاست خود را با دعای موالات و اتباع اهل بیت برافرازند و خود را تمسک بچون
 ظاهر اهل بیت موافقند و در مقام حدیث خلفا چنان کشیده و بهوت شوند که باطل و عادی و کمال
 خود را موافقند و ملاحظه حال حمت اهل بیت کنند و العیاذ بالله تهدید و طرد آید و تخویف فایز آید
 این حضرت را و آنهم با مراقبانه ایشان و سوختن تقوس قوسیه ایشان جا نیز بکاستن بگو و بگو
 العیاذ بالله من تک و اگر چه در ایام بودن این تربیت تخویف هیچ مقام رب نیست چه بهی و اولی
 بگو این امور نسبت بر کسی که جعل آید او را نهایت آید بیکند و از نیاست که اگر که بگو بگو که شین
 تیره می رود من ایشان را با کشتن سوخته و خانه ایشان را بر ایشان احوال بگردم یا عترت ایشان را
 بعد موت می سوخته قطعا هستند تغیب و تضلیل و کفر او خواهند کرد و خواهند گفت که اینک شین و
 رخصی و لحد و زین بیعت است که حضرات شین را که آیات و احادیث بی شمار در وجه فطیم و کرم
 ایشان وارد است تو این بیکند و بعضی ایشان ظاهر میکنند و سر احوال ایشان میدارند لیکن چشمهاست
 بصیرت ایشان در کفریات شین کوری شود و عقول ایشان در محبت ایشان تیره و ابرویان خود
 و نظار ایشان تیره بگردند هرگز حق را از باطل در نمی یابند و اصلاح بدو ذات الفاظ بر سید و اعمی رسیده
 و با مورد خود علیه التفات نمی کنند و خرافات غریب و معقولات عجیب در اصلاح شین از تیره

۴۶۵

بر زبان می آید اصل اگر است این کلمات عمداً موجب ایجاب و اطمینان و امانت و تحریک طبیعت
 خواهند و مثبت نبض عمر این خدات نه چندانند باید که اجازت انشای مثل آن در حق شیخین باطل حق
 دهند و علاوه بر این نیز کار است ثابت است که امور که براتب کثیره کثر ازین امور است معین است
 پس چگونه این امور موزع شود بود ملک العلماء و مناقب السادات گفته گسوال یعنی نیز اچیت است
 فی التاج الایز او آزون و فی الکلمات کسی را زنجاریندن و ناخوش گردانیدن و ایزاعام است سواد
 کمان او زد و زنده بود و بگوید که اگر در مجلس بر خیزد و جامه سفید بپوشد چنانکه خاک باطل مجلس رسد ایزا
 بود و نیز اگر فرزند چهار و غلام و متعلق او را آزار و آزار او بود کاینجا فی حقوق الوالدین و الاستاد و الجار
 و نیز روی ترش کردن از است زیرا که چون عباس نوب انصار آمد ایشان روی ترش کردند مصطفی در غیب
 شد و گفت نباشد ایمان کسی را که هم از آزار و تاجدیکه هر که پیاز خورد و در مجلس بپوشد ایزا که مردمان از بوسه
 وی آزرده شوند آزار باشد که فی المصاحح و المتعلق و ایزا و طبیعت ایزا رسول است تبصره نص و جو
 حدیث الاول فی الکشاف و شرف النبوة رواه علی بن محمد بن الحنفیة علی بن ظلم طبیعت و اذانی فی عترت هر
 ازین عبارت ظاهر است که اگر آوی می از مجلس بر خیزد و خاک باطل مجلس رسد این معنی ایزا است و نیز ترش
 ایزا است و نیز پیاز خورد و مجلس آسین که مردم از بوی وی آزرده شوند ایزا است پس هرگاه این امور ایزا
 تصد اعراق بیت طبیعت و کلمات و قاصت آیات عمر بن الخطاب بن خطاب حضرت فاطمه استفسر شوخ و ترسب
 و حضرت با عراق بیت انجذاب سوسن جناب ابی علی سلام تسنین باشد از اشعار انواع ایزا و آزار باشد هر که
 درین معنی ریب تمسک کند از زره معنای سبب عقل است که لیانت کلام و خطاب ندارد و معنی که این معنی
 خود بصوم احادیث کثیره معنده ثابت است که ایزای طبیعت است کفر و کافری و نفاق و الحاد است و خود
 ملک العلماء درین عبارت تصریح کرده که ایزای طبیعت ایزای رسول است پس کمال و ضوح ثابت شد که عمر
 جناب سالتاب را نیز ایزا کرده و ملک العلماء بعد عبارت سابقه گفته و در ایزا علوی ایزا و رسول است
 درین باب احادیث کثیره است بسبب اختصار مذکور شد پس ایزا حسینیان ایزا مصطفی و علی و فاطمه است
 در ایزا ایشان نفس و احادیث هم موجب کفر و لعنت است نهذا اتفاق اهل السنة و الجماعة علی الکفر و لعن
 علی فاطم الحسین و آثره که فی السنة و تشریح هر گمانست ترا که ایزا و سنگ همسایه همسایه سرایت کند
 چنانچه در باب حق الجار خوانده بلشت و ایزا اولد بود الد سرایت کند انتهی ظاهر است که همین دلیل بعینه که ملک
 این کفر نیز ثابت کرد کفر ثابت میگردد پس الحق در زید و عفره نیست بل هویر بود علی زید و لم یمنع
 ایزا زید او با آنست که لعنید و محجب مانند که تهدید عمر بن الخطاب با عراق بیت حضرت فاطمه علیها السلام

ص
 باب دوم در نفس زید
 و اشالد

۴۶۸

ص
 باب دوم در نفس زید

متضمن قصد حراق بیت حضرت فاطمه

علیها السلام ولدت داروبراگر حراق بیت آنحضرت و تزو او بائز بوده و ظاهرست که تجوز حراق بیت آنحضرت کفر میجست اما اینکه تهدید بدولت بر تجوز دارد پس بر ظاهرست ابن القیم در زاد المعاد در شرح قصص طالب گفته و فيها جواز تعجب بدلائل او کلمات تکفیفا للمحاجة والمصلحة العامة فان علیا و المقداد قالا للطعنة لتخرجن الكتاب او ان کشفناک انما جازت حد ما للمحاجة الى ذلك حيث تدعوا لیه فتجرید ما لمصلحة الاسلام والمسلمین اولی انتهى ازین عبارت ظاهرست که گفتن جناب امیرالمؤمنین علیه السلام و سقاوا بن طعنیه که بروی آری کتاب و الاکتف تو خواهم کرد و دلالت بر جواز کشف طعنیه دارد پس بجهت تهدید بر حراق بیت حضرت فاطمه بدولت خواهد کرد و بر آنکه حراق بیت آنحضرت تزو او بائز بود و بلا ریب مجوز حراق بیت آنحضرت علیها السلام کافرست و کما فی رد المحتار و قاحت را بر تبه باین رسانیده و کذب قصد حراق بیت آنحضرت و شنیع تر از آن شده و منوره و بائز از پناه آنجا از معتزات شیعیان و شنیع تر از آن است چنانچه در مطالعین عمر میگوید الثالث انه ای بقصد حراق بیت فاطمه وهو باطل لانه من معتزات اهل بیت و شنیع تر از آن است و قد اختلفت کتبهم فی ذلك فالاكثر من منهم علی انه حرته و لاخر من انه قصد حراقه و بطلان نه فی غایة الظهور لانه قصد من تعالی القلوب لا یطلع علیه احد الا الله تعالی و اعدا داسباب للاحراق بالاسرا باضادها و التهديد به لو ثبت لا یدل علی امضاء الفعل اذ بما یكون ذلك للتهديد والترهيب و لا یرد من طریق القوم انه صدر من المسلمین ما هو اعظم منه کما سافت لان ذلك کار دعوی کان بسبب بقاء علی عن البیعة وهو مطعون به حيث ترک ما هو الواجب علیه من التقیة فهو حجة علیه و لانه لو فرضت محقة فلا یقام ادع من فضائل عمر و تحقیقته لخلد فله لتواستحققتی هدیانه ذاد هو انه و ازین هم طرفت نظم که مریدت و اعتقاد عمر و استیلاء عقل و انتباه فهم او و مسلما با قانون مناظره ربطی ندارد که از نمازت مجز و میرانسه و در ماندگی و بریشانی خرافات عجیب و ترات فریب و راق و بیج نموده لائق تماشای اولوالابصار و موجب عبرت انکار است بحد و جلال

که کذب قصد حراق بیت حضرت فاطمه را و آنرا از معتزات و شنیع خرافات و فضاوح هذات زیرا که غشای این تکذیب و امر متصور می تواند شد یا آنکه روایاتی که متضمن آنست آنرا انکار میکنند و غیر ثابت میداند و یا آنکه آنرا تسلیم میکنند لیکن آنرا دلیل قصد نمیداند اگر اختیار شق اول کند کمال جهل و بی بصیرت یا نهایت عناد و تعصب بی دایقی او ظاهر خواهد شد چه دانستی که روایاتی که دلالت برین معنی دارد و انکار و اعطای محمدین و ائمه معتبرین در کتب معتبره و اسفار معتبره روایت کرده اند تا آنکه طبری آنرا در تاریخ

من فضل الامارة الی
و فی فقرة المدح و التمجید
در آنجا است

مطلب سوس مستدرج

در متن کتب شنیع خرافات

مضمون قصد امر اوراق حضرت فاطمه

جلد اول

فصل در بیان حدیثی که در تفسیر
من اطلب الله وجهه
اول ۷۰

خود که با قرآن محقق هستند هیچ تواریخ ایشانست و از کلام کاتبی در مواقع ظاهرست که اولاً اگر کسی
 صحیح است بهتر و متصل است این خبر روایت کرده و این ابی تشبیه آنرا بسنج صحیح و شریف تشبیه کرده
 پس انکار روایت سفاکت ظاهر و موات است و کذب آن نمودن و آنرا از منقریات و مشتمل بر منقریات
 بنده استن ائمه اعلام خود را بکذب افراد خلاق منقریات و مشتمل بر منقریات منسوب کردن است و اگر بشنود
 تن بود و پس کالی بی بصیرتی و نهایت خفت عقل او واقع خواهد شد که انکار امور و آنچه مینه میکند چندان
 این روایت برین قصد فاسد در کمال وضوح و ظهورست تشکیک معاندی را در مجال نیست چه بر عقل
 میدانند که اگر کسی آتش میزند همراه برود و بسوی خانه کسی رود و همزم با این و فوراً بشود که چند کس را عامل
 این گرداند و هر گاه بیان خانه رسد بخطاب مالک او گوید که من این خانه را خواهم سوخت بلاشبه ثابت خواهد
 شد که این کس قصد امر اوراق این خانه کرده و با اگر کسی همزم و نار بر در خانه کعبه جمع کند و از غایت خسارت بر
 زبان آورد که من این را خواهم سوخت قصد او برای این معنی ثابت خواهد شد و بالبد همه جمیع عقلا درین معنی
 خواهند گفت که فلان کس را در امر اوراق خانه کعبه کرده و همچنین هر گاه کسی معاول و دیگر اسباب هم اینهمه
 برود و معاولین هم همراه خود کند و بر سجدهی آید و گوید که من این مسجد را خواهم برکنم و هم آن خواهم نمود
 بلاشبه عقلا خواهند گفت که فلان کس قصد هم فلان مسجد کرده و همچنین هر گاه کسی شرابی بطلبد و آنرا
 پیش خود نهد و گوید که من آنرا خواهم نوشید قصد شرب آن ثابت خواهد شد و همچنین هر گاه کسی زنی اجنبیه
 را بطلبد و با او مصاحبت کند و بر نهد و آن زن را بر نهد کند و گوید که من با او مقاربت خواهم کرد
 بلاشبه تمام عالم خواهد گفت که این کس قصد زنا با این زن کرده و همچنین هر گاه جفاکاری تیغ بکشید
 بر سر مظلومی رسد و گوید که من این را خواهم کشت قصد قتل این مظلوم بر همه کس میان خواهد شد و با اینهمه
 امر اوراق بیت حضرت فاطمه هم یاد کرده و از راه کمال و ماحات بمشاهده حضرت فاطمه گفته و ایم
 آن اجتماع بود و انصر فندک امام هم آن بجز علیهم البیت و ظاهرست که اگر آدمی بر امری قسم یاد میکند
 و ولایت بر قصد آن بگذرند نهایت تقسیم غم و کمال اهتمام و شدت توجه بآن میکنند این هم مستلانی در شرح
 حدیث تهدید متخلفین از صلوة پیام که منقریب مذکور می شود در فتح الباری گفته قوله و انما الذی فی نفسه
 سید و هو قسم کان النبی اکثر بالقسام بدو العینان من نفوس من الحیاء بیگانا الله بتقدیر و تدبیر
 و فیه جواز القسم علی الاموال الذی لا شک فیه تنبیه علی عظم شانته استی این عبارت برجست و در کتب
 قسم بر امری ولایت دارد بر او که در آن امر شک نیست و عظیم افشان و جلیل المرتبه است پس ظاهرست که
 قسم کردن بر امر اوراق بیت حضرت فاطمه ولایت داشت بر آنکه امر اوراق بیت حضرت فاطمه بیشتر

۳۷۰

ص

خواهد سوخت و بر آنچه قسم یاد کرده خواهد گزشت این کلام آنحضرت و دلالت دارد که کلام عمر و لیل قطعی بود بر آنکه
 او در صورت عدم وقوع مراد خود امضا و اراده خود خواهد کرد چهارم آنکه آنچه او ما کرده که بطریق اهل حق از
 انبیاء اموری ثابت شده که اعظم است ازین شیعه عمر پس بطلان آن ظاهر است و هرگز نزد اهل حق صدور
 شایع از انبیاء ثابت نشده و آنچه کالی بی توهمات بارده خود بعضی احادیث ما را دلیل این معنی گردانیده و
 مخاطب استراق آن کرده در کتاب خویش وارد ساخته سخافت آن در کتاب اسلام بود شایع بود
 بدین شده چشم آنچه گفته دلان و کنگ از عموالغ دلالت صریحه دارد بر آنکه خلف جناب امیر علیه السلام
 نزد اهل سنت ثابت نشده و مطالبه عمر با حراق بیت ازین جهت نزد ایشان باطل است مالا اینکه ثبوت این
 معنی بر روایات معتبره است و استی و یا قتی که این معنی بستاند صحیح نزد ایشان مروی گشته است
 همان کالی که ایضا بانه خلف جناب امیر علیه السلام بابت طعن اعدای آنحضرت است زیرا که تقیید را ترک
 کرده مرفوع است باینکه وجوب تقیید در جمیع احوال تا غیر مسلم است بنای آن بر ظن و حصول ضرر است چون در
 ابتدای حال ظن ضرر متحقق نبود انجناب تخلف از بیعت ابی بکر کرده هرگاه عمر تهدید با حراق کرد ظن ضرر متحقق
 گردید انجناب تقیید بیعت ابی بکر نمود و گفتم که ایضا بانه جناب امیر علیه السلام ترک توپ بجهت ترک تقیید کرده
 لیکن جبر است که باین حیل عمر را چگونه از طعن خویش و ترهیب و ایذا و اذانت انجناب سبک و شش
 کرد زیرا که اگر بجهت ترک تقیید اعدای جناب امیر علیه السلام مطعون شدند بنا بر نه شیعه بر فرض محال
 شدند بنا بر نه سبب نیت که تقیید نزد ایشان غیر واجب است پس بنا بر نه سبب اهل سنت در این صورت هم
 طعن از عمر سابقا قلمی شود فلیضی کتیبی لا و بسک شیرا منقحتم آنچه در نامه بغوات خویش برانیده که اگر ان
 قصد ثابت هم شود مقاوم فضاصل او نمی شود خرافت ظاهر است زیرا که اگر گاه امری مبطل خلافت بر ائمه است
 اهل سنت ثابت شد بطلان خلافت او هویدا گردید و عدم صحت فضاصل او ظاهرا شده و واضح گردید که همه آنرا
 اهل سنت یافته و یافته اند پس آن فضاصل خود صلاحیت اصفا و النفاذ ندارد چه جا که مقاوم معارض
 مطامن او شود چه جا که بر مطامن او طرح گردد و قطع نظر ازین چون فضاصل عمر نزد اهل حق غیر ثابت است
 متفویان اند و ثبوت این طعن متفق علیه پس مختلف فیه معارض متفق علیه نمی تواند شد باین کلام
 مضحک فسون و لعیه بی بیان بیش نیست و بدان می ماند که معتقدین الی بیس و دیگر مردودین و اشقیاء مثل فرعون
 و طامان و سایر اعدای جواب مطامن ایشان که اهل اسلام ذکر میکنند بگویند که این مطامن متجاوز فضاصل است
 کرده نمی تواند شد که آن متواتر است معنی بر جو بیکه اهل اسلام ازین کلام دهند همان جواب از طرف آنحضرت
 بر این کلام کالی تصور باید کرد و قاضی القضاة هم با وصف آن بجلاوات و امانت تشکیک و صحت

۴۷۳

این روایت کرده و بعد تسلیم صحت آن از غایت قناعت دست از اسلام برآوردن تصویب آن واوه چنانچه
اولاً از طرف شیعه در تقریر طعن نقل کرده و ذکر آن در مقصد منزلت های فاطمه و علی و آل زین و
المقداد و جعفر بن خلف عن سید ابی بکر مضمون هنالك فقال لها ما احد يدعيك ابنتا لينا
وانتم قلتم ان جمع هؤلاء النفر ليجسرت عليهم ففقت القوم من الاجتماع و در تمام جواب گفته فلما ساء
ذکر آن من حدیث عزیمه باب الاحراق نالوق لویکن طعنا علی عمران لان یهدیه من امتنع من الیائمه
اراده طعن آن علی المسلمین لکنه غیر ثابت لان امیرالمومنین قد باع و كذلك الفرید المقداد
والمقتد استی و الله الحمد که بطلان فرعون قاضی در سابق بحال موضح ظاهر شده و متحقق گردیده که این تهدیه
بر روایات ثقات ایست ثابت است و باستناد صحیح مروی گردیده و عجب آنست که قاضی تخلف جناب امیر را
از بیعت ابی بکر باطل میدانند که این معنی در صحاح ایست که اجماع بر بیعت و قبول آن در زمانیت شده
ولات جن مناصح اما ما ذکره القاضی فی تصویب هذا الشهدا لیس لایحق الا کل شیطان
مرید فاحسن ما انا دعوی جوابه السيد المرتضی رضی الله عنه و رضاه و اجزل علیه فاعلم انکم من اولاد
والتف عی تحت ربه من سجد الاحراق اذا صح قطریق ای عذر من اراد ان یحرق علی امیرالمومنین یا علی
منزلت ما اهل یکن فی مثل ذلك علی یصغر الیه و انا یکن مخالف علی المسلمین و خاریت
اجماعه اذا كان الاجماع قد تفرق و ثبت انما یصح لهم الاجماع فی کان امیرالمومنین و من تعد عن البیعة
من اغتاد الی بیت فاطمه داخله غیر خارج عنه و انما یصح مع خلاف امیرالمومنین و حقا
فضلا عن ان تبایعه علی ذلك غیر و هذا ذلله صاحب الکتاب من حکلی احتیاجه مخفی تا ذکر اگر چه
بعد این تقریرات شایسته توضیحات کافی که از ان بحال موضح ظهور تفاوت و سناسرت و کفر و نفاق
ثابت گردیده حاجتی بطرف رد هفوات و خرافات مخاطب که در جواب از تهدیه و وعید او گفته باقی مانده لیکن
برای مزید توضیح جواب تواتر او هم بالتفصیل نوشته می آید پس بدانکه آنچه در کتب بیعت وقوع احراق بیت
حضرت فاطمه و صدور رسا بنده امر بجزت فاطمه گفته که این قصه کسر او این در بیان و انقر است هیچ مسلم
ندارد و لهذا اکثر نامیده قائل این قصه نیستند متوجهست باینکه وقوع احراق خانه حضرت فاطمه در روایات
شیعه وارد گشته و امارات و قراین صادق آن در کتب اهل سنت هم یافته می شود که عمر تهدیه و تخویف
حضرت باحراق بیت مبارکش کرده و قسم بر آن یا و نموده و نار و نهیم برای احراق آورده پس باین هم
مگر احراق واقع هم شده باشد مگر محل استغراب استغراب نیست و تخویف تهدیه بقتل رسول باحراق
بیت مبارکش بر این جناب و جناب امیر و حسین حکم است که احتیاج اثبات وقوع احراق باشد و عذر

ص

۴۶۴

و مسجد از کلمات مخاطب نهایت ظهور و نخست که بر هم باطل او احراق بیت علی مرتضی بجهت خدا انتظام خلافت
 او بگوید از فساد و برهمنی جانز بود پس اگر امر جانز واقع شده باشد چه جای استتعاله است بلکه از کلام مخاطب این
 هم ظاهر است که کس بیکه اراده فساد خلافت ابی بکر کرده بود و دستحق قتل بودند و ظاهر است که از جمله ایشان
 جناب امیر علیه السلام بود و هرگاه العیاذ بالله قتل جناب امیر علیه السلام و احراق خانه اهل بیت برین حضرات
 جانز باشد در صورت اگر عمر و پهلوی حضرت فاطمه بشمشیر خود مدد رساند چرا جانز نباشد و مخاطب در
 مکانه خویش ادعا کرده بود که در باب مطاعن مناقضت قصد احراق بیت اهل بیت ۲ بار روایات شیعه
 کرده لیکن چون امر خارج از حیطه امکانش بوده تصدیق و عده خود نتوانسته لیکن محبت است که چرا
 بچنان وعده مذبذب از مقام سابق نپرداخته و آنچه گفته که اگر امامیه قایل این قصد است پس اگر غرض
 او آنست که اکثر امامیه تکذیب این قصد میکنند پس کلامش سراسر واهی و پستان واقع است هیچ ایضاً ندارد
 محبت است که چنین ادعای غریبانه از نهاده و دلیل بر آن دارد کرده اما آنچه گفته و قصد از امور طلبیه است
 که بر آن غیر خدایتعالی مطلع نمی تواند شد پس مدفوع است بانکه امارات و علامات دلیل قصد می باشد
 و عجب که درین باب اطلاع قصد را خاص بذات خدایتعالی نموده و باین میل نبوت قصد عمر را باطل ساخته و
 بفاصله دو سطر بعد ازین مدعی اطلاع بر قصد کسانی که در خانه حضرت فاطمه علیها السلام جمع می شدند گردید
 چنانچه گفته و اگر ادعایشان از قصد تنزیف و تهدید زبانی است و گفتن اینکه من خواهم سوخت و جیستر
 آنست که این تنزیف تهدید کسی را بود که خانه حضرت زهرا را بمجا و پناه بر صاحب حیانت دانسته
 و حکم حرم که معطر داده در اینجا جمع می شدند و فساد منظور داشتند و بر هم زدن خلافت خلیفه
 بکنکاشها و شورای فساد انگیز قصد میکردند انتهی پس این تهافت و مناقض صریح را بطرف بصیرت خط
 باید نمود که اولاد یک شبه بکرم اطلاع قصد را منصرف بذات باری تعالی میکند و باز در شق ثانی که متصل
 آنست بلا متصل فاصل از دعوی باطل خود عقلت و زریده بمقاد آنکه دروغ گو را ملاحظه نباشد ادعای
 اطلاع بر قصد این جامعه می نماید مقام تنزیف است که آیا دعوی الوهیت بری خود خواهد کرد یا تکذیب خود
 در دعوی اول خواهد نمود و محبت نماید که نفی اطلاع نطق بر قصد که بصر اطلاع قصد بذات خالق تعالی
 شانزده از مخاطب درین جا و بعضی دیگر مقامات مثل طعن ششم از مطاعن محبت قال اراده از انضام
 طلبت و اطلاع بر افعال مطلوب خاصه خداست انتهی سرزده هر چند بظاہر حمایت خلیفه ثانی است لیکن
 در حقیقت راجع و آملی کمال تفضیح و تکذیب دعوی شود زیرا که خود خلیفه ثانی مدعی اطلاع بر اراده
 و قصد بعضی مردم گردیده پس یا تکذیب خلیفه ثانی در ادعای اطلاع برین قصد و اراده باید نمود یا

۳۶۵

صفحه ۱۹ چهارم کلمه

دوست ازین دعوی باطل باو برود است که اطلاع بر قصد و اراده کسی را حاصل نمی شود و قادی در فتوح است
 گفته حدیثی نقل بن ابی یاسر عن یزید بن یزید بن زینب قال لما سمع عمر بن الخطاب رضی الله عنه
 کلام سعید بن خالد وانه قد حرم ان یكون امری حکم عن ذلک و ان یقبل الی ابی بکر الصدیق رضی الله
 عنه و قال یا خلیفة لیس الله عنق هذه الی یسعید بن خالد علی بن هو خیر منه لعل
 سمته یقول عند ما عقدت و اله علیه السلام لا عاد فی الله انک لتعلم انما اراد بالقول غیره
 و باقیه ما تکلمت فی ابیه و لا عادینه نقل ذلک علی ابی بکر الصدیق رضی الله عنه و کرم ان غیر له
 و کرمه ایضا اختلفت عن محبته له و نصح منزلته من رسول الله صلی الله علیه و سلم ازین عبارت
 پیدا است که در قسم نبی قیامی بیاورد کرده باو بگفت که تو میدانی که خالد بن سعید قبول خود علی بن زینب را
 اراده کرده غیر ما پس در اینجا اول دعوی اراده و قصد خالد بن سعید کرده و بعد از آن منشی علم ابی بکر بیان
 شده و قسم بر این منشی بیاورد کرده حال مخاطب را می باید که ازین دعوی باطل که فی ذلک استعالی بر قصد و اراده
 مطلع نمی تواند شد دست بردارد یا بمت تکذیب و تفسیق خلافت است بر کار و در نزد قادی و در قسم
 گفته قال عبد الله بن ابيس فاجتأنا عسکرا فی عسیرة بدمشق فبعثنا یرتد الی التبتالی
 ابی العدی و قال بن ابيس فاجتأنا عسکرا فی عسیرة بدمشق فبعثنا یرتد الی التبتالی
 عبد الله فمرت طبرق و ایت عسکرا فی عسیرة فقال ابیسان بن ابيس ما نقلت نقد
 المسلمین الی نصر عبد الله بن جعفر ثم حدثته بالقصة فقال ابو عسیرة ان الله وانا الی
 ان اصیب عبد الله بن جعفر من معنحت را یتک یا اباعسیرة و هی اول امارتک ثم التفت
 خالد بن الولید فقال سالک بالله الحق عبد الله فانتم المقاتلون فقال خالد ان الله انما انعم
 انشاء الله و ما کنت انتظر الا ان تاضی فقال ابو عسیرة استجیت تک یا ابیسان فقال
 ام والله لو امتد علی طرفی لا تترت له فکیف اختلفت انتا قدم منی یا انا و اسلم ما سبقت
 یا یا نای مع التابعین و سارعت باسلامک مع المسارعتین و تمایک رسول الله الامین
 فکیف اسبقک انال در جنتک و الله لقد ضربت و جوی المسلمین بالسیف من انا و الان شاهد
 انه جعلت فی سبیل الله حیا و موفی حال الی المؤمنین اذ قال انی لا اری الی الجهاد الا
 لاجل التمیمة لای ایت ما یتخ ایلنا فاستحسن المسلمون کلامه و قال ابو عسیرة یا ابیسان اللق
 اخوانک المسلمین ازین عبارت هم در نخست که گفته که خالد اراده نمی کند جهاد را مگر برای سومی باشد
 بن محیب است که خلیفه باشد را علم بقصد و اراده فاسده خالد که ابو بکر او را سیف سلول الحی بر اعدا

صفحه ۲۰ چهارم کلمه
۲۷۶

قال ابن کثیر و انما الجهاد لایستمر
و هو یجوز ان یتکلم

بر اعدای پنداشت حاصل شد و دانست که او با این همه عظمت و جلالت و صحابیت و عدالت بنیت ظالم
تقریب خدا جهاد نمی کند بلکه بر او باطله ستود و علو دنیا اساس انجمن بر می کند و حضرات الهیست که زینت دنیا
و راه کار این اراده و قصد که منی بر محض کشف و کرامت است نه ستم و بخت و جلالت علی فرمودیم و کلامی از تقاضا
شبت این اراده هم نشان نمی دهند و بوجه مدیه و خرافات سنیت را در تقسیم و تجلیل و مدح و ستای صحابه و
حایت خلفا از هیچ می کنند نظر نمایند و اگر الحق نسبت قصد اراده احرار بیت الهیت علیه السلام بخلیفه
انقی سب و انت کلام خودش بران نمایند این سخنان از جا در آیند و خط و افرار نگارند و غلط و جریال
و جلال در باند و علاوه برین دیگر اسلاف است جلاله و عالی الملائع بر اراده و قصد کرده اند و فرستاده
مذکور است هذیب بن اسلم قال کان لعماس بن عبد المطلب دارین جنب مسجد الکریمه فتنق
له عمر بن عبد المطلب و ابی عبد المطلب و ابی عبد المطلب فابعدوا شایع الله خای زمین نداشت
ظاهر است که زمین هم گفته که اراده کرده و کرده و در حدیث را در سب و آدمی در کتاب و کلام
گفته بالغالب تا هو سلوک طریق النصح و تاد الفخر من ابی ابی الدین فانتقل عن علی فی رده
علی عن عزمه علی اماده الجلد علی احد المشهور علی المغیر بن یقوله ان جلدته ارجم صاحبك
و دعای فی متن علی احد العامل الخ ازین عبارت واضح است نسبت فرم بر اماده جلد علی بن ابی طالب
علی المغیره و نسبت فرم بر عامل بسوی عمر بن خطاب و در عبارت این نکلان متضمن قصد زامی غیره
که بعد ازین مذکور خواهد شد مذکور است فقال ابو بکره بعد از ضرب اشهد ان المغیره فعل کنه او که از انهم عمران
بضرب جده تا یا الخ ازین عبارت هم نسبت قصد ضرب ابو بکره بسوی عمر ظاهر است و در ذخائر اقصی مذکور است
روایتی از عمر را در جم المراه التي ولدت لسته شبه الخ ازین عبارت ظاهر است که راوی این روایت
اراده بر این زن را بر نسبت کرده و در سب ابی بکره عشته مذکور است قبل عمر او نوزدهت حملی الکعبه فخره
پیش مسلمان و انتقع الکعبه بالعلی فتم بک عمر الخ ازین روایت ظاهر است که راوی این روایت
اراده اتخان و علی کعبه و تجیر همیشه مسلمان را کن بمر نسبت کرده و اتخان و نستی که این فرم اراده مجرا
بر عاتقه این الزیر نسبت عوده بطله بر گاه قول یا فعل کعبه دلالت بر اراده لری کند باشد این
سورت نسبت اراده آن امر را می کند و تعنی امکان اطلاع بر اراده هرچ البطلان است و مفضی بکذیب
و تجلیل سرف اعیان سنیان اما آنچه گفته و اگر مراد از قصد تخویف و تهدید زانی است و
گفتن اینکه من خواهم سوخت پس چشمش است که این تخویف و تهدید کسانی را بود که خانه حضرت زین العابدین
پس مفضی نام که ازین کلام اقراف بر وجه بعد و این کلام یعنی من خواهم سوخت از عمر ظاهر است و

۲۷۷

که نبوت بعد از ابراهیم و ابراهیم با حق بیت حضرت فاطمه علیها السلام بمشابه رسیده که مخاطب هم با انهمه عراق و با لفظ
 در انکار و اذیت و ابطال ثنایات چاره از اعتراف آن نیافته و ثاب کار آن نهشته پست بر آنکه حاصل
 کلام مخاطب این مقام است که چون جماعتی که در خانه حضرت فاطمه بودند افساد و خلافت ابی بکر می خواستند
 لهذا تهدید و ترسیدند از بسو من خانه حضرت فاطمه از ایشان جائز باشد و آن مقصود است باینکه نسبت ایشان
 هم نقش اول است خلافت ابی بکر بسبب قاطع و برانی ساطع اثبات باید کرد بعد از آن جواز تهدید و ترسید
 این جماعه بر زبان باید آورد و نسبت جنایت و غیر آن ایشان باید نمود حال آنکه ظاهر است که عمده و اول خلافت
 ابی بکر نزد اهل سنت و بدیعی است که هر گاه این جماعه که اجماع و عمده صحابه بودند متخلف از نسبت ابی بکر
 باشند و از جمله ایشان جناب امیر هم بود و اینها خلافت ابی بکر را باطل دانند اجماع مستحق نمی تواند شد پس
 اگر قبیل مستحق اجماع این جماعه را داده افساد و خلافت ابی بکر کنند مستحق تفرید و تهدید نمی تواند شد و محبت نام
 که از روایات سابقه بحال منوع ظاهر کرده که درین جماعه جناب امیر علیهم السلام هم داخل بوده و نیز ازین جماعه
 نیز دیگر ائمه صحابه بودند و فاضل و منصب و عداوت حضرت طاهر و نصب بن دشته و از افتقاد بجلالت
 و عظمت و تحویل و تعظیم صحابه که کمال بیانات و اختار ادعای آن وارد دست برداشته درین مقام نهایت
 تعیین توین این جماعه کرده چند بار تکلیف سر میج و ضلال تبیح گردیده اول آنکه این جماعه را اولی
 تهدید و تنویف از اولاد است و دوم آنکه نسبت جنایت ایشان بکنایه ابلغ من التصریح کرده
 سوم آنکه ایشان را اصحاب بنده و فساد گفته چهارم آنکه باو عاصی مکرر و ناخوش بودن حضرت فاطمه
 از نسبت بر خاست این جماعه توین ایشان کرده پنجم آنکه حال این جماعه را مماثل حال کسانی که جناب
 رسالت آب صلی الله علیه و آله تهدید ایشان جهت ترک نماز جماعت کرده و نزد جمهور اهل سنت ایشان
 منافقین بودند کرده ششم آنکه ترک امتدای امام بحق با ایشان منسوب ساخته هفتم آنکه ایشان را
 ناک رفاقت مسلمین گفته حال آنکه خود را از این کتاب سید ابراهیم و من شیاق الرسول الخ گفته معلوم
 شد که هر که خلاف راه مومنان اختیار نمود مستحق دوزخ شد هشتم آنکه این جماعه را با بن خطی که فرود
 که جو پیغمبر خدام کرده بود شصت و نهم آنکه بقول خود هر گاه این قسم مرد و گوان الخ تصریح کرده که العیاذ بالله
 تمام این جماعه ناک بر دانش مرد و ان جناب الهی بودند و هم آنکه ایشان را لائق سزا و جان فساد پیشه
 گفته یا زود هم آنکه تحت رضایندی این جماعه بر حضرت فاطمه فرایسته و و از دهم آنکه
 بر هم زدن دین و ایمان ایشان نسبت کرده سیزدهم آنکه نسبت ارادای فاسده ایشان زود
 چهاردهم آنکه العیاذ بالله زبانشن سوزان جماعه را واجب القتل و التفرید دانسته پانزدهم آنکه بقول

۴۶۸

خانه اباب از باب نهم

قبول نمود درین قسم مفسده که شراری آن تمام مسلمین بلکه تمامین بر سرالغ تصریح کرده که این جامعه چنان
مفسده برانگیخته بود که شرار آن تمام مسلمین بلکه تمام دین بر سرید شتافته و هم اگر بقول خود
اگر عمر بن الخطاب هم بسبب بودن مفسدان در آن خانه الغ تصریح صریح کرده باینکه این جامعه مفسدان بود
و وجود دیگر هم میباید جامعه از کلامش ظاهرست بالجملة این کلام شاست نظام او از آغاز تا انجام سخن
است بیوجه و ذمت و تعجین و تشنیع این جامعه نسبت فتنه و فساد و برهم زدن دین و اسلام الی غیر ذلک
و از هر لحظه هر فقره او هم کتایه و هم تصریح تحقیر و اذانت این جامعه توده توده می بارد و ارباب ایمان و تقوا
تیک میداند که نسبت این امور بخینای میر بلا شنبه عین ناصبیت عداوت و بغض و دلیل پاک و ضلال
و اتفاق است و بس است آن برای ثبوت خروج قائل آن از اسلام و ایمان بنصوص احادیث هر چه در
روایات صحیحین پیدا نمی شود که فاضل ناصب آیا اختلاط عقل و خلل و مانع رود داده یا در شایسته
در پوشش سر آید که از غریب تن هم دست برداشته و دعای سابقه باطله خود را در ولاسه
الهیست و امتقا و صحت خلافت جناب امیر علیه السلام پس است انداخته آنچه خواسته بلا محابا نگاشته
مخالفت سلب توفیق کرده است که این کلمات خطا و الفاظ نامستزاد حق سرور و صیاد اصحاب نجبا
اچرا کرده است عجب است که در باب مطامع خوارج و نواصب که در حق جناب امیر ذکر کرده اند که گفته
و در مقام اقتدار از نقل آن گفته که نقل کفر نباشد و در خجاست عمر خیابان پیوسته بخود گردیده
که من تقارن نقیضه الشریة الخبیثة مطامع سترگ و معائب بزرگ در حق جناب امیر علیه السلام ایراد کرده و
تصدیق و تحقیق و اثبات آن کمال اتهام نموده بشانزده وجه بلکه زیاده از آن انجناب را عمیاد انجمن
سطعون ساخته و الحق از نواصب خوارج هم گوی سبقت ر بوده و حقیقت نیست که اختلاط سودا
ظلمت نیاید و بچشم آید عنان تا لکن دستش بوده اتباع واقعی عمر و ابو بکر برگزیده بلکه مسابقت
از ایشان نموده که ابو بکر بجز قتل نفس رسول و اتباع انجناب حکم داده و عمر تهدید با حراق انجناب
نموده و مخاطب هم تجویز آنچه شیخین تجویز آن کردند یعنی قتل نفس رسول و حراق بیت الهیست
پر دخت و هم کلمات نامستزاد معائب شنیع در حق انجناب و اتباع و صحفرت بر زبان آورده دین
و ایمان خود تباہ و روی خود سیاه ساخته و گرفتیم که محامات عمر خیابان ترد او هم بوده که تعجین و تنسیص
جناب امیر علیه السلام بحال مرتب آورده و انرا عین حق و عوایب پنداشت لیکن تحریر است که چنان
اینهمه مطامع و مخالفات تحقیر و اذانت و بغض و عیب مذمت نمودن در حق اصحاب بائز کرده و کبریا
زهره برای انشای آن در حق ایشان آورده با عتراف خود ولی اثبات که این جامعه جمعی از بنی

۴۵۹

ص

۴۸۰

بودند و ظاهر است که بنی هاشم علاوه بر اینکه نزد اهل سنت از اهل بیت بودند اصحاب هم بودند و از جمله ایشان
عباس هم بوده کافی روایتی از عیسی بن عمیر است که در این روز بهمان هم تهریح کرده که عیون بنی هاشم
و اشرف بنی عبد مناف و منادید قریش همراه جناب میرزا بودند و در خانه حضرت فاطمه عباد اشتند چنانچه
در وجه زعمور مذکور است این روایات که علامه علی رح نقل کرده گفته اند که ایشان از عیون بنی هاشم و اشرف
بنی عبد مناف و منادید قریش کافران مع علی و هم کافران فی البیت و عند هم التیون الیایا
و اذا بلغ اهل کربلا ان غیر تو امن فی البیت اتراهم طرخوا الغیر و ترکوا الحیة را ساد هم جز جا
بالسیون المسئلة فقتلوا من قصد احراقهم بالنار هنتی و روایت طبری هم صحیح است و اگر چه
و مردانی چند از مهاجرین در خانه حضرت فاطمه بودند پس فصل نامست اگر مرست جناب میرزا مانع از احراق
کفریات بزرگان خسارت تو امان نشده کاش عقلت و جلالت عباس که هم جناب رسالت مآب صلی الله علیه
و آله و همچنین رفعت و علو منزلت دیگر بنی هاشم ازین خرافات فعیجه و سفوات قبیحه باز میداشت و اگر اینهم مانع
ناقصا و کاش خیال این معنی که عباس دیگر بنی هاشم از صحابه اند و دیگر مذکورین هم از اجله و عظام صحابه از
مغزیه باین کفریات خود را معذور می داشت لیکن افسوس که این هم بخمال نه آورد که چنانچه این کفریات
بمخاطب توبه آن بسوی جناب میر علیه السلام و دیگر بنی هاشم که نزد اهل سنت از اهل بیت بودند موجب
کمال نامصیت و خارجیت و عداوت او با اهل بیت و بغض و معادات او با جناب میر علیه السلام و در سوح
بطلان و دعوی او در ولای جمیع اهل بیت و تمسک بذیل اتباع ایشان گردیده و همچنین این کفریات بجهت
توجه آن بسوی صحابه بنا سه غیر موصی که در باره منقبت و ثنا خوانی صحابه بغرض باطل اثبات
خلافت ابی بکر رنجیده بود را سامه هم ساخته و هاس فرعونات باطله خود را از پا آورده و عجب است
که این جماعه کبار را که علاوه بر فضائل عامه که نزد اهل سنت شامل جمیع صحابه است بالخصوص هم فضائل
و مناقب بسیار در حق ایشان کتب اهل سنت منقول است باین مطامین و قبایح یاد کرده و چنین تحقیر و
ادانت در حق ایشان روا داشته که ایشان را از مردودان جناب الهی گفته و گوئیم است که اجرائی این
الفاظ در حق آن صحابه که شیعه هم ایشان را نیک و خوب میدانند بمعادات شیعه باشد و باین جهت
که شیعه موالات این صحابه دارند از موالات این صحابه هم دست برداشته تا شاکت الحق درین باب ظاهر
نه آید لیکن هیچ پیدائی نشود که طعمه و زبیر را که بر عیش قلع از شش و مشربه اند چه قسم باین فضاح و قبایح
و معائب نواخته و ایشان را چرامرود و ان جناب الهی گفته و قاصدین افساد دین و شرع بین قرار داده
ایشان را بکمال مذمت و عیب یاد کرده و گوئیم که اولیای او معذروای بدتر از گناه پیدا کنند و گوئیم

وگویند که فاضل نامیب را اطلاع نبود که این جماعه صحابه در غل این کسان بودند که عمر ترهیب ایشان کرده
 لهذا این مطامن ایشان را یاد کرده لیکن در غل بودن زیر را درین جماعه خود مخاطب نقل کرده پس ظاهر
 شد که او دیده و دانسته زیرا مردود و جناب الهی دانسته و او را مثل ابن خنظل کافر و سیاه انکاشته
 کائنات یحیی و ذممت بلینج و تاملت داده استیصال نهال دین و اسلام گفته پس باید که اهل سنت هم خود را
 از تکفیر و لعن تفسیل فاضل مخاطب معذور سازند که او در حقیقت باین کلمات خرافت آیات مذہب است
 را از بیخ و بن برکنده و زیر و طلحه و دیگر اعظم و اکابر صحابه را که تکریم و تجلیل ایشان منوری مذہب است
 کمال مذمت و عیب یاد کرده ایشان را مردودان جناب الهی گفته و یکجا فرود سیاه تشبیه داده و واجب
 گفته پس فاضل نامیب چنانچه در ادعای البیت استگونیست همچنین در مذہب سنن و ادعای موالات
 صحابه کاذب دروغ و خلاف ن محضت سه در کفر هم باسخ نه زار را رسوا کن با جمله هر عاقلی از
 کذب نفس خود و مخالفت کلمات و دعای خویش البته احتراز بلینج میکند لیکن مخاطب در اکثر مواضع
 این کتاب چنانچه مخالفت کتاب سنت و عقل و نقل و کذب تسفیه علمای کبار خویش بر پیش نظر
 همچنین در اکثر مقامات مخالفت و دعوی خویش و کذب فادات خود هم با تمام تمام نموده و این تمام
 نیز از انجمله است آیا ملاحظه نمیکنند که در باب امامت در اثبات مرجع و ثنائی جمیع صحابه علی العموم بجز
 اثبات خلافت نلیف اول چه قسم مبالغات رکب کرده و در جواب مطامن صحابه چه ساسی که در تبر
 و تطهیر قبول ایشان از مطامن و معائب که آغاز نه نهاده حالانکه بعضی آن مطامن بلاشبه از آنچه درین جا
 در حق این صحابه یاد کرده براتب خفیف ترست زیرا که عنقریب در جواب مطامن صحابه خواهد گفت و نیز
 باید دید و لکن الله جنت البکم الايمان و ذینہ فی تلو بکم و کن الیکم الکفر النفس والعصیان
 خطاب بکدام گروه است و این فعل شنیع یعنی ابراق خانه حضرت فاطمه و اعدای پلوی مبارکش شمشیر خاندان
 فسوق و عصیان است یا نه انتہی ازین کلام بغایت وضوح ظاهرست که سد و فسوق و عصیان از صحابه محال
 و ممنوع است پس بتدلیف و المنة ثابت شد که این جماعه صحابه که در خانه جناب حضرت فاطمه مجتمع می شدند و صحیح
 مخاطب برهم زدن خلافت ابی بکر میخواستند هرگز ترکب فعلی شنیع نشدند و فسوق و عصیان از ایشان و امر
 نشد بلکه ایشان درین باب برحق و صواب بودند پس تهدید و ترهیب عمر ایشان را با نیز نباشد و خرافات
 مخاطب در نسبت مشرک و فاضل با ایشان با عتراف او باطل باشد و نیز بعد ذکر آیه لا تسجدوا للکون و لا یسجدوا
 پس این آیه نفس هر چه است که صحابه را بهر که مخالف خدا و رسول باشد میل کردن و جانب داری و نمودن
 و دوستی او را مانع ابرار حکم الهی سائن از محال است ازین کلام او هم بغایت وضوح حقیقت این

۳۸۱

و عید نبوی با حراق بیوت برتخلین از مملوۃ جامعه استنباط تهدید با حراق بیت نبوی بر اهل بیت آنحضرت
 کرده ظاهر است و ابد و ظاهر است که این استنباط دقیق هرگز بخاطر تهدید غیر رسیده لیکن اینهمه غیر خواصی است
 که استنباطی واضحی از طرف خود ایجاد کرده آنرا بر منسوب ساخته گمان و کاد و حدت فهم او ظاهر کرده سبحان الله
 تهدید عمرا با حراق بیت نبوی و اعداد اسباب حراق دلیل قصد حراق دانند کاتفه با کمالی و خود مخاطب
 میگوید که قصد از امور قلبیه است جز خدایتعالی و دیگر بر این آن اطلاع نیست و باز او مایکند که این تهدید
 یعنی بر استنباط دقیق است معلوم نیست که در اینجا مخاطب از کجا علم حضرت قلب قلب حاصل شده چه
 ظاهر است که تفسیر صحیح این معنی که این تهدید را یعنی بر این استنباط دقیق کرده ام منقول است و الا
 پس نیز آنکه ناصب و ماضرات قلوب بکنند این ادعای باطل اورست نمی آید و قطع نظر ازین همه اگر
 چه مخاطب بزم خود با دعای بناسه این تهدید بر این استنباط مدعی عظیم برای عزت ایت کرده لیکن تا
 عند التامل قدحی حسیم در او کرده چه بطلان این استنباط بغایت ظاهر است پس در حقیقت غایت
 جهل عموم در اینجا بمنصه ظهور یافته بالجله مخفی نماید که الفاظ حدیثی که مخاطب تهدید عمرا استنباط از
 گفته در صحیح بخاری این است عن ابی هریرة عن رسول الله قال قال والذی نفسی بید الله حمت
 ان امری یحطب لیحطب هم امری بالصلوة فیونن لها ثم امری من جله فیونن الناس ثم اختلفوا فی
 فاحرق علیهم بیوتهم والذی نفسی بید الله لو یعلم احدکم انه عجز عن قاسمینا او مرایتین حسنین لشد
 العشاء انتهی این حدیث از دو صورت عالی نیست یا انکه در حق منافقین وارد است و یا در حق
 سوسنین صحابه و اول تخارجه و اینست است قال الترمذی فی المنذرج شرح صحیح مسلم بن حجاج
 فی شرح هذا الحدیث هذا ما استدل به من قال لجماعة فرض عین وهو مذاهب عطاء و لا و لا
 واحد و ابی ثور بن المنذر و ابن خزیمه و ما وادی قال الحجة و اولیست فرض عین و اختلفوا
 هل هی سنة ام فرض کفایة كما قد مناه و اجابوا عن هذا الحدیث بان هو للمخالفین کافوا
 منافقین و سباق الحدیث یقتضیه فانه لا یظن بالمؤمنین من العقاب انهم یوشرون بالعلم
 السمان علی حقوق الجماعة انتهی ازین عبارت ظاهر است که مذاهب جمهور اهل سنت است که این
 در حق منافقین وارد است و بنا برین ازین حدیث هرگز جواز تهدید با حراق بیت حضرت فاطمه بر جا
 صحابه که مخالف از جماعت ابی بکر بودند ثابت نتوان کرد زیرا که اینها سوسن کامل و عدول افاضل
 بودند قیاس ایشان بر منافقین نتوان کرد و از جواز تهدید منافقین جواز تهدید سوسنین لازم نمی آید
 و علی التامی غایت تعیین و مذمت و هجوم صحابه و نهایت بی اعتنائی ایشان با سوسنین و غایت

ص
 باب وجوب صلوة الجماعة
 من ارباب الجماعة

ص
 فصل صلوة الجماعة
 بیان التشد و التخلف
 من کتاب التلوة ۴

ایشان با رسول رب العالمین ثابت خواهد شد که صحابه عدول بر جناب سول چنان بی حرمت کرده که
 قصدها حراق بیوت ایشان بر ایشان نموده و اهلک ایشان و آنهم با حراق که اشد انواع عذاب است
 تجویز کرده که آنجناب قصد نمیکند مگر با بر جانی خفا پنجه در فتح الباری مذکور است و منها و هو خامسها کوفت
 نزاع عمر یقوم بعد التندی فلوان واجبنا ما عفا عنهم قال القاضی عیاض من تبعه لیس فی حدیث
 حجة لاند هم ولم یفعل زاد النوی ولو كانت فرض عن لما ترککم و تعصبین تین الصید
 فقال هذا ضعیف لانه لا یمحق له فعله لو فعله و اما التزاد فلا بدل علی حدیث
 الوجوب لاحتمال ان یکون انزجره ابداک و ترکوا الخلف الذی ذمهم بسببه الخ
 ازین عبارت ظاهرست که تخریق این جامه و اهلک ایشان جائز بوده و نیز ازین حدیث شریف ظاهرست
 که این جامه بحدی خسیس النفس و عریس و طامع دنیا و غیر مبالغی با حکام شریعت بودند که عظم سین را
 بر ضرور صلوة جماعت تقدیم میدادند اگر عظمی و استخوانی می یافتند مثل کلاب بطبع آن استخوان نمی
 شناسند و عیبی ندستی زائد برین نمی باشد پس اگر نامسب اختیار کنند که این تهدید در حق صحابه بودین
 واردست کمال تهجین و ذممت و نهایت عیب و شتم ایشان ظاهر خواهد کرد و هر ساعی مشکور
 خود را که در باره دلایح و مناقب صحابه بکار برده بسیار مشهور خواهد ساخت و نیز باید دانست که
 جناب سالتاب ۲ تهدید این جامه با حراق بیوت ایشان بر ایشان کرده چنانچه از ملاحظه حدیث بخاک
 ظاهرست پس ازین تهدید جواز تهدید با حراق خانه حضرت فاطمه بر دیگر صحابه متخلفین از بیعت
 ابی بکر نتوان کرد زیرا که خانه حضرت زهرا علیها السلام خانه این صحابه نبوده مگر اینکه مخاطب تصریح تمام اقرار
 کند که چون جناب امیر علیه السلام هم ازین جامه بود و عمر با حراق خانه آنجناب بر آنحضرت تهدید کرده پس
 تهدید جناب رسالت صلی الله علیه آله و تهدید عمر مطابق باشد پس درین صورت قطع نظر از دیگر
 امور ازین معنی با اقرار هم ثابت خواهد شد که هر تهدید حضرت فاطمه با حراق نفس سزاوارک جناب حضرت
 امیر المؤمنین علیه السلام کرده چنانچه در اول صریح روایات سابقه است و نیز تهدید متخلفین از صلوة جماعت صریح
 سلامی است نسوخ گردیده چنانچه این مورد در فتح الباری گفته و منها و هو خامسها ادعاه بضم
 ان من غیره الجملة كانت فی ذلك لاجل سباب الخلف من الصلوة علی المناقضین ثم نسوخ
 حکم عیاض و یکن ان یتقوی بثبوت نسوخ الوعد المذكور و حتم و هو التخریق بالنار
 کما سبوا و صحافی کتاب الجهاد و کذا اثبت نسوخ ما یضمنه التخریق فی جواز العقوبة
 بالنار ازین عبارت این مجر ظاهرست که این تهدید نسوخ گردید پس استنباط هر تهدید صحابه کبار را ازین

ص
 باب وجوب صلوة الجماعت
 من ابواب الجماعت ۱۳

۴۸۴

ص
 باب وجوب صلوة الجماعت
 من ابواب الجماعت ۱۴

این تهدید منسوخ و بیخ و بنای مخاطب این استنباط را طر فاجراست که امر منسوخ بیاقت استنباط و نذر
 باطله اگر اندک و مای نزول می بود جناب رسالت علی علیه السلام بر مریض الخطاب استند میکند و این
 صورت احتیاج با استنباط از حدیث پیغمبر خود نیست همین قدر گفتن کفایت میکرد که این تهدید عمر یعنی
 برومی آسانی است لیکن چون در صورت بیخ و بنی وقت نظر عمر از دست بیفتد لهذا مخاطب آنرا عقید
 داده و از لزوم فضیحت تمسک امر منسوخ باکی نگزوده و محتجب نماز که عبارتست از فوج الباری و دلالت دارد بر آنکه
 تهدید بارسه و دلالت بر جواز آن دارد پس تهدید عمر با حراق بیت حضرت فاطمه و دلالت بر جواز آن
 ترو عر کند و ظاهر است که اعتقاد جواز حراق بیت حضرت فاطمه کفر و زندقه محض است بلا شبهه و در
 محال کردیم که تهدید بتخلین از بیعت ابو بکر با حراق بیت برایشان جائز بود لیکن این تهدید یک عمرین الخطاب
 بسخن فاطمه نموده بلاشک از اعظم کبائر و شنیع شایع بود زیرا که این تهدید و تحریف مستلزم آنست
 آنحضرت بوده و ایذای آنحضرت بین ایذای جناب رسول خداست و این فعل شنیع قیاسی که دارد محتاج بر بیان
 نیست و نزد اهل سنت ایذای جناب رسول خدا صلی الله علیه و آله با برائت بکبر استحب هم حرام و کبیره است این
 در فتح الباری شرح صحیح بخاری در شرح قصه موضوعه خطبه نبی ابی جهل گفته قال ابن التین یا جعل علیه
 هذا القصة ان النبي صم على ان يجمع بين بنته و بين ابنته ابي جهل لان مقل ذلك
 بان ذلك مؤذیه و اذیته حرام بلا اتفاق انتهى قسطلانی در سوابق لدنیه آورده ذکر الشیخ ابو
 التیجانی فی شرح التلخیص ان یجوز التزوج علی بنات النبی ص و یحتمل ان یکون ذلك خاصا
 بفاطمه و قد مل بان ذلك یؤذیه و اذیته علیه الصلوة و السلام حرام بلا اتفاق و نه
 هذا حرام اذی من یتاذی النبی یتاذیه لان ایذاء النبی حرام اتفاقا قلیله و کثیره و قد یجوز
 علیه الصلوة و السلام بان یؤذیه ما اذی فاطمه فکل من وقع منه فی حق فاطمه شئ من اذت به
 فهو یؤذی النبی و بشهادة هذا الخبر الصحیح انتهى پس محبت است و کمال محبت که ترو اهل سنت کما
 که بلاشک جائز بلکه مستحب موجب ایذای حضرت فاطمه است و حرام و مین ایذای رسول خدا باشد و تهدید
 و تحریف جناب با حراق بیت آنحضرت جائز شود و هرگز موجب ایذای جناب سول خدا نگردد و نیز در آنکه
 از ازاله الفحشاء و کسر الحال و غیر آن نقل شده در آن تصریح است که جناب امیر علیه السلام وزیر در بیت حضرت
 فاطمه می آمدند و بانجناب مشاورت می نمودند و عمر گفت بسخن فاطمه که اگر ایشان ترو جمع نمودند
 شد اجابت تو مانع نخواهد شد مگر حکم و هم که در دوازه و ابرایشان بسوزند این صریح است در آنکه
 عمر تهدید حراق باب بر جناب امیر المومنین علیه السلام بکلم حدیث تخلین در جب التمسک و الا باجماع

باید ذبح الرجل من ابنته
 کتاب التلخیص
 ۲۸۵
 در مقدمه راجع در خصائص
 آنحضرت

۴ کرده بود و این امر باجماع
 اهل اسلام غیر جائز است و
 کسیکه می خواهد آن باشد
 کافرست و جناب امیر المومنین
 ص

بود و بموجب حدیث اللهم ادر الحق معه حيث دار جميع افعال و افعال خصوصاً در آنچه او را که از اصول دین است
 بر حق بود پس عمر را بکر و کسب صحابه اتباع آن جناب لازم و واجب بود نه اگر آن جناب استخلاف و مخالفت
 حق و ترک بیعت ابی بکر منسوب از نزد و تمسک با آن جناب ترک کنند و تخویف آن جناب با حراق بیت بر حضرت
 نمایند و اگر چه فاضل اصحاب زکات قاحت و او نصب عدالت طبیعت داده مدعی جواز تهدید و تخویف
 حضرت فاطمه با حراق بیت حضرت بر جمعین دوران بیت که از جمله شان جناب امیر علیه السلام بوده بلکه از کلمات
 ضلالت سانشین میاست که حراق بیت آن حضرت بی جهت حفظ نظام خلافت ابی بکر جائز بلکه مستحسن بود
 مثل فعل غیر خدام با کفار و غسل جناب امیر علیه السلام با اصحاب جل لیکن علمای متقدمین او در جواب طعن طلب
 حراق بیت حضرت فاطمه از جواب عاجز شده چرا که آن مغری نیافته اند در او بیان آنرا از روایع و انفس قرار
 داده و ناصبی چون مطلع شده بر اینکه طلب عمر حراق بیت حضرت فاطمه را بر روایات معتبره ثابت است
 تا آنکه پدرش هم آنرا در کتاب خود ذکر کرده و تصحیح آن نموده لهذا چاره انکار آن نیافته در پی تاویل و توجیه
 آن آمده از کلمه کلمات کفره ز زرقه هم نیندیشیده حالانکه سلاف و این مطالبه و این تخویف و تهدید را
 نهایت تشیع و فطیحه داشته اند تا این روز بهمان در جواب علامه علی حراق بیت حضرت فاطمه را اربع و بیست
 از قتل عثمان و قتل امام حسین علیه السلام گفته و پر غافل دیدار میداند که تخویف تهدید قتل امام حسین کفر صریح
 و زندقه قبیح است پس تخویف تهدید با حراق بیت حضرت فاطمه که بنا بر اعتراف ابن روزبهان اربع و بیست است
 از آن باب است کفر باشد پس بخدا الله در کفر عمر شک در می باقی ماند و ظاهر شد که ادعای استنبط بودن تهدید
 عمر از ارشاد نبوی و ثبوت جواز آن از آن کفری دیگر در مین تهمت بر رسول خدا صلی الله علیه و آله است و این
 ادعا بدان می ماند که کسی جهت جناب رسالت مآب صلی الله علیه و آله و سلم کند و باز ادعای استنباط جواز
 آن از قرآن و سنت نماید اما آنچه گفته چون ابوبکر نیز امام منصوب کرده و پیغمبر بود در نماز اربع و بیست
 این معنی بر جماعت مذکورین ثابت و مستحق میشد چرا از اقتدای او تخلف می نمودند و حالانکه جماعت مذکورین
 از اصحاب صحابه بودند و قول و فعل ایشان نزد اهل سنت و جماعت حجت است و پس رئیس ایشان جناب
 امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام بود و ملازمت حق با آن جناب بنصوص احادیث نبویه ثابت پس
 ترک بیعت و اقتدای ابوبکر حق باشد اما آنچه گفته پس این قول مشابیه است بفعال پیغمبر صلی الله علیه
 و آله و دست باینکه مشابیهست قول عمر با فعل پیغمبر خدام و قتی مستحق میشد که خلافت و امامت ابوبکر بر علیه
 قاطع و برائی ساطع ثابت میگردد و چون هیچ دلیلی بر امامت ابوبکر ثابت نشده پس انکار آن موجب هیچ
 گونه عقوبتی نباشد بلکه چون با قرار مخاطب کشاکش و مشوره فرمودن جمعین در خلافت جناب فاطمه

فاطمه اگر از جمله شان جناب امیر علیه السلام است در برهم زدن خلافت باطله ایشان است بطمان خلافت
 اوروشن تر از آفتاب ظاهر شد و در کرامت قامت هیچ دلیل برمان نماند و الحمد لله علی ذلک حد اکثر
 و معنی اگر جناب سالک صلی الله علیه و آله العباد با الله میفرمود که خانه کعبه را برین کافر بسوزید البته مشتاق
 در هر دو مقام متحقق میشد اما آنچه گفته و هر گاه این قسم مردود ان جناب الهی را در خانه خدا پناه نباشد
 در خانه حضرت زهرا، چرا پناه باید داد پس محذورش است بدو چه اول آنکه تشبیه بامت مذکورین
 که از اجلای صحابه بودند و حضرت امیرالمومنین رهسور رئیس ایشان بود با این خطل که از شعری کفار بود
 و ایشان را مردود ان جناب الهی گفتن دلیل کفر و نفاق و خارجیت و نامصبت این مردود جناب
 الهی است و وهم آنکه گشتن آن مردود در خانه خدا بوجهی از وجه موجب ضرر خداست یعنی شانه نمیشود
 شد بخلاف تهدید با حراق بیت فاطمه که ایضاً از حضرت بود و بموجب حدیث مذکور در صحاح اهل سنت
 فاطمه بضعه متنی بود یعنی ما اذا ما اذیت انحضرت عین اذیت حضرت رسول خداست و بحکم آیه کریمه
 الذین یؤذون الله ورسوله لعنهم الله فی الدنیا و الآخرة کسانیکه ایضاً حضرت فاطمه بقصد حراق
 آن حضرت و ارتکاب دیگر امور فطیعه که تفصیل بعضی از آنها در مطامع ابوبکر گذشت می نمودند
 لعنت خداست یعنی شانه باشند اما آنچه گفته که حضرت زهرا، چرا از سر اداون اشترافساد پیش
 مگرد کرد پس دانستی که نسبت شرف و ایجاب مذکورین دلیل کفر و نفاق این فساد همیشه است و
 بهت رضایت اداون این جامه و آتیم با حراق بیت اهل بیت بر ایشان از ترس تبتهای و عجبای
 انزوات است چه ظاهر است که عمر سزای این جامه همین معین کرده که دروازه آنحضرت بر ایشان بسوزد
 و نامصبت حضرت فاطمه را راضی برین سزا میگوید پس در حقیقت بر حضرت فاطمه بهت رضا با حراق
 بیت آنحضرت بر رسیده و اگر اداون سزا تهدید با حراق بیت است پس بازم بطمان آن ظاهر است چه فاطمه
 بتوزیله تخلیل نمیکند که حضرت فاطمه را راضی بان بوده که عمر بگوید با آنحضرت که من خانه ترا بر جناب امیر علیه السلام
 و دیگر اتباع آنجناب خواهم سوخت لا والله لا یجوز ذلک ذو فہم و بصیرة و قایت و قاحت و بی باک
 نامصبت نیست که با محابا این صحابه کبار را یعنی سلمان رن و ابانورن و عمار رن و غیر ایشان را اشترافساد
 پیشه میگوید و باکی از آن ندارد که جناب امیر هم ازین جمله بلکه رهسور رئیس ایشان بوده و اینهم یکطرف
 اینهم خیال نمی آرد که طلوع زبریرم از ایشان بود تا اگر شیعه ادانی صحابه متی عمر و عامر و امثال او را
 اشترافساد پیشه گفتندی لعنت واجب مدی و کافری ایشان متحقق گشتی و الحمد لله ایشان شریف
 پیوستی و اگر فاضل نامصبت سلمان و ابانورن و زبریر را اشترافساد پیشه گوید اصلاً در بیان جلالت

۴۸۷

و عدالت او علی سترق نشود اما آنچه گفته می‌شود از روی اخبار صحیح ثابت است که حضرت زهرا
 نیز آن مردم را ازین اجتماع منع فرموده بود پس اگر مراد از این اینست که قبل از آنکه مرید با عراق بیست
 حضرت فاطمه بکند آنحضرت جماعت مذکورین را از اجتماع منع فرموده بود پس کذب محض و اقزای مرتبت
 و اگر مراد اینست که بعد از این تهدید آنحضرت جماعت مذکورین را از آمدن در خانه خود منع فرموده چنانکه در اخبار
 سابق ازین منقول گردیده گذشت پس مفید مطلب مخاطب نمی تواند شد چه این منع از طریق پس رضا
 باطن بوده بلکه آنحضرت بخوف و بیم عمر که تخویف با عراق بیت حضرت فاطمه کرده این گروه را از آمدن
 در خانه خود منع کرده و دلیل قاطع برین معنی که منع آنجناب از طریق پس نبوده بلکه وجهش تقیه و خوف
 خود علاوه بر ثبوت تهدید عمر بن الخطاب تاخر این منع از آن و ظهور آن از کلام حضرت فاطمه اینست
 که از روایت کثیر اعمال و از ائمه اهل بیت ظاهرست که حضرت فاطمه جناب امیر علیه السلام را هم از آمدن
 در خانه خویش منع کرده و معالست که آنجناب جناب امیر علیه السلام را بی خوف تقیه منع فرماید اما آنچه
 گفته و نیز قول عمر در نیجا بسیار کمتر از فعل حضرت امیر است که چون بعد از شهادت عثمان خلافت
 بر آنجناب قرار گرفت کسانی را که داعیه بریم زدن آن منصب عظیم بخاطر آورده از مدینه بکشتن افتادند
 پناه سایه محرم محترم رسول یعنی ام المومنین عائشه صدیقه در آمده الخ پس چون ابوالشیرین که این کسان چون
 با حضرت امیر المومنین علیه السلام بیعت کرده بودند و محبت آنحضرت بر ایشان تمام شده بود بخلاف جماعت دیگر
 که با ابوبکر بیعت نموده بودند که ازین جهت حجت بر ایشان تمام نگردیده بود اما آنچه گفته در مقابل اینست
 فرق بر آوردن که خلافت حضرت امیر معنی بود الخ پس چون ابوالشیرین که کسانی که متابعت ابوبکر نکردند از اول
 امر ایشان استحقاق ابوبکر برای خلافت حضرت رسول خدا ثابت نشده بود بخلاف کسانی که بیعت
 حضرت امیر المومنین علیه السلام نمودند که در اول امر با آنحضرت بیعت کرده بودند و حجت آنحضرت بر ایشان
 تمام گردیده بود و بعد از آن جناب امیر را حضرت رسالت با امر فرموده بود بقتال عائشه و زبیر و طلحه پس
 جناب امیر بقتال ایشان و عدم رعایت شان و جب بود چنانچه ولی الله در رساله تفسیر الشیخین
 در جواب سبط اعنی که خوارج و نواسب هوس طعن این پناه بخدا بر جناب امیر وارد گرفته همانا بنده بر اجابت
 سبوح است عن ابی بنی لاضاری قال امر رسول الله علیه السلام علی بن ابیطالب القتال
 القناکین الفاسطین و الماوتین احرجه الحاکم عن ابی سعید نخوع من فکک پس نقل نماید
 و ما سئین و مارقین اظهار و منی که صحیح قتال باشد دلالت میکند بر آنکه این قتال حق است و همچنین نقل
 امر اگر محفوظ باشد و الله اعلم و لت میکند بر اجماع قتال با او و چون اینها منتهی و مخاطب بر جواب طعن پنجم

۴۸۸

ص

طعن خیم از سلطان عثمان گفته و حال عثمان درین امر هم نزد است مثل حال حضرت امیر است قدم تقدیم
 که او را نیز جناب پیغمبر وصیت فرموده که یا علی لایجمع الامة علیک بعدی و انک تقابل انما کثیرین العالین
 و المارقین وقتی که حضرت امیر سر بر آرای خلافت رسیده پیغمبر شد بقدر مقدور و تسکین خنده و وضع مخالفان
 که طلحه و زبیر و ام المومنین عائشه صدیقه و علی ابن اسید و ابو موسی اشعری و دیگر صحابه کرام بودند گوشت
 و سعی فرمود و از قتل و قتال و جنگ و جدال با ایشان باک نفرمود و هر چند تقدیر ساعد نشد و انتظام امور
 خلافت صورت نسبت پس در مورد نیکه امر صریح آنحضرت بجهت این دو بزرگوار درین باب مستحق بود
 و دیگر ادب صحبت و قرابت را نگاه داشتن و امر آنجناب را تقویت نمودن چه گنجایش داشته باشد انتهی
 پس عدم رعایت جناب امیر عائشه را و قتال با او و قتل طلحه و زبیر و هر انسانی و ذلتی در آسیبی که ایشان
 رسید با مر جناب سالتاب صلی الله علیه و آله بود بخلاف حضرت زهرا و حضرت امیر که در باب ایذا رساندن
 این هر دو جناب و ایضا و تخویف ایشان با حراق بیت بر ایشان حضرت رسالتاب صلی الله علیه و آله
 اهلا امری و حکمی بجزین الخطاب نه نموده بود بلکه بر آید ای این بزرگواران و عید شدید و تخویف تمام نمودن
 و سوزان ایشان را لعنت نموده و قابل مستوجب نار جهنم فرموده و در حکم بر رعایت حقوق و حفظ حدود
 و محبت ایشان تاکید بسیار کرده بلکه حکم تمسک ببول ظاهر ایشان را مثل تمسک استمران واجب دانم
 داده پس در فعل جناب امیر علیه السلام در فعل این خطاب فرق زمین و آسمان بنا بر نه است هم نتابت
 شد و نیز کلامی بعد نقل قصه حرب جبل بطوریکه مخاطب با بعد نقل کرده تصریح نموده باینکه حرب جبل مقصد
 طرفین نبوده میثقال فهدا الحرب لم یکن من غزوة من الغزایین هر گاه حرب جبل مقصد جناب امیر
 نباشد پس انتی و ذلتی که بمایشه رسیده نیز مقصد آنجناب نباشد و ظاهر است که این تخویف و تهدید
 از امر مقصد واقع شده پس امریکه به قصد واقع شده آنرا بر امریکه مقصد واقع شده قیاس نتوان کرد
 اما آنچه گفته و علی الخصوص وقتیکه طعن بنو جهرمین الخطاب باشد که نزد او خلافت ابو بکر
 ستین بود بحسبیت پس بنا برین باید که تهدید و تخویف عمر جامعه مذکورین را نیز صحیح نباشد زیرا که
 چنانچه عمر بنیین بحسبیت خلافت ابو بکر داشت جامعه مذکورین یعنی سطلان خلافت ابو بکر داشتند
 اما آنچه گفته در آنوقت سناری و مخالفی که هم جنب ابو بکر باشد و از مخالفت او حسابی بر توان
 داشت در بیان نه پس دلیل کفر و تقاطق اوست زیرا که معلوم است که سنازع و مخالف ابو بکر
 حضرت امیر المومنین علی بن ابیطالب علیه السلام بود و طلاق قول او از مخالفت او حساب بر توان داشت
 و در حق آنحضرت چه قدر دلیل باینکه باکی و بی پروایی از دین اسلام است اما آنچه گفته این قسم خلافت

۲۸۹

مشترک را ای توله موجب قتل و تفریق است پس از اینجا کمال نصب عداوت مخاطب غایت بغض و عداوت
 او را مخاطب هر شده که این جامع اصحاب که جناب امیر علیه السلام رئیس ایشان بوده و آنحضرت مردان ایشان
 در نعل واجب التعلیم گرفته دست از اسلام و ایمان طاعری هم شسته و حقیقت میاوا ابا الله تصویب
 نعل ابن علی اشقی اولین و آخرین بنوا بر هر گاه پناه بخدا این خرافت او صبح باشد پس این طبع آنچه کرده
 بزعم مخاطب و اولیای او عین مواب کرده و چون خلفای ثلثه بی خیال خطا ناموس غفلت
 خود بران جسارت نکردند این طبع بدارک آن پروخته و مخاطب بجای او بر خاسته سخاوت خلفای ثلثه
 که ترک نعل خالشن و صفت آنکه عیاذ الله ترو او امری موجب نعل از انجناب واقع شده ظاهر ساخته
 اما آنچه گفته سبحان قد فهمیده نمی شود که در خلافت ابو بکر اگر زبیر بن العوام تدبیر فساد می نماید
 معصوم و واجب التعلیم گردد الخ پس بغایت عجیب است که اگر صحابه بیعت ابی بکر کنند معصوم
 و واجب التعلیم کردند و اگر از بیعت او تخلف کنند تدبیر فساد آن نمایند و جب المر و الازاله کردند
 با جمله شیعه هرگز زبیر را در هیچ حالتی معصوم نمی گویند و ز نعل و قول او را محبت میدانند آری چون است
 مستفاد عدالت جمیع صحابه اند و حدیث صحابی کمال نجوم را بر اصحاب فرود می آورند و اقتدار را جمیع ایشان
 موجب استقامی بخانه البته بر ایشان لازم می آید که زبیر را در هر امر که از او صادر شود محق و مصیب دانند
 و در هیچ حالتی دست از تعلیم او برند از آنجاست که خود را با بعد تصریح خواهد کرد که نتیجه صحابه رو نیست
 گوئی که بیانات شوند و در اینجا چون زبیر را در قصد فساد و خلافت ابی بکر موافق شیعه و تابع جناب
 امیر علیه السلام یافته دست از تعلیم او برداشته در بی اثبات جواز توهمین و تحقیر بلکه استحقاق بلکه وجوب
 نداد اما آنچه گفته این فرق یعنی نیست مگر بر اصول شیعه پس بهتر نیست توضیح واقف نیست
 میسر زیرا که هرگز شیعه زبیر بن العوام را در وقتی از اوقات معصوم نمی پذیرند اما آنچه گفته درین قسم
 مفید که شراری آن تمام سلیمان بلکه تمام دین را بید الخ پس کتب تنبیح و تفحص کتب سیر و تواریخ و
 کتب مناظره و مباحثه فریقین نموده بر او ثابت و تحقیق است که با سنی منافی مفاسد در اسلام مرد و او
 و اقزان ایشان انوفی الواقع شراری مفاسد ایشان تمام سلیمان بلکه تمام دین رسیده و اگر بیوت
 دنیوی ظالمان از احراق بنا محفوظ و معصوم مانده یقین است که بیوت اخروی ایشان بلکه پیرانها
 ایشان نیز حکم قطعت لهم ثواب بن آرا از آتش جهنم خواهد بود اما آنچه گفته هر گاه پیغمبر بسبب بودن
 پروای سقش و تصاویر در خانه حضرت زهراء در نه آید ما وقتیکه آنرا از آنکند بلکه در خانه خدا نیز الخ
 پس پروای سقش با تصاویر در خانه عالیه البته بوده چنانچه بخاری در صحیح خود در باب التجارة

۴۹۰

کتاب سبکدوش

در باب التجارة فيما يكره لبسه الرجل ولبسها آورد و عن القاسم ابن محمد عن ما يشه أم المؤمنين أنها أخبرتها
 أنها اشترت زرقة فيها تصاوير فلما أراها رسول الله قام على الباب ولم يدخله فرغمت في
 وجهه الكراهة فقلت يا رسول الله اتوب إلى الله وإلى رسوله ما إذا ذنبت فقال رسول الله ما
 بال هذه الزرقة قلت اشتريتها لتعدي عليها وتوسدها فقال رسول الله إن أصحاب هذه الصور
 يوم القيمة يذبون فيقال لهم اجواما خلقتم وقال إن البيت الذي فيه هذه الصور لا يدخله الله
 ونيز بخار ودر کتاب اللباس آورده حد ثنا علي بن عبد الله ثنا سفيان قال سمعت عبد الرحمن بن
 القاسم وما بال مدينة يومئذ افضل منه قال سمعت ابي يقول سمعت عائشة تقدم رسول الله
 من سفر فسد سترت بقرا على علي بن سفيان قال سمعت ابي يقول سمعت عائشة تقدم رسول الله
 اشدا للناس هذا يوم القيمة الذين يضاهاون بخلق الله قالت جعلناه وسادة او وسادة
 واین حدیث دلالت میکند بر اینکه با وجود درید حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله پرده نشسته تا پیشانی
 و ساد و از آن ساخته در خانه نگاه داشته بر آن می نشست و حال آنکه جناب رسول خدا صلی الله علیه و آله فرود
 بود که در خانه که این صورتهای باشد ملائکه در خانه داخل نمیشوند چنانچه در حدیث اول گذشت و بهر حال
 قیاس نمودن تخویف و تهدید عمر احرار بیت حضرت فاطمه که باره اشخاص و قطاعات آن شنیدگی
 بر امتناع جناب سالت از تشرف آوردن در خانه که در آن تصاییر باشد خواه خانه کعبه باشد خواه غیر آن
 و او دشمنی دادن است چه در امتناع از تشرف فرمادند در خانه کعبه بر غیر آن هیچ تخفیر و توهین آن لازم
 نمی آید آری اگر جناب سالت صلی الله علیه و آله معاذ الله صرف موقوف نگاه کعبه یا غیر آن بر زبان اقدس
 می آورد البته این قیاس ناسد بطاهر و صحیح میباشد اما آنچه گفته نیابت کار آنکه مراعات ادب مقتضی
 این تهدید نبود الخ پس الحمد والمنة که در اینجا می آید آن بی ادب تعریف شده لیکن از غایت اسادت
 ادب آنرا بر فعل جناب امیر علیه السلام قیاس کرده و در آخر کلام گفته پس هر چه از عمر مطابق فعل معصوم بوقوع
 آید چه محل طعن و تشنیع گردد و ذلك اعجب من كل عجيب چه این کلام تشنیع مرصع دارد بر آنکه اول الزام
 اول حق بقوط طعن از عمر میخواهد و الا ذکر مصیبت جناب امیر معصوم نداشت و حال آنکه بر هیچی ادلی است که
 بر گذر این فعل و قول تشنیع عمر مطابق فعل جناب امیر علیه السلام بود زیرا که نزد ما هرگز نماند و جب التعلیم و التکریم
 نبود که او را اصل ایمان نداشت و علاوه بر آن مخالفت جناب امیر علیه السلام و حرب آنجناب قطعا کفر است
 بوده پس قیاس حال عائشه بر حال جناب امیر علیه السلام و اتباع آنجناب چگونه صحیحی تواند شد پس این تشنیع
 این تشنیع عمر بر فعل جناب امیر علیه السلام ناسد است می آید و نه بنا بر تحقیق اما علی الاول فصولی کالی

ص

سرفیه رقم و هشت

و اما علی الاطلاق فلا سبق انفا و نیز کمال محبت است که مخاطب رعایت ادب خانه اهل بیت را ساقط میگرداند
 و نمیداند که این عین تمجید و تشفیة خلیفه اول است زیرا که او در آخر وقت وفات خود رعایت ادب خانه حضرت
 فاطمه چنان مستم فحیده که بر بارت پر خسارت خود بران خانه بسی ندامت و حشر خورده و گفته که کاش که من
 خانه آنحضرت را کشف نمیکردم و گو عرب بیرون می بستند و ظاهر است که بسته شدن حرب بر ابو بکر بر حسب
 زائد بر محض تخلف از بیعت ابی بکر و قصد آن بوده و هر گاه رعایت ادب خانه حضرت فاطمه را با وصف صدور چنین
 امر عظیم یعنی قیام حرب بر سر ابی بکر لازم و مستمم باشد و ترک آن ناجائز و ناروا بود ترک رعایت کردن آنخانه
 بعض تخلف از بیعت ابی بکر و قصد بر هم زدن آن بلا شبهه ناجائز باشد و لا اقل که مستحسن برگزینا باشد
 پس مخاطب که ادعا کمال استخوان آن بلکه وجوب آن نموده بلا شبهه تشفیة ابو بکر کرده و غالباً قول
 او را عین هجر و ناشی از احتلال عقل و حواس در حالت احتضار پذیرفته و نیز محتجب نماید که جناب
 امیر باعالمه و اشغال او آنچه کرده محض مدافعه بوده و چاره کار منصرف در آن بخلاف تهدید با حراق
 بیت محبت فاطمه بمشاهد حضرت چه اگر عمر این متخلصین را تهدید میکرد باین نوع که من شمار خواهم
 کشت یا حبس خواهم کرد یا هم از جبار ایشان از افساد خلافت ابی بکر ممکن بود **قال**
طعن سوم آنکه عمر انکار موت رسول نمود و قسم خورد که آنجناب زنده
 است تا آنکه ابو بکر بر و این آیه خوانده آنک میت و انهم میتون و این طرز طعنی است که شخصی
 بسبب کمال محبت رسول از مفارقت آنجناب مشاهد شدت مرض آن عالی قیاب آنقدر به هوش
 و ذاهل شده که از عقل خود رفت و او را در آنوقت نام خود و نام پدر خود یاد نماند و از موت و حیات خود خبر
 نداشت و از راه مد هوشی و بی خبری بسبب کمال محبت انکار موت پیغمبر نمود و او را باید بدین سهام
 طعن خود ساخت **۵** چشم بر اندیش بر کنده باد **۶** عیب نماید نهش **۷** نظر **۸** از آیات قرآنی اگر
 را در حالت غم و حزن و بضرع و فزع غظتها واقع می شود بکلم بشریت بجای طعن و طامت نمی باشد
 از روایات صحیح شیعه سابق گذشت که حضرت موسی را در عین حالت ساجات علم بقرب الهی و تنزه
 او از اسکان حاصل شده حال آنکه حضرت موسی را در آنوقت هیچ عارضه از عوارض مدیته و مجرّه و حق
 نبود اگر عمر را در حالت کدای که ترو او نمونه هول مشرب بود بچو از موت بر پیغمبر خبر نماند چه گناه نسیان و
 ذهول از لوازم بشریت است حضرت یوشع که بالا جماع نبی معصوم بود خبر عجیبی را با وصف تشفیة
 حضرت موسی نسیان کرده خود حضرت موسی با وصف قول و قراری با حضرت در میان آورده بود که هرگز
 سوال نخواهد کرد بسبب شده فرائب قصه و ندره آن نسیان فرمود و ذهول نمود حضرت آدم ابوالمشرف

ابو بکر که اصل انبیاست صفائی در حق اوست فرمایند قسمی لم نجد له عزاد و تسبیان پیغمبر در نماز و مکانه
 طینی موجود است در جوف طوسی و دیگر اما میگویم بجهت او نموده و خود ابو جعفر طوسی از ابو عبد الله علی روایت
 آورده که ان الامام اباجده الله کان یسهر فی صلوة و یقول فی سجدة استسویم الله و بالله و علی الله علی محروا
 و سلم بکرم عمر بهم یک آیه قرآنی بطریق ذبول در مجموع ماده قیامت تا از خاطر رفته باشد چه قسم محل طعن تواند
 شد **اقول** قصه کار و روایات جناب سالک اب ۲ را بخاری در صحیح خود باین الفاظ آورده **عن**
فروع المتبیح ان رسول الله مات و ابو بکر بالسخ قال اسمعيل یعنی بالعالية فقام عمر یقول
 و الله ما مات رسول الله قال قال عمر و الله ما کان یقع فی نفسه الا ذاك و لیبعثه الله
 فلیقطع علی یدی رجال و ارجلهم فجاء ابو بکر فکشف عن رسول الله فقبله قال بابی انت
 و اخی طبت حیا و میتا و الذی نفسی بیدک لا یند یفک الله الموتین بل انتم خرج فقال
 ایها الخالف علی رسالتک فلما تکلم ابو بکر جلس عمر فحمد الله ابو بکر و ثنی علیه و قال لا من کان
 یعبدهم فانه قد مات و من کان یعبده الله فان الله حی لا یموت و قال انک میت و انهم
 میتون و قال یا محمد لا رسول قد خلت من قبله الرسل فان مات او قتل انقلبتم
 علی اعقابکم و من ینقلب علی عقبیه فلن یضرا الله شیئا الحدیث و در کتبخانه اعمال مذکور است
 ما شته قالت لما توفی رسول الله استاذن عمر الفیر بن شعبه فدخلا علیه فکشفنا الثوب عن
 وجهه فقال علی فشیاء ما اشد غشی رسول الله ثم قاما فلما انتہیا الی الباب قال الفیر
 یا عمر مات و الله رسول الله قال عمر کذبت ما مات رسول الله و لکنک رجل تحوشک
 فتنة و لن یوت رسول الله ثم یفین المنافقین ثم جاء ابو بکر و عمر یطرب الناس فقال له
 ابو بکر اسکت فسکت فصعد ابو بکر فحمد الله و ثنی علیه ثم قرأ انک میت و انهم میتون
 ثم قرأ و یا محمد لا رسول قد خلت من قبله الرسل حتی فرغ من الایة ثم قال من کان یعبدهم فلان
 یعبدهم مات و من کان یعبده الله فان الله حی لا یموت فقال عمر هذا فی کتاب الله قال نعم قال یا النبی
 هذا ابو بکر ذو شیمة المسلمین فیا یوم فبا یوم الناس ابن سعد و نیز در کتبخانه اعمال بروایت ابن
 سعد مذکور است عن عمر قال قال توفی رسول الله فقالوا انما خرج بروح کما خرج بروح
 موسی و قام عمر خطیبا یوعد المنافقین و قال ان رسول الله لم یمیت و لکن انما
 خرج بروحه کما خرج بروح موسی لا یموت رسول الله حتی یقطع ایدی اقوام
 و السنن فلم یزل عمر یحکم حتی ان یأشیق قاله فقال العباس ان رسول الله یا سر

باب بعد باب قول النبی
 نوکت تحذ ان علیه من و اب
 نفاصل اصحاب النبی

۲۹۳

ص
 فی ذکر ایتعلق بوقت رسول
 من اباب الرابع فی کمال و سلال
 من اکتفاب الرابع من حروف الشیر
 ص
 فی کتب العبادات
 فی کتب العبادات

شرف بکسر کما ذکر

۲۹۲

كما يأسن البشر ان رسول الله قد مات ففوا صاحبكم اميت احدكم امانه وبعينه
 امامتين هو اكرم على الله من ذلك انتهى بقدر الحاجة ونيز وكنز الطال بروايت يهتدى بذكرها
 عن عمر بن الخطاب قال لما مات رسول الله قام عمر بن الخطاب يخطب الناس ويوهن من قال مات
 بالقتل والقطع ويقول ان رسول الله قد غشيت لوقد قام قتل و قطع عمرو بن ابي بكر
 قائم في بؤخر المسجد يقين و ما عجل لا رسول قد حلت من قبله الال الى قوله و سينجى الله
 الشاكين والناس في المسجد قد ملأوا لا يكون و يموجون لا يسمعون فخرج عباس
 بن عبد المطلب على الناس فقال يا ايها الناس هل من احد منكم من عهد من رسول الله
 في وفاته فليحد ثنا قالوا لا قال هل عندك ايها عمر من علم قال لا قال العباس شهد بها الناس
 ان احد لا يشهد على النبي بعد عهد اليه في وفاته والله الذي لا اله الا هو لقد ذاق رسول الله
 الموت فاقبل ابو بكر من السبع على رايته حتى نزل بباب المسجد ثم اقبل بكر و باخرنيا فاستاذن
 في بيتا بنته عايشة فاذنت له فدخل و رسول الله قد توفى على الفراش والنسوة
 حوله فخرن وجوهن واسترن من ابواب الاماكن من عايشة فكشف من رسول الله
 فحنى عليه يقبله و يبكي ويقول ليس يا يقول ابن الخطاب بشئ توفى رسول الله صلى الله
 عليه واله وسلم والذي نفسي بيده حجة الله عليك يا رسول الله ما اطيبك جاوما
 اطيبك سياتا ثم غشاها بالثوب ثم خرج سرعا الى المسجد يتو طاء رقاب الناس حتى
 اتى المنبر و جلس عمر بن واى ابابكر مقبلا اليه فقام ابو بكر الى جانب المنبر ثم نادى للناس
 فجلسوا وانصتوا فتشهد ابو بكر وقال ان الله نبي نبيكم الى نفسه وهو حي بين اظهوركم
 و نعاكم الى انفسكم فهو الموت حتى لا يبقى احد الا الله وال الله تعالى و ما محمد
 الا رسول الى قوله و سينجى الله الشاكين فقال عمر هذه الآية فالفران فوالله علمت
 ان هذه الآية تركت قبل اليوم اما اني كفتة شخصي سبب كمال محبت رسول از مفارقت
 انجانب الخ ليس رو دست بچند و جدا اول انكو كو فطالب در سبب نصبت جهل از عمر سى و فرموده بز
 عار ملايت و سفاهت از و دوده انكار او را بودى بى هوشى و در هوشى انكند و ليكن بانا جهل
 اى بگرديخت عقول و ثابت كرده كه او در حق عمر خنان گمان كرده كه او از راه بى تدبرى وقت ادرك
 و تا مل انكار موت جناب سالهاب سلى الله عليه وآله نموده چه ظاهرست كه اگر اين گمان نعى كرو آيات
 براى اثبات ايمان وفات انحضرت م منى خوانده و كبر لا يجمع الله عليك موتين كه بنا بر تعويج اين مجال

کتاب

عروقات
ابواب

این بطلان فی شرح الکرمانی رو قول عمر است غی گفت چه استدلال در پنج بیتا برابر با بیهوشی می باشد بنما
 در هوشان قابل دبی خبران غافل پس این شری که در حق الهی خوانده آنرا در حق ابی بکر باید خواند و باید
 گفت چشم بر اندیش که بر کنده باد + عیب نماید نه شش و نظریه و نیز اهنست این خبر را دلیل فضیلت
 و اعلیت ابوبکر می گردانند چنانچه کرمانی در شرح این حدیث گفته و فی فضیله نظیره لابی بکر و در جهان علم
 علی عروقه انتهی و بدیهی است که اگر انکار عمر ناشی از بیهوشی و در بیهوشی می بود فضیلت ابی بکر و اعلیت او
 از عمر بر گزینانبت نمی شد پس گوی مخاطب با دعا در بیهوشی عمر طعن جهالت را از او سزای کرده لیکن اعلیت
 و افضلیت ابی بکر برابر با فداده و ووم انکه عمر سبخت رسول خدا صلی الله علیه و آله گفته و اقد است
 یا رسول الله احب الی من کل شیء الا انفس یعنی قسم بخدا هر آنچه تو ای رسول خدا محبوبتر است
 بسوی من از هر شیئی مگر نفس من پس جناب رسالت ماب صلی الله علیه و آله دستم ارشاد فرمود که
 ایمان نمی آرد یکی از شما تا آنکه با شتم من محبوبتر بسوی او از نفس او و ظاهر است که هر گاه حال عمر و محبت
 آنحضرت باین شایه باشد که او را مرتبه که ادانی سونین را حاصل بودنش ضروریست و بی آن ایمان
 مستحق نمی شود دست ز داده پس چگونه باور توان کرد که او بوفات حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله
 و غم مفارقت آنحضرت بیهوشش گردیده سووم آنکه اگر انکار عروقات حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله
 را بسبب کمال محبت آنحضرت بوده می بایست که در جنگ احد از کشته شدن آنحضرت م انکار میکرد
 و از قتال با کفار باز نمی ماند حال آنکه جلال الدین سیوطی در تفسیر و تفسیر در نشو گرفته اخرج ابن حبیب
 عن القاسم بن عبد الرحمن بن ارفع اخی بنی عدی بن النجار قال قال النبی صلی الله علیه و آله
 الی عمر و طلحة بن عبید الله فی حال من المهاجین و الانصار و قال القوم ما بایدهم فقال ما
 یجلسکم قالوا قتل محمد صلی الله علیه و آله قال فما تصنعون بالیهود بعد قتل من قوا علی ما مات
 علیه رسول الله و استقبال القوم فقال حتی قتل یعنی رسیدن بن نغمم انس بن مالک است
 عمر و طلحة بن عبید الله در حالیکه او شان در مروا چند از مهاجرین و انصار بودند در حالیکه آنکند بودند
 آنچه در دست آنها از جنس سلاح بود پس گفت انس چه چیز نشاننده است شمارا گفتند کشته شد
 محمد رسول الله گفت انس پس شما بعد از بزرگی چه خواهید کرد بر خیزید و میرید بر آنچه شهادت یافت
 رسول خدا و استقبال کرد قوم را در قتال نمود تا آنکه کشته شد چسار هم آنکه اگر عمر را باین مرتبه
 محبت جناب سالتاب صلی الله علیه و آله بود که مخاطب بر او چسبیده می بایست نسبتیکه حضرت رسول خدا
 صلی الله علیه و آله امر با حصار دوات و کاغذ نموده فرمود اکتب لکم کتابا بالن تفضلوا بعدی عروقات

۴۹۵

تفسیر آیه
۴ سپیده

بقره
۱۱

این که گویند شوم فانت حضرت بود مزج فرغ نماید و بگوید که خدا تعالی در غضب ما کند که ما را بید قناس
 تو بقا ما عمل باشد نه اینکه گویند که با تندی پیغمبر خدا را در آن حالت آنقدر آزرده نماید که حضرت
 فریاد فرمود یعنی چه **چشم** که این تاویل از قبیل تاویل القول بالا بر نمی آید است زیرا که در کثر الحال
 مذکور است عن ابن عباس ان عمر بن الخطاب نكز له ما حمله على مقاتله النبي قال حين نواف
 رسول الله قال كنت انا مثل هذه الآية وكذا جلتك جلتك في سبطا لئلا تكونوا شهداء
 على الناس فواته ان كنت لا ظن انه سيقت في امته حتى يشهد عليها باخرها لها وان الذي
 حلق ان قلت ما قلت حق فالدلائل انتهى ازین روایت صریح معلوم شد که سبب اشکار
 موت حضرت رسول خدا را بهوشی و در بهوشی نبود بلکه در آن وقت باهوش بود و در انکار موت است
 نیامی ازین آیه بود و اینست محض محبت او در اصلاح افعالش منین که با اقترا برومی بندد و گویند
 است که عمر چگونه این توهم ازین آیه نمود طایفه حضرت رسول خدا هم وقتی که بعضی مردم استنکار موت حضرت
 کردند ایشان را بر وفات خود تنبیه ساختند و فرمود که من با پروردگار خود لاحق میشوم چنانچه در جواب الحقتین
 سطرت اخبرني السيد ابو الحسين يحيى بن الحسن في كتابه اخبار المدينة عن محمد بن عبد الرحمن
 بن خلاد عن كان من خط جابر بن عبد الله حديثا خذ بيده علي والفضل بن عباس عن مرض علي
 قال فخرج بعد عليا عن جابر بن عبد الله بن علي بن عاصبة فقال الله وانني عليه شتم قال اما بعد يا
 فاذا استنكرت من موت نبيكم اليه فاطمنا اليكم ففسد وينع اليكم انفسكم ام هل خلا احد
 من بيت قبلي فيمن يمشوا اليه فاطمنا اليكم الا اني لاحق بيني الخ **ششم** آنکه اگر بر بهوش
 بود سبب که از عقل خورفته بود چه قسم بلام او بگوید دفعه بهوش آمد و برای افتد خلافت کسبشده شتاب
 کسب که مبتدای فرم و خزن می باشد خصوصا سبب که از عقل رفته باشد برای افتاد او دست می باید و سبب
 افتاد هم او را لازم بود که بر تجهیز و کفن و تدفین حضرت متوجه می شد چنانکه شان اجماع و دستاورد
 آنکه آنحضرت را همچنان بر بستر موت گذاشته باریق و بار خا خود بر انداختند او بقیع بن سباع
 شتاب به چشم آنکه در کثر الحال در فرزه موت مذکور است عن ابي قتادة قال بعث رسول الله
 جيش الامراء قال عليكم زيد بن جارية فان اصيب زيد فجعفر بن ابیطالب فان
 اصيب جعفر فعبدة بن رباحه فوثب جعفر فقال يا بني انت و ابي يا رسول الله ما كنت
 ادر قبلي ان تستعمل علي بن ابي طالب امضه فانك لا تدري في اي ذلك خير فلبثوا ما
 شاء الله ثم ان رسول الله قد عد على المنبر و امر ان ينادى الصلوة جامعة فقال رسول الله

ص
تمام سابق این
شامل بود لکن ۳۱

ص
۲۹۶

ص
کتاب الفوائد عرفیه
توبل و صحیح من مستحقین
من کثر الحال

رسول الله باب خير بغير ثلوثنا الا اخبركم عن جيشكم هذا الغار وانطلقوا فلقوا العدا فادبوا
زيد شهيدا فاستغفر له فاستغفر له الناس ثم اخذ اللواء جعفر بن ابي طالب فشد على
القوم حتى قتل شهيدا شهيدا بالشهادة فاستغفروا لله فاستغفر له الناس ثم اخذ اللواء عبيد
بن راحة فثبت قد ميه حتى قتل شهيدا شهيدا بالشهادة فاستغفر له فاستغفر له الناس
ثم اخذ اللواء خالد بن الوليد ولم يكن من الامر به هو امر نفسه ثم رفع رسول الله صبعيه
فقال اللهم هذا سيف من سيوفك فانقم به و في لفظه فانت تنصره فسي خالد
سيف الله ثم قال انقروا و اموءوا و اخوانكم و لا يتخلفن منكم احد ففر الناس في حر شديد
مساءة و ركبا فابينا ما هم ليلة ما ملين من الطريق اذ نفس رسول الله حتى مال عن الرجل
فانقته فدعمته بيده فلما وجد مس يد رجل اعتدل فقال من هذا فقلت بوقتاده
فسار ايضا ثم نفس حتى مال عن الرجل فانقته فدعمته بيده فلما وجد مس يد رجل اعتدل
فقال من هذا فقلت بوقتاده قال في الثانية او في الثالثة ما اذ في الاقد شققت عليك
منذ الليلة قلت كلا باي انت و اتى يا رسول الله و لكن اركب الكرى او العاس قد شق
عليك فلو عدلت فنزلت حتى يذهب كراك قال اني اخاف ان يخذل الناس قال كلا باي
انت و ابي قال فافئنا مكا فانا خير فعدلت عن الطريق فاذا انا بعقدت من شجر فحبت فقلت
يا رسول الله هذه عقدة من شجر قد اصبتها فعدل رسول الله و عدل معه من يليه
من اهل الطريق فنزلوا و استترت ابا العقدة من الطريق فاستيقظنا الا بالشمس طالعة
علينا فقمنا و نحن ذاهلين فقال رسول الله و يبدا و يبدا حتى تعالت الشمس ثم قال من
كان يصليها بين الركعتين قبل صلوة العداة فليصلها فصلة ما من كان يصليها و من كان
لا يصليها ثم امروني للصلوة ثم تقدم رسول الله فصلى بنا فلما سلم فقال انا فعمل الله
انا لم يكن في شئ من امر الدنيا يشغلنا عن صلواتنا و لكن ارجوا كانت بيد الله ارسلها ان
شاء الا فزاد ركعتي هذه الصلوة من عبد صالح فليقتض معها مثلها قالوا يا رسول الله اعطش
قال لا عطش يا ابا قتادة انما الميضاة فانقته بها فجعلها في صبيته ثم التفت لها فالتفت فاعلم
فيها ام لا ثم قال يا ابا قتادة اني في الغر على الراجل فانقته
فصب فيه فقال استوق القوم و نادى رسول الله و رفع صوت الامن قالوا انا فليشتم
فانقته فجله فسقى ثم رجعت الى رسول الله بفضلة القديح فذهبت فسقى القديح

٢٩٤

عبد الله بن مسعود
عن النبي صلى الله عليه و آله
عن ابي قتادة

بلیه حق سقیت اهل تلك الحلقة ثم رجعت الى رسول الله بفضله القدح سقیت
 خلقه اخرى حق سقیت سبع مرفق وجعلت تطاول هل یقیها شیء نصبت رسول الله
 فی القدح فقال لا شرب قلت بایه انت ای فی لا اجد فی کثیر العطر قال الیک منی فانی ساوی القوا
 منذ الیوم نصبت رسول الله فشربت ثم صب فی القدح فشربت ثم ركب زکینا ثم قال کیف تره
 القوم صنعوا من تقدنا بنیتهم طرقتهم صلواتهم قلنا الله ورسوله اعلم قال الیس فیها
 ابو بکر و عمران یطیعونها فقد شدوا و رشدت امهم وان یعصوها فقد غویا و غوت
 امهم قالها ثلثا ثم سار سراجی اذا کنا فی غیر الظهیر اذا ناس یبتغون ظلک الشجر فابتناهم
 فاذا ناس من المهاجرین فیم من الخطاب فقلنا لهم کیف منعمت من تقدتم بنیتکم فاهتمتکم
 صلواتکم قالوا نحن والله انحرصت و شب عمر فقال لا یجربکر ان الله تعالی قال فی کتابه انک
 میت و انم یتقون و انی لا ادری لعل الله قد تقوی بنیه فقم وصل و انطلق انی ناظر
 بعدک و معلوم فان برایت شیئا و لا لحقت بک و ایتت الصلوة و انقطع الحدیث ش
 و لری یاتی و رجاله ثقات و روی بعضه فی الدلائل النبی و این روایت مراد ولات میکند
 بر آنکه عمر و حالت حیات آنحضرت بیچگونه از اطلاق لفظ مات بر آنحضرت که اجاود و ستان شخص از آن
 شما شیء میکند سبالت نداشت و بار رفیق و صاحب خود گفت آنچه گفت پس اگر عمر از کی از محبت
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و دل سیداشت و در حال حیات آنحضرت م برگزینی گفت لعل الله قد تقوی
 بنیه و ان تقصر و تجتس حال آنحضرت اعراض نمی در زید اگر کسی از ادانی هم منقود میشود و نقاد او در تقصر
 و تقصیر او می انستند و این نمی گویند که او مرده باشد بر غیره و نماز خوانده روانه شود اینجا جناب صاحب
 صلی الله علیه و آله منقود گردیده و عمر اصلا بر نقدان آنحضرت مخروان بطول نشده و برگزینی تقصیر آنحضرت نیانما
 و زیاریان خود گفته که حضرت رسول خدا را خلاش باید کرد بلکه بر بسته با بگو گفته که شاید خدا تبص روح
 آنحضرت کرده باشد پس بر غیره نماز خوان و روان شو اگر انصاف بکار رود ازین قضیه معلوم می شود که
 شیخین خصوصاً عمر اصلا محبتی با جناب رسالتنا صلی الله علیه و آله نداشتند و نیز ازین روایت واضح
 شد که عمر آیه کریمه انک میت معلوم بود پس از آنچه در روایات مذکور است که عمر بعد از نشین آیات دل
 بیروت آنحضرت م از ابو بکر اظهار عدم علم خود بان نمود عرض از آن محض تمسین بود و آنکه علمای اهل سنت
 در تادیل و توجیه انکار عمر وفات جناب سالتنا را تمسیر شده تا ویلات مناقصه و توجهات تها فته گفته
 اند قاضی القضاة و در کتاب معنی در جواب این طعن گفته و هذا لا یصح لانه قد روی انه قال کیف یقوت

ای سطره اول تطاول
 کوفه و از کوفه وقت
 کربین بر سه

بنی شیب و اسفت

میوت وقد قال الله تعالى ليظهرن على الدين كله وقال لبيد لئن لم من بعدن وهم آمنوا فلن
نقى موتهم ولا نجل الآية على انه خير عن ذلك في حال حياته حتى قال له ابو بكر ان الله وعدنا بذلك
وسيفعله وتاد عليه ابو بكر ما تادا فابقن عند ذلك بموته وانما نظر ان موته يتاخر عن ذلك
الوقت لا انه منع من موته وما هي گو نیم که اگر عمر انکار جواز موت جناب صلی الله علیه وآله مطلقا نمی
بلکه عرضش عدم جواز موت آنحضرت قبل حصول اسرار و غلبه می بود که در بصورت خواندن ابو بکر آیه است را که دلالت
بر محض امکان وفات آنحضرت و بی تخصیص بوقتی خاص که منافی عدم امکان آن در وقتی معین نیست لغوی و لیا
قائمه و محض میشود و فصل بن روز به از بعد از نقل این قصه گفته و اختلافوا فی ذلك الحال الذي غلبه
حتى حكم بان النبي لم يميت فقال بعضهم اراد ان لا يستولى المنافقون وخاف ان لو اشتهر موت
النبي قبل البيعة بخليفة تشقت امر الاسلام فاراد ان يظهر القوة والشوكة على المنافقين
ليهد عوامها هوا به من ايقاع الفتنة والابضاع خلال المسلمين كما كان دأبهم وقال
بعضهم كان هذا الحال من غلبة حكم المحبة وشدتها المصيبة ان قلبه كان لا ياذن ان يحكم
بموت النبي وهذا كان امرا جميع المؤمنين حتى جن بعضهم ونهى بعضهم من كثرة الغم وانشيل
بعضهم فغلب عمر شدة حال المصيبة فخرج من حال العلم والمعرفة وتكلم حين موت ولان
ذهب الى مناجات ربه وامثال هذا لا يكون طعنا انتهى فنقول يد على التوجيه الاول
او لا انه محض تخرس كما لا يخفى على النسبة المماثل فيه الماثور عن عمر في اعتداله من تلك
المقالة المنزومة بنا فيه وثانيا ان الخوف من فتنة المنافقين الاقارب لا يقتضى القوة
بالكذب وتكذيب الاعراب كما وقع من ابن الخطاب ان قالوا بذلك فتوعين النقيصة التي
التايب عليها والتفسير بها لهم بجهة وثالثا ان المنافقين كانوا اذ لا خاصيين ليس لهم يد
ولا قوة لاية فتنة تخاف منهم بجر وانتشار خبر وفاة النبي والمسلمون على حالهم من القوة
واجتماع الكلمة اللهم الا ان يكونوا ارادوا بالمنافقين المؤمنين وبالمسلمين المنافقين
وبالفتنة بيعتهم واستسلاهم لا ميل المؤمنين على بن ابي طالب نعم ذلك صدق بلا
فرضه وحق بلا يسر فان ابن الخطاب اراد ان لا يستولى المؤمنون وخاف ان لو اشتهر
موت النبي قبل محيى ابو بكر من السخ والبيعة به لتشقت امر النفاق فاراد ان يوقع
في القلوب ان النبي مات ليرتد عوامها هوا به من ايقاع الفتنة والابضاع خلال
المنافقين والبيعة با ميل المؤمنين واما التوجيه الثانيه فباطل كالاول والحق ان الغلط

س

لا غلبت عليه المحبة ولا شدة عليه المصيبة ولا جن ولا عمى ولا ذهل ولا سبي بل اقترى على
 ما اقترى فانما اذا فقد النبي وثب وثوب سامع لغير الفرج واستدل على فائه في حال
 حياته ولم يمسه ترح ككن السنية غلبت عليهم شدة محبة ابن الخطاب فجتوا وجموا و
 وسوا فلا يدروا القشر من اللباب يتفوقون في صلاح افعاله وناو يادوت اقواله
 وستر شائعه وكم فطائفة بهذا الهفوت ويتصدون لادالة زلله واما طة حظه
 فيقعون في الكلات ولنعم ما افاد العلامة الشوستري في جواب ابن زبهران حيث قال
 كل من القوا من المذكورين في تاويل جبل عزرا يابيه عنه وهو في الحال الى قول ابي بكر ^{عند} ^{الاول}
 بقوله كانا لم نسمع ^{الشيعة} ويتوجه على خصوص لثانيه وعلى الاول ايضا والا ان نسبة هذا ^{الشيعة}
 من التعلق بالمولد في حكم غيبة المحبة الى عمر جعله سوفا اذا سكر النبي بحيث لا يجوز عليه ^{الشيعة}
 يناو ما سبق من تجوز الهديان عليه بل تجوز الموت عليه عند منع الكتاب بقوله حسبا
 كتاب الله فان معناه ان كتاب الله يكفى بعد موته صلى الله عليه وآله وسلم وكذا بنا في قوله و
 قول اخويه عند خلفهم من جيش اسامة بانا نصبر حتى نرى ما يظهر من حال النبي بل
 بنا في اصل خلفهم عن ذلك الجيش كما لا يخفى يتوجه عليه في الثانية ثانيا انه لو كان لغير
 شدة محبة مع النبي لما تركت تجهيزه والصلوة عليه و قد وعزيتة اشتغالا عن ذلك ^{الشيعة}
 لابي بكر وايضا يتوجه على الاول ما مر من ان منافق المدينة الذين خاف منهم عمر لم يكونوا
 في آخر زمان جوع النبي بحيث يدورون على ايقاع الفتنة بين المسلمين وانا كنا نواشرونهم
 قليلة خائفين كما لا يخفى نعم لو ارادوا من المنافقين من يشمل هؤلاء وغيرهم من الصحابة الذين
 اعتقد الشيعة نفاقهم ذلك وقد وقع منهم الفتنة التي ابتلى بها الامة الى ظهور كاشف
 الغمة المهلك المنتظر من آل محمد عليهم السلام فانهم الكلام واما ما ذكر من خروج عمر عن حال ^{الصلوة}
 والمعرفة فنقول في جوابه ثبت المرش شتم انفس ائمة كان لرجال علم ومعرفة حتى يخرج
 منه الى فروع ولا يتوجب الطعن عليه بجملة المستمر في الحال الثابت له هو الخروج على علي عليه السلام
 انتهى وحق انست كرفس عمرا انكار موت حضرت پيغمبر خدا صلى الله عليه وآله وسلم ان بود که مردم مطلع
 بموت انحضرت صلى الله عليه وآله وسلم کردند تا ايران جمع شوند و موافق مهد و پيمان خود را یکی را از بیان خود
 خلیف سازند زیرا که او را خوف آن بود که سب و اقبل از آمدن ابو بکر مردم بیعت غدیر خم را بیاورند و حضرت
 امیر المومنین علیه السلام را امیر امام خود سازند و هول و نسیان و سهو را سوز غیر ضروری واقع می شود

می شود نه در امور عظیمه بر همه و جواز طریقین سوت بر هر جائزاری باز اجلای بر هیات و ضروریات است -
اما آنچه گفته از آیات قرآنی اکثری را در حالت غم و حزن و جزع و فرغ و فطنتها واقع می شود بحکم
بشیرت جای طعن و علامت نمی باشد پس بدانکه اولاً علی لازم آنکه هر خود قسم گفته که من قبل ازین
بنزول این آیه علم نداشتم کافی الروایة المنقولة من السیہتی فی کثرة الحمال پس ثابت شد که مرزین آیه
جابل بودند آنکه او عالم بآن بوده و بیجهت غم و حزن و جزع و فرغ و در اخلاص از ان رو داده پس که از
از جواز وفات حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم که آیات قرآنی و احادیث نبوی و بعد است فعل و
اتفاق جمیع عقلا ثابت است جابل باشد البته در کمال مرتب از جهل و بی عقلی است و ثانیاً علی التعمیق آنکه
و الشکی که او از سوت حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم جابل نبود بلکه سیدانست که آنجا وفات
یافته لیکن بیجهت خدع و مکر برین کذب که مفضی به ستم و کمال بی اعتنائی با مردین است عمدا دیده و
درسته اقدام نموده و ثالثاً آنکه عمر محض با نجا و وفات حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم مطعون نیست
بلکه بیجهت قسم دروغ خوردن که گفته و الله مات رسول الله و انفر کردن بر جناب حضرت رسول خدا
صلی الله علیه و آله وسلم این منی را که آنجناب باز خواهد گشت و دست و پاهای مردم خواهد برید نیز
مطعون است اما آنچه گفته از روایات صحیح شیعیه سابق گذشت که حضرت موسی را در عین
سالت مناجات علم بقرب الهی و تنزه او از مکان حاصل نشد پس جمیع البشیر که در باب نبوت یک
روایت از کافی و عیون اخبار الرضا و توحید که بر علم باطلش معاذ الله دلالت بر عدم علم حضرت موسی
بنزه باری تعالی از مکان دارد نقل کرده حال آنکه روایت مذکوره هرگز دلالت بر عدم علم حضرت موسی
به تنزه باری تعالی از مکان ندارد و کاتبیه سولانا الهام فی جوابه علیاً جمع ثم معنی یجد فوائد جمده و غیب است
که مخاطب در باب نبوت بعد نقل روایت کافی و غیره که بسلاطه مقلوبش بناستی ندارد و از این
بسیار آغاز کرده حال آنکه علمای اهل سنت روایت کنند که حضرت موسی علم به تنزه او تعالی از نوم
که از صفات ناقصه مخلوقین است حاصل نبود و عدم علم بنزه از نوم شیخ است از عدم علم بنزه از
قرب و بعد کافی فی الدر المنثور للسیوطی اخرج ابو یعلی و ابن ابی حاتم و الدارقطنی فی الاثر
و ابن مردویه و البیهقی فی الاسماء و الصفات و الخطیب فی تاریخه عن ابی هریرة قال
سمعت رسول الله یقول علی المنبر قال وقع فی نفس موسی فقال ما جبریل هل بنام ربك
فقال هل بنام الله عز وجل فان سل الله ملكا فارقه فلا تاوا عطاء فاروقین فی کل یوم
فأوردوا مرة ان یحفظ بها فعمل بنام و یکادیداه تلقیان ثم یستقیظ فیحس احدیها

